

Paulo Coelho

Veronika
meg akar halni

PAULO COELHO
Veronika meg akar halni
([Tartalom](#))

*Imé adok néktek hatalmat,
hogy a kígyókon és skorpiókon tapodjatok,
és az ellenségnek minden erején;
és semmi nem árthat néktek.*

Lukács 10,19
Károli Gáspár fordítása

Veronika 1997. november 11-én úgy döntött, hogy – végül – elérkezett a pillanat, amikor megöli magát. Gondosan kitakarította a szobáját, amelyet egy apácázárdában bérelt, kikapcsolta a fűtést, fogat mosott, és lefeküdt.

Magához vette a négy doboz altatót, amely ott hevert az éjjeliszekrényen. De nem szórta az összesét a tenyerébe, hanem egyesével nyelte le őket, hiszen szándék és tett között nagy a különbség, ő pedig meg akarta magának hagyni azt a szabadságot, hogy félúton meggondolhassa magát. De ellenkezőleg: minden egyes tablettát, amit lenyelt, egyre erősebbé tette elhatározásában, és öt perc múlva mind a négy doboz üres volt.

Mivel nem tudta pontosan, mennyi időbe telik, míg elveszíti az eszméletét, odakészített az ágyra egy francia magazint,

a z *Homme*-ot, a legfrissebb számot, amely nemrég érkezett a könyvtárba, ahol Veronika dolgozott. Bár a legkevésbé sem érdeklődött az informatika iránt, ahogy lapozgatta az újságot, éppen egy számítógépes játékról szóló cikkben akadt meg a szeme, amelyet Paulo Coelho, egy brazil író írt, akit volt szerencséje megismerni egy konferencián, a Grand Union szálloda kávézójában. Váltottak néhány szót, majd a kiadó meghívta Veronikát vacsorázni. A társaság azonban túl nagy volt, és nem lehetett elmélyülni semmilyen témában.

Ismerte a szerzőt, úgy érezte hát, hogy része az életének, és ha az ő művéről olvas, akkor bizonyára könnyen elüti az időt, így aztán, míg várta a halált, egy informatikai írást olvasott, holott soha nem érdekelte a téma. Ez jellemző volt rá, mindig a legkönnyebb megoldást választotta, mindig azt, ami egy karnyújtásnyira volt tőle. Jelen esetben ezt a magazint.

Legnagyobb meglepetésére azonban már az első sor kizökkentette közönyéből (a nyugtatók még nem oldódtak föl a gyomrában, de Veronika természeténél fogva közönyös volt), és életében először igazat adott a barátai körében nagyon népszerű mondásnak: „semmi nem történik véletlenül a világon”.

Miért pont ez a sor, és miért éppen akkor, amikor véget vet az életének? Mi lehetett a misztikus üzenet, ha léteznek egyáltalán misztikus üzenetek, és nem véletlen egybeesésről van szó?

A játékot ábrázoló egyik kép alatt, az újságíró kérdéssel indította cikkét:

„Merre van Szlovénia?”

„Senki nem tudja, merre van Szlovénia” – gondolta.

Szlovénia pedig létezik, ott van kívül és belül, a környező hegyekben és odakint a téren: Szlovénia a hazája.

Letette a lapot, éppen egyáltalán nem volt kedve felháborodni azon, hogy a világnak fogalma sincs a szlovének létezéséről: nemzeti büszkesége már nem sokat jelentett neki.

Most önmagára volt büszke, mert képes volt rá, meg merte tenni, nemsokára meghal – micsoda gyönyörűség! Ráadásul pontosan úgy fog meghalni, ahogy elképzelte: tablettával, ami nem hagy semmi nyomot.

Veronika csaknem hat hónapja próbált altatót szerezni. Már-már azt hitte, hogy soha nem sikerül, ezért úgy döntött, hogy inkább fölívázza az ereit. Pedig tudta, hogy akkor a vér előnti a szobát, a nővérek kétségbeesnek, és nagy lesz a fejetlenség. De az öngyilkosság természeténél fogva önző, az ember előbb magára gondol, és csak azután a többiekre. Mindent megtett volna, hogy ne okozzon túl nagy fölfordulást, de ha nincs más lehetőség, kénytelen lesz fölívágni az ereit. A nővérek szépen kitakarítanak, és nyomban el is felejtik az egészet, különben nem tudnának új bérlőt szerezni. Az emberek ugyanis még a XX. század végén is hisznek a kísértethistóriákban.

Persze levethetné magát Ljubljana kevés magas épületének egyikéről, de micsoda szenvedést okozna ezzel a szüleinek! Nem elég, hogy megtudják, meghalt a lányuk, még azonosítaniuk is kelljen az eltorzult holttestet! Nem, ez rosszabb, mintha elvérezne, mert soha nem gyógyuló sebet

ejtene két emberen, akik mindig a javát akarták.

„A lányuk halálával még csak megbékélnének valahogy. De egy összezúzott koponyát lehetetlenség elfelejteni.”

A főbelövés, az ugrás, a kötél nem egyeztethető össze nőies lényével. Ha egy nő megöli magát, sokkal romantikusabb módszert választ: például fölvágja az ereit vagy bevesz egy nagy adag altatót. Ahogy az elhagyott királylányok és a hollywoodi színésznők példája mutatja.

Veronika tudta, hogy az élet arról szól, hogy mindig kivárjuk a megfelelő pillanatot. És így is lett: addig panaszkodott, hogy nem tud aludni, míg két barátja megsajnálta, és szereztek neki két-két doboz erős gyógyszert, amelyet a szomszédos bár zenészei használtak. A négy doboz egy hétig ott hevert az éjjeliszekrényén, ezalatt Veronika a halál gondolatával barátkozott, és – minden érzelgősség nélkül – búcsút vett attól, amit Életnek hívnak.

És most boldog volt, hogy a végére ért, és unatkozott, mert nem tudta, mit kezdjen a kis idővel, ami még hátravan.

Megint eszébe jutott az a képtelenség, amit az imént olvasott: mégis, hogy kezdődhet egy számítástechnikai cikk ezzel az idióta mondattal: „Merre van Szlovénia?”

Mivel semmi más nem jutott az eszébe, amivel elfoglalhatná magát, úgy döntött, végigolvassa az írást, és kiderült, hogy a játékot Szlovéniában gyártják az olcsó munkaerő miatt – ebben a furcsa országban, amelyről senki nem tudja, hol van, kivéve aki ott él. Néhány hónapja, amikor piacra dobták a játékot, a francia gyártó fogadást rendezett a bledi várban, amelyre a világ minden részéről érkeztek újságírók.

Veronikának eszébe jutott, hogy hallott valamit a fogadásról, amely az egész várost lázba hozta, nemcsak azért, mert feldíszítették a várat, hogy a lehető legjobban megközelítse a CD-ROM középkori hangulatát, hanem azért is, mert nagy port vert fel a helyi sajtóban: az ünnepre ugyanis hivatalosak voltak német, angol, francia, olasz és spanyol újságírók – de egyetlen szlovént sem hívtak meg.

A z *Homme*-cikk szerzője – aki életében először járt Szlovéniában, nyilván fizetett úton, és bizonyára az egész idejét azzal töltötte, hogy a többi újságíróval cseverészett, feltehetőleg érdekességekkel szórakoztatta őket, ingyen evett és ivott a várban – biztosan nagyon tréfásan akarta kezdeni a cikkét, hogy elnyerje a hazájabeli kifinomult ízlésű értelmiségiek tetszését. És biztosan mesélt néhány képtelen történetet a szerkesztőségben a helyi szokásokról és a szlovén nők primitív öltözködéséről.

Az ő dolga. Veronika haldoklott, és egészen más dolgok foglalkoztatták: például hogy van-e élet a halál után, vagy hogy hány órákor találják majd meg a holttestét. Ennek ellenére – vagy talán éppen döntésének súlya miatt – nagyon zavarta a cikk.

Kinézett a kolostor ablakán, amely egy kis ljubljanoi térre nyílt. „Ha nem tudják, hol van Szlovénia, akkor számukra Ljubljana is csak mese” – gondolta. Ahogy az Atlantisz vagy Lemuria, vagy a többi elsüllyedt világ, amelyek benépesítik az emberiség fantáziáját. Senki nem kezdene úgy egy cikket, sehol a világon, hogy azt kérdeznék, hol van a Mount Everest, akkor sem, ha sosem járt ott. S mégis, Európa kellős közepén egy jelentős magazin tudósítója

nem szégyelli feltenni ezt a kérdést, mert tisztában van vele, hogy az olvasók többsége úgysem tudja, hol van Szlovénia. Hát még a fővárosa, Ljubljana.

Veronika csak most – amikor már tíz perc eltelt, és még mindig nem észlelt semmi változást a szervezetében – találta meg, mivel múlassa az időt. Élete utolsó cselekedete tehát egy levél lesz, amelyben elmagyarázza a magazin olvasóinak, hogy Szlovénia a volt Jugoszlávia fölbomlása után létrejött öt ország egyike.

Ez lesz a búcsúlevele. Egyébként nem állt szándékában leírni tettének valódi okát.

Ha majd megtalálják a holttestét, megállapítják, hogy azért ölte meg magát, mert egy újságíró nem tudta, hol van a hazája. Mulattatta, hogy micsoda vihart kavart majd a sajtóban: emberek érvelnek majd a nemzeti büszkeségből elkövetett öngyilkosság mellett, illetve ellen. Elképedt, hogy milyen gyorsan megváltozott a véleménye, hiszen néhány perccel ezelőtt még pontosan az ellenkezőjét gondolta: hogy a világhoz és annak földrajzi kérdéseire már nincs köze.

Megírta a levelet. Pillanatnyi örömeiben szinte úgy érezte, hogy nem is olyan sürgős meghalnia, de már nem volt visszaút.

Különben is, voltak már ilyen derűs percek az életében, nem azért akart meghalni, mert szomorú, elkeseredett vagy depresszióra hajlamos lett volna. Nem. Egész délutánokat töltött el azzal, hogy vidáman sétálgatott Ljubljana utcáin, vagy szobája ablakából nézte, ahogy esik a hó a kis térre, ahol a költő szobra áll.

Egyszer majdnem egy teljes hónapig a fellegekben járt, mert kapott itt egy szál virágot egy ismeretlen férfitől.

Teljesen normális embernek tartotta magát. Döntésének, hogy öngyilkos lesz, két nagyon egyszerű oka volt, és biztos volt benne, hogy ha hagyna búcsúlevelet, sokan egyetértenének vele.

Az egyik ok: minden olyan egyforma és kiszámítható az életében, és tudta, hogy ha véget ér a fiatalság, jön majd a hanyatlás: az öregedés visszavonhatatlan jelei, a betegségek, a magány. Nem volt értelme tovább élni.

A másik ok filozófiai természetű volt: Veronika olvasott újságot, nézett tévét, jól tudta, mi folyik a világban. Láta, hogy minden egyre rosszabb, ő pedig nem tehet ez ellen semmit – ezért teljesen haszontalannak érezte magát.

Nemsokára azonban átélheti élete utolsó élményét, amely végre egészen másnak ígérkezik: a halált. Megírta a levelet a magazinnak, azután rögtön el is felejtette az egészet. Most fontosabb dolgokra koncentrált: arra, ami vele történik. Semmi másra nem figyelt, csak a saját életére – és halálára.

Próbálta elképzelni, milyen lesz meghalni, de nem sikerült. De felesleges is ezzel foglalkoznia, hiszen percekben belül ügyis kiderül.

De hány perc múlva?

Fogalma sem volt. Mindenesetre élvezettel töltötte el a gondolat, hogy nemsokára választ kap a nagy kérdésre, amely mindannyiunkat foglalkoztat: van-e Isten?

Az emberek nagy részével ellentétben, az ő életében nem töltött be olyan fontos szerepet ez a kérdés. Az elmúlt

kommunista rendszer idejében az volt a hivatalos álláspont, hogy az élet a halállal véget ér, és Veronika ebbe bele is nyugodott. Szülei és nagyszülei nemzedéke azonban továbbra is imádkozott, templomba és zarándokhelyekre járt, és a legmesszebbmenőkig meg volt győződve róla, hogy Isten meghallgatja, amit mond.

Huszonegy évesen, miután mindent átélt, amit szabad – és ez bizony nem kevés! – Veronika majdnem biztos volt benne, hogy a halállal mindennek vége. Éppen ezért döntött úgy, hogy öngyilkos lesz: szabadság, végre! Örök felejtés.

A szíve mélyén azonban ott motoszkált a kétség: hátha mégis létezik Isten? A több ezer éves civilizáció tabut csinált az öngyilkosságból, amely minden vallás törvényét sérti: az ember küzdjön az életéért, és ne adja meg magát. Az emberi fajnak sokasodnia kell. A társadalomnak szüksége van munkaerőre. A házaspároknak kell valami, ami összetartja őket, ha elmúlik a szerelem, az országnak pedig katonákra, politikusokra és művészekre van szüksége.

„Ha van Isten, amit én őszintén kétlek, nyilván tisztában van vele, hogy az emberi értelem véges. Ő teremtette a zűrzavart, a nyomort, az igazságtalanságot, a nyeresztkedést, a magányt. Bizonyára jót akart, de az eredmény elkeserítő. Ha van Isten, biztosan nagylelkű azokkal a teremtményeivel, akik idő előtt óhajtják elhagyni a Földet, sőt, talán még bocsánatot is kér, amiért arra kényszerítette őket, hogy itt időzzenek.”

A pokolba a tabukkal és a babonákkal! Az anyja, aki

vallásos, azt mondta: Isten látja a múltat, a jelent és a jövőt. Ebben az esetben azzal is tökéletesen tisztában kell lennie, hogy véget akar vetni az életének, következésképpen tette nem fogja váratlanul élni.

Veronika enyhén émelyegni kezdett, és állapota percről percre rosszabbodott.

Még néhány pillanat, és nem tud már a kis térre figyelni. Tudta, hogy tél van, körülbelül délután négy óra, és hamarosan lemegy a nap. Tudta, hogy a többi ember élni fog.

Ebben a pillanatban elhaladt az ablaka előtt egy fiú, aki ránézett, anélkül hogy a leghalványabb sejtelme lett volna róla, hogy Veronika mindjárt meghal. Bolíviai zenészek (hol van Bolívia? ezt bezzeg nem kérdezik az újságírók!) játszottak France Prešeren, a nagy szlovén költő szobra előtt, aki erősen rányomta bélyegét népének lelkületére.

Lehet, hogy egészen az utolsó pillanatig hallani fogja a beszűrődő zenét? Szép emlékekkel távozna ebből a világból: a délután, a dallam, amely a földteke másik felének álmairól mesél, a meleg és meghitt szoba, az a jóképű, életvidám fiú, aki elment az ablaka előtt – s most hirtelen megállt, és bámulni kezdte őt. Mivel a gyógyszer már hatni kezdett, Veronika tudta, hogy ez a fiú az utolsó, aki látja.

A fiú mosolygott. Veronika viszonozta a mosolyt: nem volt veszténivalója. A fiú intett, erre viszont Veronika úgy tett, mintha nem venné észre, mert nem akart túl messzire menni. A fiú kedvetlenül továbbállt, és örökre elfelejtette az arcot az ablakban.

Veronika azonban boldog volt, hogy, utoljára az életben,

valaki még egyszer kívánatosnak találta. Nem mintha azért ölte volna meg magát, mert hiányzott a szerelem az életéből. És nem is a családi gondoskodás hiánya vagy anyagi okok, esetleg gyógyíthatatlan betegség miatt lett öngyilkos.

Veronika úgy döntött, hogy meghal a szép ljubljanoi délutánon, amikor bolíviai zenészek játszottak a téren, és egy fiatalember elhaladt az ablaka előtt. Nagyon tetszett neki, amit látott és hallott, de még jobban örült, hogy nem kell még harminc, negyven vagy ötven esztendeig ugyanezt látnia: idővel úgyis elveszítenék újszerűségüket, és egy olyan élet részévé válnának, amelyben minden nap ugyanolyan, mint az előző – és az tragédia lenne.

Elkezdett forogni a gyomra, és nagyon rosszul érezte magát. „Milyen érdekes: azt hittem, hogy ennyi altatótól azonnal elalszom, és kész.”

De nem így történt. Zúgott a füle, és hányingere volt.

„Ha most hányok, nem halok meg.”

Próbált nem tudomást venni az émelygésről, és az alkonyatra koncentrálni, a bolíviaiakra és az emberekre, akik már zárták boltjaikat és indultak haza. De a zúgás a fülében egyre erősebb lett, és Veronika – mióta bevette a gyógyszereket, most először – félni kezdett, rettenetesen félni az ismeretlentől.

Mindez csak egy pillanatig tartott. Aztán elvesztette az eszméletét.

Amikor kinyitotta a szemét, azt gondolta, hogy „ez

bizonyára a mennyország”. De a mennyországban nem világítanak neonlámpával, a fájdalom pedig – ami azonnal követte az ébredést – jellegzetesen földi érzés. Ó, ez földi fájdalom: utánozhatatlan és összetéveszthetetlen.

Megmoccant, és a fájdalom erősebb lett.

Sok kis fénylő pontocskát látott, de egy pillanatig sem gondolta, hogy a Paradicsom csillagai volnának. Nem, ezek az ő mérhetetlen szenvedésének jelei.

– Magához tért – mondta egy női hang. – Egyenesen a pokolba jutott, most aztán megnézheti magát.

Nem, az nem lehet, a hang bizonyára téved. Ez nem a pokol, hiszen olyan hideg van, és különben is műanyag csövek lógnak ki a szájából és az orrából. Az egyik ilyen cső miatt – amelyet levezettek a torkán – úgy érezte, mindjárt megfullad.

Megmozdult, hogy kihúzza, de a karja le volt kötözve.

– Csak vicceltem – folytatta a hang –, nem a pokolban van. Ez még a pokolnál is rosszabb, bár még sosem jártam ott. Ez a Villeté.

A fájdalom és a fojtogató érzés ellenére Veronika egy pillanat alatt megértette, hogy mi történt. Öngyilkos akart lenni, de valaki éppen időben érkezett, hogy megmentse. Talán valamelyik nővér, vagy egy barátnője toppant be váratlanul, netán valaki, akinek éppen most jutott eszébe, hogy visszaadjon valamit, amiről ő már réges-régen megfeledkezett.

Mindenesetre az a helyzet, hogy életben maradt, és most itt van a Villetében.

A Villetében, a híres és rettegett elmeógyógyintézetben,

amely 1991, azaz az ország függetlenné válása óta létezik. Amikor még azt hitték, hogy a régi Jugoszlávia fölosztása békés eszközökkel is lehetséges (végül is Szlovéniában csak tizenegy napig tartott a háború), európai vállalkozók megszerezték az engedélyt, hogy a régi kaszárnyát, amely a fenntartási költségek miatt lakatlanná vált, elmegyógyintézeté alakítsák át.

De egyszer csak kitört a háború: előbb Horvátországban, aztán Boszniában. A vállalkozók megijedtek: az alaptőkét a világ legkülönbözőbb részein élő befektetők adták, akiknek még a nevét sem tudták – tehát lehetetlen volt tárgyalóasztalhoz ülni velük, és az elnézésüket, valamint szíves türelmüket kérték. Végül úgy oldották meg a problémát, hogy pszichiátriai intézethez méltatlan módszereket kezdtek alkalmazni, aminek következtében a Villeté – a kommunizmus puha diktatúrájából éppen kikászálódó fiatal nemzet számára – a legvadabb kapitalizmus szimbóluma lett: elég volt fizetni a férőhelyért.

Sokan, ha meg akartak szabadulni valamelyik családtagtól, például mert örökösödési vitába keveredtek (vagy mert az illető nem megfelelően viselkedett), egy vagyont költöttek arra, hogy megszerezzék az orvosi igazolást, amely a nemkívánatos gyermek vagy szülő elmegyógyintézeti kezelését javasolja. Mások viszont önszántukból töltöttek el egy kis időt a bolondokházában, hogy megmeneküljenek adósságaik elől, vagy hogy segítséget találjanak a cselekedeteikre, amelyek esetleg börtönbüntetést vonnának maguk után: így aztán megszabadultak a pénzbehajtóktól és a bírósági eljárásoktól.

A Villeté az a hely, ahonnan senki nem szökött meg. Ahol együtt voltak az igazi örültek, akiket a bíróság vagy más kórház küldött ide, és azok az emberek, akiket családtagjaik vádoltak örültséggel, vagy akik csak színlelték a tébolyt. Az eredmény: maga a káosz. A lapokban egymás után jelentek meg a különböző túlkapásokról és visszaélésekről tudósító cikkek – holott soha nem kapott engedélyt egyetlen újságíró sem, hogy belépjen az intézetbe. A kormány felülvizsgálta a bejelentéseket, de nem talált bizonyítékot, a részvényesek pedig azzal fenyegetőztek, hogy elhíresztelik: Szlovéniában nem szívesen látják a külföldi befektetőket. Az intézet tehát túlélte a viharokat, és egyre mélyebb gyökeret eresztett.

– A nagynéném pár hónapja lett öngyilkos – folytatta a női hang. – Majdnem nyolc hónapig ki sem mozdult a szobájából, csak evett és hízott, cigarettázott, bevett egy csomó nyugtatót, és egész nap aludt. Volt két lánya, meg egy férje, aki szerette.

Veronika próbált a hang irányába fordulni, de nem bírta.

– Egyetlenegyszer láttam, hogy valamire reagált volna: amikor a férjének szeretője lett, jeleneteket rendezett, leadott pár kilót, összetört néhány poharat, és a kiabálásától hetekig nem tudtak aludni a szomszédok. De az egészben az a leghihetlenebb, hogy – azt hiszem – ez volt életének legboldogabb időszaka: végre volt miért harcolnia, végre úgy érezte, hogy hús-vér ember, aki képes elfogadni az előtte álló kihívást.

„Mi közöm nekem ehhez?” – gondolta Veronika, de képtelen volt megszólalni. „Nem vagyok a nagynénje, és

férjem sincs.”

– A férje végül elhagyta a szeretőjét – folytatta a nő. – A nagynéném közönye pedig szép lassan visszatért. Egyszer telefonált, és azt mondta, hogy kész változtatni az életén: abbahagyta a dohányzást. Még ugyanazon a héten megnövelte a nyugtató adagját, hogy pótolja a cigarettát, és mindenkivel közölte, hogy meg fogja ölni magát. Senki nem hitt neki. Egyik reggel hagyott egy üzenetet a rögzítőmön: elbúcsúzott, majd gázzal megölte magát. Többször is meghallgattam az üzenetét: soha nem hallottam még ilyen nyugodtnak a hangját, olyan volt, mint aki teljes mértékben beletörődött a sorsába. Azt mondta, nem volt se boldog, se boldogtalan, és éppen ezt nem bírta tovább.

Veronikát végül megérintette a történet, és együttérzett az ápolónővel, mert úgy látszott, megéri a nagynénje öngyilkosságát. Hogyan lehet – egy olyan világban, ahol mindenki és mindenáron a túlélésre hajt – megítélni azokat az embereket, akik eldobják maguktól az életet?

A világ csak ne ítélkezzen. Csak a magunk szenvedését tudjuk fölmérni, és csak a saját életünket érezhetjük fölöslegesnek. Veronika meg akarta ezt magyarázni az ápolónőnek, de a cső a szájában még mindig fojtogatta. Az ápolónő odament, hogy segítsen neki.

Látta, ahogy lekötözött, csövekkel teleaggatott, szándéka ellenére életben tartott és szabad akaratából elpusztítani kívánt teste fölé magasodik. Elkezdte vadul rázni a fejét, és könnyörögve nézett rá, hogy húzza már ki azt a csövet, és hagyja őt békében meghalni.

– Idegesnek látszik – mondta a nő. – Nem tudom, hogy megbánta-e már, vagy még mindig meg akar halni, de nem is érdekel. Én csak teszem a dolgom, és ha a beteg nyugtalankodik, akkor a szabályzat szerint be kell adnom egy nyugtatót.

Erre Veronika abbahagyta a hánykolódást, de az ápolónő már befecskendezte a karjába az injekciót. Hamar ott találta magát abban a furcsa, álomtalan világban, ahol nem emlékezett semmi másra, csak az imént látott nővér arcára, a zöld szemekre, a barna hajra és egy teljesen idegen arckifejezésre, amely azé a nőé, aki csak végzi a munkáját, és soha nem kérdezi, hogy miért írja elő ezt vagy azt a szabályzat.

Paulo Coelho három hónappal később tudta meg, mi történt Veronikával. Párizsban, egy algériai étteremben vacsorázott egy szlovén barátnőjével, akit történetesen szintén Veronikának hívnak, és a Villete főorvosának a lánya.

Később, amikor úgy döntött, hogy regényt ír az esetről, meg akarta változtatni Veronika nevét – a barátnő-Veronikáét –, hogy ne tévessze meg az olvasót. Majd Blaskának, Edwinának vagy Marietjének nevezi, vagy más tipikus szlovén nevet ad neki. De aztán mégis úgy döntött, hogy megtartja az eredeti neveket. Majd amikor a barátnő-Veronikáról beszél, azt írja: Veronika, a barátnő. Amikor pedig a másik Veronikáról, nem használ semmilyen jelzőt, hiszen ő lesz a könyv főszereplője, és az embereket

nagyon idegesítené, ha minduntalan azt kéne olvasniuk, hogy „Veronika, az örült” vagy „Veronika, aki öngyilkosságot követett el”. Végére, ahogy az író, a barátnő-Veronika is csak egy rövid epizód erejéig lép be a történetbe: e helyütt.

Veronikát, a barátnőt, mélyen megrázta és felháborította, amit az apja tett, aki ráadásul egy olyan intézménynek volt az igazgatója, amely ki akarta vívni az emberek tiszteletét, és mindemellett egy olyan disszertáción dolgozott, amelyet be akart nyújtani az akadémiának.

– Van egy szó a bolondokházára, az azílium, amely a középkorból származik, és eredetileg azt jelentette: menedék. Akkoriban mindenkinek joga volt menedéket keresni a szent helyeken. Menedékjog: minden civilizált ember érti ezt a szót. Akkor hogy lehetséges, hogy az apám, aki egy elmeógyógyintézet igazgatója, ezt tegye valakivel?

Paulo Coelho mindent tudni akart, a legapróbb részletig, ugyanis nyomós oka volt rá, hogy érdekelje Veronika története.

Ez az ok a következő: ő is volt már elmeógyógyintézetben – vagyis, ismertebb nevén, bolondokházában. És nem is egyszer: háromszor. 1965-ben, 1966-ban és 1967-ben. Rio de Janeiróban, a Dr. Eiras Egészségházban.

Hogy miért küldték oda, még ma sem világos számára. Talán különös, hol zárkózott, hol meg kitarulkozó viselkedése tévesztette meg a szüleit, vagy talán az az álma, hogy „művész” lesz, a családban ugyanis mindenki úgy gondolta, hogy ez a legjobb módja annak, hogy valaki a

társadalom perifériájára szoruljon, és élete végéig nyomorogjon.

Amikor erre gondolt – és ahogy múlt az idő, ez egyre ritkábban fordult elő –, mindig arra a következtetésre jutott, hogy az igazi örült az az orvos volt, aki beutalta az intézetbe, bármiféle konkrét indok nélkül. (Hát igen, mindig próbáljuk mentegezni a szeretteinket, s mint bármelyikünk, ő is másra akarta hárítani a felelősséget, és igyekezett elhíttetni magát, hogy a szülei nem tudták, mit cselekszenek, amikor ilyen könyörtelen döntést hoztak.)

Paulo nevetett a furcsa levélen, amit Veronika az újságoknak írt, és amiben azon méltatlankodott, hogy egy jelentős francia magazin azt sem tudja, hol van Szlovénia.

– Emiatt senki nem öli meg magát.

– Hát igen, nem sok haszna volt a levélnek – mondta a barátnő-Veronika kissé ingerülten. – Tegnap, amikor bejelentkeztem a szállodába, például azt hitték, hogy Szlovénia valami német város.

„Ismerős” – gondolta az író. Ugyanis rengeteg külföldi gondolja azt, hogy az argentin Buenos Aires Brazília fővárosa.

De – azon túl, hogy egy olyan országban él, amelyet a külföldiek csak úgy emlegetnek, hogy „gyönyörű a fővárosa” (ami melleleg a szomszédos országban van) – más közös is volt Veronikában és Paulo Coelho-ban, s ezt ugyan már említettük, de nem árt, ha újból fölidézzük: mindketten elmegyógyintézetbe kerültek, „ahonnan nincs kiút”, ahogyan az első felesége mondta egyszer.

De volt kiút. És amikor utoljára hagyta el a Dr. Eiras

Egészségházat, mégpedig azzal az elhatározással, hogy soha nem tér vissza, két dolgot ígért meg magának:

1. megesküdött, hogy egyszer megírja,
2. megesküdött, hogy csak a szülei halála után jelenteti meg, mert nem akart fájdalmat okozni nekik: eleget hibáztatták magukat azért, amit tettek.

Az anyja 1993-ban halt meg. De az apja, aki 1997-ben töltötte be a 84. életévét – annak ellenére, hogy tüdőtágulata volt, bár sohasem dohányzott, és annak ellenére, hogy konzerveken élt, mert nem talált olyan bejárónőt, aki elviselné a bogarait –, még mindig életben volt, mégpedig szellemi és testi épségének teljes birtokában.

Ezért amikor tudomást szerzett Veronika történetéről, rájött, hogyan tudja megírni élményeit úgy, hogy ne szegje meg fogadalmát. Bár ő soha nem akart öngyilkos lenni, az elmegyógyintézet világát – a gyógymódokat, az orvos-beteg viszonyt, a kényelmet és a szenvedést, hogy egy ilyen helyen kell lennie – nagyon jól ismerte.

De hagyjuk Paulo Coelho-t és Veronikát barátnőt – a barátnőt –, hadd lépjenek ki végleg ebből a könyvből, és folytassuk a történetet.

Veronika nem tudta, mióta van ébren. Arra emlékezett, hogy amikor felébredt – még az életben maradásához szükséges berendezésekkel a szájában és az orrában –, egy hang ezt kérdezte tőle:

„Akarod, hogy kielégítselek?”

Amikor kinyitotta a szemét, és körülnézett a szobában, már nem tudta eldönteni, hogy tényleg hallotta-e a hangot, vagy csak hallucinált. Ezen kívül semmi másra nem emlékezett, egyáltalán semmire.

A csöveket már kivették belőle. A teste továbbra is tele volt aggatva mindenféle drótokkal, főleg a feje és a szíve tájékán, a karja pedig le volt kötözve.

Meztelen volt, csak egy lepedővel takarták be, és fázott – de úgy döntött, inkább nem szól. A zöld függönnyel körülvett szűk helyet az intenzív osztály különböző gépezetei foglalták el, valamint az ágya és egy fehér szék, amelyen egy ápolónő ült, mélyen belemerülve az olvasásba.

A nőnek – ezúttal – sötét szeme és barna haja volt. Veronika mégsem tudta eldönteni, hogy azonos-e azzal a személlyel, akivel néhány órával – vagy nappal? – ezelőtt beszélgetett.

– Eloldozná a kezemet?

Az ápolónő ráemelte a tekintetét, és egy kurta „nem”-mel válaszolt, majd újra belemerült a könyvbe.

Élek, gondolta Veronika. Most minden kezdődik előlről. Eltöltök itt egy kis időt, amíg meg nem állapítják, hogy tökéletesen normális vagyok. Aztán hazaengednek, és megint láthatom Ljubljana utcáit, a kis kerek teret, a hidakat, az embereket, akik munkába, majd hazafelé mennek.

Mivel az emberek mindig igyekeznek másokon segíteni – csak azért, hogy jobbnak hihessenek magukat, mint amilyenek valójában –, visszakapom a könyvtári állásomat. Aztán lassan újra elkezdek a megszokott bárokba és

szórakozóhelyekre jární, ugyanazokba, ahová azelőtt, a barátaimmal ugyanúgy megvitatjuk az élet dolgait, a nagy problémákat és igazságtalanságokat, moziba megyek, vagy sétálok a tóparton.

Mivel altatóval csináltam, nem marad látható nyoma: még mindig fiatal vagyok, szép és okos, és nem okoz gondot – ahogy eddig se –, hogy szeretőt találjak magamnak. Szeretkezünk a lakásán vagy az erdőben, valamennyire még élvezni is fogom, de rögtön az orgazmus után visszatér az üresség. Nem tudunk miről beszélgetni, és mindketten tudni fogjuk: itt az idő, hogy valami ürügyet keressünk – „nagyon késő van” vagy „holnap korán kell kelnem” –, és amilyen gyorsan csak tudunk, hazaindulunk, és útközben lehetőleg nem nézünk egymásra.

Visszamegyek a kolostori szobámba. Elkezdek olvasni egy könyvet, bekapcsolom a tévét, hogy megnézzem ugyanazokat a műsorokat, mint azelőtt, beállítom az órát, hogy pontban ugyanakkor ébredjek föl, mint az előző nap, és a könyvtárban gépiesen elvégzem a rám bízott feladatokat. Megeszem a szendvicsemet a színházzal szemben lévő kertben, mindig ugyanazon a padon, a többi emberrel együtt, akik szintén mindig ugyanazon a padon fogyasztják el az ebédjüket, és akiknek egyformán üres a tekintetük, pedig próbálnak úgy tenni, mintha roppant fontos dolgokkal lennének elfoglalva.

Aztán visszamegyek dolgozni, meghallgatok néhány friss pletykát, hogy ki kivel jár, ki mitől szenved, hogy ez vagy az a múltkoriban hogy sírt a férje miatt. Ettől aztán úgy érzem, hogy kiváltságos vagyok: szép vagyok, van állásom, és

azzal járok, akivel csak akarok. Azután este ismét a bárók, és kezdődik minden előről.

Anyám is – aki eleinte biztosan sokat rágódik majd az öngyilkossági kísérletem miatt – magához tér lassan, és újra azt fogja kérdezgetni, hogy mit akarok kezdeni az élettemmel, miért nem vagyok olyan, mint a többi ember, végtére is a dolgok egyáltalán nem olyan bonyolultak, mint amilyenek én látom őket. „Nézz meg például engem: milyen régóta élek házasságban apáddal, és mindig igyekeztem, hogy a lehető legjobb nevelésben részesítselek, és jó példát mutassak.”

Egy napon elegendő lesz belőle, hogy mindig végighallgassam ugyanazt a szöveget, és hogy megnyugodjon, hozzámegyek valakihez, akit kénytelen leszek szeretni. A férjem és én majd megtaláljuk a módját, hogyan álmódosozunk együtt közös jövőnkéről, egy kis vidéki házról és a gyerekeink jövőjéről. Az első évben sokat szeretkezünk, a másodikban kevesebbet, a harmadik évtől kezdve pedig talán ha 15 naponként egyszer gondolunk a szexre, és ez a gondolat havonta egyszer válik valóra.

És ami ennél is rosszabb: szinte egyáltalán nem beszélgetünk. Némi erőfeszítéssel belenyugszom a helyzetbe, és azon töröm a fejem, hogy vajon mit rontottam el, hogy már nem érdeklém, hogy már nem figyel rám, és mindig csak a barátairól beszél, mintha más nem is létezne.

Amikor a házasságunkat már tényleg csak egy lehelet tartja össze, akkor teherbe esem. Megszületik a gyerekünk, és egy időre közelebb kerülünk egymáshoz, de aztán megint

elhidegülnék.

Akkor elkezdek hízni, mint annak a tegnapi – vagy tegnapelőtti, vagy azelőtti, nem is tudom – ápolónőnek a nagynénje. Elkezdek fogyókúrázni, de nem tudok megbirkózni a kilóimmal, és minden igyekezetem ellenére napról napra, hétről hétre kövérebb leszek.

Ekkor kezdek el varázspirulákat szedni, hogy ne legyek depressziós, és aztán újra teherbe esem a ritka és túl gyorsan múló szerelmes éjszakák egyikén. Mindenkinek azt mondom majd, hogy csak a gyerekeimért élek, holott valójában ők nem lennének az én életem nélkül.

Az emberek boldog párnak tartanak minket, és senki nem gondolná, hogy mennyi keserűség, magány és lemondás rejtőzik látszólagos boldogságunk mögött.

Mígnem egy szép napon a férjemnek szeretője lesz. Talán én is jeleneteket rendezek, mint az ápolónő nagynénje, vagy az is lehet, hogy újra fölmerül bennem az öngyilkosság gondolata. De akkor már öreg leszek és gyáva, lesz két vagy három gyerekem, akiknek szükségük lesz rám: előbb fel kell őket nevelnem, és segítenem kell, hogy megtalálják a helyüket a világban – csak azután hagyhatok itt mindent. Nem, nem leszek öngyilkos: jeleneteket rendezek, azzal fenyegetőzöm, hogy elviszem a gyerekeket. Erre ő, mint minden férfi, megadja magát, bizonygatni kezdi, hogy szeret, és soha többet nem tesz ilyet. Meg sem fordul a fejében, hogy ha tényleg elmennék, nem is tudnék máshová menni, csak vissza a szüleimhez, és az egész életemet ott kellene leélnem, és mindennap meg kellene hallgatnom anyám sirárait, hogy elszalasztottam az egyetlen

lehetőséget a boldogulásra, hogy a férjem – kisebb-nagyobb hibái ellenére – nagyszerű ember, és hogy a válásnak a gyerekek isszák meg a levét.

Két-három év múlva újabb nő lép az életébe. Hamar rájövök – mert meglátom őket együtt, vagy valaki más mondja meg –, de ezúttal úgy teszek, mintha nem tudnék róla. Minden energiámat elpazaroltam arra, hogy az előző szeretőjével harcoljak, nem maradt egy szemernyi sem. Jobb, ha elfogadom a valóságot úgy, ahogy van, és nem úgy, ahogy szerintem lennie kéne. Igaza van az anyámnak. Ő továbbra is kedves lesz velem, én pedig folytatom a munkát a könyvtárban, eszem a szendvicseimet a színház előtti téren, olvasom a könyveimet, amelyeknek soha nem érek a végére, nézem a tévében a műsorokat, amelyek tíz, húsz vagy ötven év múlva sem változnak.

Csak hogy a szendvicseket most már némi büntudattal eszem, hiszen kövér vagyok, és szórakozni sem járok, hiszen otthon vár a férjem és a gyerekeim.

Onnantól kezdve csak arra várok, hogy felnőjenek a kicsik, és mindennap az öngyilkosság gondolata jár a fejemben, de nem lesz bátorságom megtenni. Egy szép napon rájövök, hogy az élet már csak ilyen: nincs értelme és nem változik. És belenyugszom.

Veronika belső monológja végére ért, és megesküdött magában, hogy nem jut ki élve a Villetéből. Inkább most mond búcsút mindennek, amíg elég bátor és egészséges, hogy megtegye.

Többször elaludt és fölébredt, és észrevette, hogy egyre kevesebb gép van körülötte, egyre melegebb a teste, és az

ápolónők arca állandóan változik – de mindig volt mellette valaki. A zöld függöny mögül sírást hallott, valaki nyöszörgött fájdalomában, máskor pedig mintha pusmogtak volna, s hangjuk higgadtan és szakszerűen csengett. Néha egy-egy távoli gép zümmögése hallatszott, a folyosóról pedig sietős léptek zaja szűrődött be. Ilyenkor a pusmogó hangok elvesztették nyugalmukat és higgadt szakszerűségüket, ideges, rövid utasítások hallatszottak.

Egy tiszta pillanatában az egyik nővér megkérdezte:

– Nem is kíváncsi az állapotára?

– Tudom, milyen állapotban vagyok – válaszolta Veronika.

– Nem az számít, amit a testemen lát, hanem ami a lelkemben történik.

A nővér még próbált volna beszélgetni, de Veronika alvást színlelt.

Először is, amikor kinyitotta a szemét, észrevette, hogy átvitték egy másik helyre: úgy látta, hogy valami nagy kórterembe került. Még mindig infúziót kapott, de az összes többi tűt és drótot levették róla.

Egy magas orvos állt az ágya mellett, hagyományos fehér köpenyben, amely erőteljesen kihangsúlyozta feketére festett haját és bajuszát. Mellette fiatal gyakornok állt, notesszal a kezében, és buzgón jegyzetelt.

– Mióta fekszem itt? – kérdezte, és csodálkozva vette észre, hogy nehezebb esik a beszéd, s nem tudja rendesen kiejteni a szavakat.

– Ebben a szobában két hete, előtte pedig öt napig feküdt

az intenzív osztályon – válaszolt az idősebbik. – És hálát adhat az Istennek, hogy még itt van.

A fiatalabbik meglepettnek látszott, mintha ez a második mondat nem felelne meg a valóságnak. Veronika azonnal észrevette ezt a reakciót, és egyszerre magához tért: ilyen régóta van itt? Még mindig veszélyben van? Éberen figyelte a két férfi minden mozdulatát és gesztusát: tudta, hogy felesleges kérdéseket föltenni, úgyse mondják meg az igazat, de ha résen lesz, talán megtudja, mi történik vele. – Mondja meg a nevét, a címét, a családi állapotát és a születési dátumát – folytatta az idősebbik.

Veronika tudta a nevét, a családi állapotát és a születési dátumát, de csodálkozva vette észre, hogy akadozik az emlékezőképessége: nem emlékezett a pontos címére.

Az orvos egy lámpát tartott a szeme elé, hosszasan és némán vizsgálta. A fiatalabbik ugyanezt tette. Időnként egymásra néztek, de tekintetük nem árult el az égvilágon semmit.

– Igaz, hogy tegnap azt mondta az éjszakás nővérnek, hogy a lelkét nem láthatjuk? – kérdezte a fiatalabbik.

Veronika nem emlékezett. Tehát nem tudja megmondani, kicsoda is ő pontosan, és a cselekedeteiről sem tud számot adni.

– Rengeteg altatót kapott, hogy folyamatosan aludjon, és ennek következtében károsodhat a memóriája. Kérem, próbáljon megválaszolni minden kérdésre, amelyet felteszünk önnek.

Az orvosok teljesen értelmetlen kérdésekkel árasztották el: melyek a legfontosabb ljubljanoi lapok, hogy hívják a költőt,

akinek a szobra a főtéren áll (ah, ezt soha nem felejtené el, hiszen minden szlovén lelkébe mélyen bele van vésvé Prešeren neve), milyen színű az anyja haja, hogy hívják a munkatársait, mely könyveket kölcsönzik ki a leggyakrabban a könyvtárból.

Veronika eleinte nem nagyon akart válaszolni: még mindig homályos volt az emlékezete. De ahogy egymás után jöttek a kérdések, szép lassan összeállt a fejében a kép. Egyszer csak eszébe jutott, hogy bolondokházában van, és a bolondoktól senki nem vár el összefüggő gondolatokat. De aztán mégiscsak összeszedte magát, mert rájött, hogy a saját érdekében maga mellett kell tartania az orvosokat, ha egyszer ki akarja nyomozni, hogy milyen állapotban van. S ahogy sorban idézte föl a különböző adatokat és neveket, nemcsak az emlékezőképessége tért vissza, hanem a személyisége is, a vágyai és az életszemlélete. S a nyugtatók rétegei alól újra a felszínre tört az öngyilkosság gondolata.

– Jól van – mondta az idősebbik, amikor elfogytak a kérdések.

– Meddig kell még itt maradnom?

A fiatalabbik lesütötte a szemét, és Veronika érezte, hogy minden ettől a választól függ – mintha most egy egészen új történet kezdődne az életében, amelyen többé senki nem változtathat.

– Mondd meg neki – szólt az idősebbik. – A többi beteg úgyis erről pusmog, úgyhogy mindenképpen a fülébe jutna. Lehetetlen itt bármit is titokban tartani.

– Hát rendben. Maga döntött a sorsáról – sóhajtott a fiú, és

jól megfontolta minden egyes szavát. – Szóval, tudja meg, hogy tette komoly következményekkel jár: a gyógyszerek által előidézett kóma ideje alatt súlyos károsodást szenvedett a szíve. Elhalt az egyik szívkamrája.

– Kicsit egyszerűbben – mondta az idősebbik. – Térj a lényegre.

– A szíve helyrehozhatatlan károsodást szenvedett. És nemsokára meg fog állni.

– Mit jelent ez? – kérdezte rémülten.

– A szívdobogás megállása egyetlen dolgot jelent: a fizikai halált. Nem tudom, milyen vallású, de...

– Mennyi idő múlva áll meg a szívem? – szakította félbe Veronika.

– Öt nap, legfeljebb egy hét.

Veronika magában megállapította, hogy a szakértő arckifejezés és viselkedés mögött, az aggodalmas tekintet mögött a fiú valójában élvezte, amit mond. Mintha legalábbis megérdemelné a büntetést, és most elrettentő példaként szolgálna mások számára.

Élete során Veronika megfigyelte, hogy az emberek nagy része úgy fogadta mások életének tragédiáit, mintha nagyon szeretne segíteni – holott valójában nagyon is élvezték mások szenvedését, s boldognak érezhették magukat, hogy mindez nem velük történik, mert az élet kegyes hozzájuk. Utálta ezeket az embereket: ő ugyan nem adja meg ennek a fiúnak azt az örömet, hogy az ő állapotát használja föl arra, hogy elterelje a gondolatait a saját kudarcairól.

Egyenesen a fiú szemébe nézett. És mosolygott.

- Akkor mégsem hibáztam el teljesen.
- Nem – hangzott a válasz. De a fiú arcáról eltűnt az öröm, amelyet a tragikus hír közlése fölött érzett.

Éjszaka azonban elkezdett félni. Bevenni a tablettákat néhány perc alatt nem nehéz. Egészen más érzés öt napig – vagy egy hétig – várni a halált, amikor már mindent megélt, amit lehetett.

Egész életében mindig csak várt valamire: arra, hogy az apja megjöjjön a munkából, a kedvese levelére, amely soha nem érkezett meg, az év végi vizsgákra, vonatra, buszra, telefonhívásra, szünidőre, a szünidő végére. Most meg a halálra kell várnia, ami előre kijelölt időpontban érkezik.

„Ez is csak velem történhet meg. Az emberek általában akkor halnak meg, amikor éppen nem gondolják, hogy meg fognak halni.”

Ki kell jutnia innen, és gyógyszert kell szereznie. Ha nem megy, akkor nem marad más hátra, kénytelen lesz levetni magát valamelyik ljubljanoi épületről: megtett minden tőle telhetőt, hogy megspórolja a szüleinek ezt az extra szenvedést, de nincs más választása.

Körülnézett. Minden ágy foglalt volt, mindenki aludt, néhányan hangosan horkoltak. Az ablakokon rács. A kórterem végében kis fény pislákol, és furcsa árnyakkal népesítette be a szobát – másrészt lehetővé tette, hogy állandóan figyeljék a betegeket. A fény közelében egy nő olvasott.

„Nagyon műveltek lehetnek ezek a nővérek. Állandóan olvasnak.”

Veronika ágya állt a legmesszebb az ajtótól: majdnem húsz ágy volt közte és a nő között. Nehezen kelt föl, hiszen – ha igaz, amit az orvos mondott – már három hete feküdt.

Az ápolónő fölemelte a fejét, és látta, hogy közeledik felé a lány, és hurcolja magával az infúziót.

– Ki akarok menni a mosdóba – suttogta, nehogy fölébressze a többi bolondot.

A nő hanyagul az ajtó felé bökött. Veronika agya gyorsan dolgozott, minden kis zugban a kijáratot kereste, valami rést, ahol kijuthat innen. „Gyorsnak kell lennem, addig kell cselekednem, amíg azt hiszik, hogy gyenge vagyok és tompa.”

Óvatosan körülnézett. A mosdó kis kamra volt, ajtó nélkül. Ahhoz, hogy kijuthasson, le kellene tepernie az éjszakás nővért, és elvennie a kulcsot. De ehhez még túl gyenge volt. – Mi ez, börtön? – kérdezte az ápolónőt, aki abbahagyta az olvasást, és minden mozdulatát követte a szemével.

– Nem. Bolondokháza.

– Én nem vagyok bolond.

A nő nevetett.

– Itt mindenki ezt mondja.

– Jól van, akkor bolond vagyok. De mi az, hogy bolond?

A nő erre azt mondta, hogy nem járkalhat túl sokat, és rászólt, hogy feküdjön vissza az ágyába.

– Mi az, hogy bolond? – makacskodott Veronika.

– Kérdezze meg holnap azt orvostól. És most menjen aludni, különben – akaratom ellenére – kénytelen leszek

beadni egy nyugtatót.

Veronika engedelmeskedett. Visszafelé menet az egyik ágy felől suttogást hallott:

– Nem tudod, mi az, hogy bolond?

Egy pillanatig azt gondolta, hogy nem válaszol: nem volt kedve barátkozni, társaságot találni, vagy szövetségeseket gyűjteni valami nagy tömeglázáshoz. Egyetlen vágya volt: meghalni. Ha pedig lehetetlen innen megszökni, akkor itt öli meg magát, amilyen gyorsan csak lehet.

De a nő megismételte a kérdést, amit az imént ő tett fel a nővérnek.

– Nem tudod, mi az, hogy bolond?

– Ki vagy?

– Zedka a nevem. Menj vissza az ágyadhoz. Aztán, ha a nővér azt hiszi, hogy lefeküdtél, lapulj a földre, és kússz ide. Veronika visszament a helyére, és megvárta, amíg az ápolónő újra belemerül az olvasásba. Mit is jelent az, hogy bolond? Fogalma sem volt róla, mert az emberek összevissza használták ezt a szót. Például bizonyos sportolókról azt mondták, hogy örült, mert meg akar dönteni egy rekordot. És a művészek is örültek, mert állandó bizonytalanságban élnek, soha nem tudják, mit hoz a holnap, és egyáltalán nem olyanok, mint a „normális” emberek. Másrészt Veronika rengeteg embert látott, akik télen hiányos öltözetben Ljubljana utcáin sétáltak, a világ végéről prédikáltak, vagy ócska rongyokkal és papírzacskókkal telepakolt bevásárlókocsit toltak a szupermarketben.

Nem bírta elaludni. Az orvos szerint csaknem egy hétig aludt:

ez túl sok egy olyan embernek, aki megszokta, hogy életéből hiányoznak a nagy érzelmek, a pihenésnek pedig szigorú keretei vannak. Mi az, hogy bolond? Talán jobb lenne, ha maguktól az érintettektől kérdezné meg.

Veronika a földre lapult, kihúzta a tút a karjából, és odakúszott Zedkához. Elkezdett forogni a gyomra, de megpróbált nem odafigyelni. Nem tudta, hogy meggyengült szíve vagy az erőlködés miatt van hányingere.

– Nem tudom, mi az, hogy bolond – suttogta Veronika... – De én nem vagyok az. Én csak egy sikertelen öngyilkos vagyok.

– Bolond az, aki a saját világában él. Mint a skizofrének, a pszichopáták vagy a mániákusok. Vagyis, akik különböznek a többiektől.

– Mint te?

– Másrészt – folytatta Zedka, mintha meg sem hallotta volna a megjegyzést – bizonyára hallottál Einsteinról, aki azt állította, hogy nincsen se tér, se idő, kizárólag a kettő egysége létezik. Vagy Kolumbuszról, aki ragaszkodott ahhoz az elképzeléséhez, hogy a tenger végén nem feneketlen szakadék van, hanem egy másik kontinens. Vagy Edmund Hillaryról, aki bebizonyította, hogy az ember képes megmászni a Mount Everestet. Vagy a Beatlesről, akik teljesen újfajta zenét játszottak, és úgy öltözködtek, mintha nem is a saját korukban éltek volna. Ők mindannyian – és rajtuk kívül még emberek ezrei – szintén a saját világukban éltek.

„De hiszen ez az örült értelmes dolgokat beszél” – gondolta Veronika, és eszébe jutottak azok a történetek, amelyeket

az anyja mesélt neki szentekről, akik azt bizonygatták, hogy beszéltek Jézussal vagy Szűz Máriával. Ők is egy külön világban éltek?

– Egyszer láttam egy nőt, aki üveges tekintettel, mélyen kivágott vörös ruhában sétálgatott Ljubljana utcáin –, amikor a hőmérő mínusz öt fokot mutatott. Azt hittem, részeg, és odamentem, hogy segítek neki, de nem fogadta el a kabátomat.

– Az ő világában talán éppen nyár volt, s talán forró volt a teste a vágytól valaki iránt, aki rá várt. S ha ez az ember csak az ő képzeletében létezik, akkor is joga van hozzá, hogy úgy éljen és úgy haljon meg, ahogy akar – nem gondolod?

Veronika nem tudta, mit mondjon, de ennek az őrült nőnek értelem van a szavaiban. Ki tudja, talán ő az a nő, akit Ljubljana utcáin látott félmeztelenül sétálni.

– Elmesélek egy történetet – mondta Zedka. – Egyszer egy hatalmas varázsló el akart pusztítani egy egész királyságot, ezért megmérgezte a kutat, ahová inni jártak az emberek. Aki ivott a vízből, az megőrült. Másnap reggelre az egész lakosság ivott a kútból, és mindenki megőrült, a királyi család kivételével, mert nekik saját kútjuk volt, amelyhez nem fért hozzá a varázsló. A király aggódott népéért, és próbálta kormányozni őket: egy sor biztonsági és egészségügyi rendeletet hozott. De a rendőrök és a felügyelők szintén ittak a mérgezett vízből, így hát értelmetlennek tartották a király rendeleteit, és nem voltak hajlandóak betartani őket. Amikor a lakosság értesült a király rendeleteiről, mindannyian egyetértettek, hogy a

király megőrült, és ezért ír ilyen sületlenségeket. Sőt, összegyűltek a palota előtt, és teli torokból kiabálva követelték, hogy mondjon le. A király elkeseredett, és kész volt elhagyni a trónt, de a királynő megállította, és azt mondta: „Most pedig odamegyünk a kúthoz, és mi is iszunk belőle. Akkor olyanok leszünk, mint ők.” És így is lett: a király és a királynő ittak az őrület vizéből, és nyomban zagyvaságokat kezdtek beszélni. Az alattvalóik pedig meggondolták magukat: olyan bölcs királyuk van – miért ne kormányozhatná továbbra is az országot? Az országba visszaköltözött a nyugalom, bár lakói egész másként viselkedtek, mint a szomszédaik. A király pedig békében uralkodott élete végéig.

Veronika nevetett.

– Nem tűnsz bolondnak – mondta.

– Pedig az vagyok, bár meggyógyultam, hiszen nagyon egyszerű a betegségem: elég, ha visszajuttatnak a szervezetembe egy bizonyos kémiai vegyületet. De nagyon remélem, hogy ez a vegyület csak a krónikus depressziómat szünteti meg, mert én bolond akarok maradni, és úgy akarom élni az életemet, ahogy megálmodom, nem pedig úgy, ahogy mások elvárják. Tudod, mi van odakint, a Villeté falain kívül?

– Emberek, akik ugyanabból a kútból ittak.

– Pontosan – mondta Zedka. – Azt hiszik, hogy normálisak, csak azért, mert mind egyformák. Majd úgy teszek, mintha én is ittam volna abból a vízből.

– Hát én ittam, és éppen ez a baj. Soha nem voltam depressziós, nem értek túlságosan nagy örömök, sem

pedig hosszan tartó szomorúság. Ugyanolyan problémáim vannak, mint a többi embernek.

Zedka hallgatott egy darabig.

– Meg fogsz halni, mondták.

Veronika egy pillanatig habozott: megbízhat egy idegenben? De kénytelen volt kockáztatni.

– De csak öt vagy hat nap múlva. És azon gondolkodom, nincs-e valami módja, hogy előbb meghaljak. Ha te, vagy valaki más, szerezne nekem gyógyszert, biztos vagyok benne, hogy ezúttal nem bírná a szívem. Próbáld megérteni, mekkora szenvedést jelent nekem csak azért itt maradni, hogy várjam a halált, és segíts.

Mielőtt Zedka válaszolhatott volna, megjelent az ápolónő, injekcióstűvel a kezében.

– Egyedül is be tudom adni – mondta. – De, ha gondolja, szólok az öröknek, hogy segítsenek. Csak magától függ.

– Ne pazarold fölöslegesen az energiádat – mondta Zedka Veronikának. – Takarékoskodnod kell az erőddel, ha véghez akarod vinni, amit mondtál.

Veronika fölkel, visszament az ágyához, és hagyta, hogy az ápolónő teljesítse a kötelességét.

Ez volt az első normális napja az elmeegógyintézetben. Kiment a kórteremből, hogy megreggelizzen az ebédlőben, ahol nők és férfiak együtt étkeztek. Megállapította, hogy – ellentétben azzal, amit a filmekben lehet látni: botrány, ordibálás, eszelős taglejtések – minden nyugalmat áraszt körülötte. Úgy tűnt, senki nem kívánta másokkal megosztani

a saját kis világát.

A reggeli után (ami elég tűrhető volt: senki nem mondhatja, hogy a Villette a konyhájának köszönheti rossz hírét) mindenki kiment napozni. Valójában nem sütött a nap – a hőmérséklet a fagypont alatt volt, és hó borította a kertet.

– Nem azért vagyok itt, hogy megóvjam az életem, hanem azért, hogy megszabaduljak tőle – mondta Veronika az egyik ápolónak.

– Akkor is ki kell mennie a napra.

– Maguk a bolondok: nem is süt a nap!

– De a fény nyugtató hatással van a betegekre. Sajnos nálunk hosszú a tél. Ha nem így volna, kevesebb dolgunk akadna.

Nem volt értelme vitatkozni: kiment, sétált egy kicsit, körülnézett, titokban a menekülés lehetőségeit kereste. A fal – a régi kaszárnya építői igényeinek megfelelően – magas volt, az őrbódék azonban üresen álltak. A kertet katonai épületek vették körül, amelyek ma női vagy férfi kórtermekként, illetve irodaként vagy az alkalmazottak szállásaként működtek. Első, felületes pillantásra úgy látta, hogy a főbejárat az egyetlen hely, amelyet valóban őriznek: itt mindenki csak úgy léphetett be és ki, hogy két őr ellenőrizte a személyazonosságát.

Úgy érezte, hogy kezdenek a helyükre kerülni a dolgok a fejében. Hogy tovább csiszolja az emlékezőképességét, olyan apróságokat próbált fölidézni, mint például, hogy hova tette a szobája kulcsát, milyen CD-t vásárolt legutoljára, vagy mi volt az utolsó kérés a könyvtárban.

– Zedka vagyok – mondta egy nő, aki Veronika felé tartott.

A múlt éjjel nem látta az arcát, hiszen az egész beszélgetés alatt az ágya mellett hasalt. Harmincöt év körüli lehetett, és teljesen normálisnak tűnt.

– Remélem, nem lettél rosszul az injekciótól. Idővel hozzászokik a szervezet, és a nyugtató elveszíti a hatását.

– Jól vagyok.

– A tegnapi beszélgetésünk... Emlékszel, mit kértél?

– Tökéletesen.

Zedka belekarolt, és elkezdtek sétálni az udvar csupasz fáinak között. A falon túl lehetett látni, ahogy a hegyek lassan eltűnnek a felhők mögött.

– Hideg van, de szép a reggel – mondta Zedka. – Különös, de soha nem jött elő a depresszióm az ilyen felhős, szürke, hideg napokon. Ilyen időben mindig úgy éreztem, hogy a természet összhangban van velem, és a lelkemet tükrözi. Amikor viszont kisütött a nap, a gyerekek kint játszottak az utcán, és mindenki örült a szép időnek, olyankor borzalmasan éreztem magam. Mert micsoda igazságtalanság, hogy ennyi boldogság van a világban, csak nekem nem jut belőle.

Veronika finoman lefejtette magáról a nő karját. Nem szerette a testi érintkezést.

– Nem fejezted be a mondatodat. A kéréséről beszéltél.

– Van itt egy csoport. Olyan nőkből és férfiakkól áll, akiket már hazaengedtek volna, de nem akarnak elmenni. Különböző okokból maradnak itt. A Villete egyáltalán nem olyan rossz, amilyennek mondják, bár nem egy ötcsillagos hotel. Itt mindenki kimondhatja, amit gondol, azt csinál, amit akar, és semmilyen kritikát nem kell meghallgatnia: elvégre

is elmegyógyintézetben van. Tehát amikor az elnök ellenőrző látogatást tesz, az itt lévő nők és férfiak úgy viselkednek, mint a közveszélyes örültek – ugyanis sokan közülük az állam költségén tartózkodnak itt. Az orvosok persze mindent tudnak, de – valószínűleg a tulajdonosok utasítására – szemet hunynak: úgyis több az ágy, mint a beteg.

– És ők tudnak gyógyszert szerezni?

– Próbáld meg kapcsolatba lépni velük. A csoport neve *Testvériség*.

Zedka rámutatott egy ősz hajú nőre, aki élénk társalgást folytatott néhány fiatalabb nővel.

– Marinak hívják, a Testvériség tagja. Őt kérdezd meg.

Veronika elindult Mari felé, de Zedka megállította:

– Ne most: most szórakozik. És nem fogja félbeszakítani az élvezetes társalgást egy idegen kedvéért. Ha pedig megzavarod, többé esélyed sem lesz közeledni hozzá. A *bolondok* hisznek az első benyomásban.

Veronika nevetett, ahogy Zedka megnyomta a *bolondok* szót. De rögtön nyugtalan lett, mert itt minden olyan normálisnak, túl jónak tűnt. Annyi év után – amit azzal töltött, hogy a munkából a bárba ment, a bárból a fiúja ágyába, az ágyból a szobájába, a szobájából az anyjához – most olyan élményben van része, amelyenről még csak nem is álmodott: ideggyógyintézet, örület, bolondokháza. Ahol az ember nem szégyelli bevallani, hogy örült. Ahol senki nem hagyja félbe azt, amit szeret, csak azért, hogy a többiek rokonszenvesnek találják.

Kételkedni kezdett: hátha Zedka nem gondolta komolyan, amit mondott, vagy lehet, hogy ez csak egy módja annak, hogy az elmebetegek megmutassák, hogy az ő világuk jobb. De fontos ez? Végre valami érdekes, valami más, valami váratlan dolog történik vele. Micsoda hely! Az emberek örültnek tettetik magukat, hogy azt csinálhassák, amit akarnak.

Hirtelen szúrást érzett a mellkasában. Azonnal eszébe jutott a beszélgetés az orvossal, és megrémült.

– Egyedül akarok sétálni – mondta Zedkának. Elvégre ő is egy *bolond*, és nem muszáj illedelmesnek lennie.

A nő otthagya, és Veronika a Villette falain túli hegyekben gyönyörködött. Már-már visszatért belé az életkedv, de Veronika határozottan elhessegette.

„Azonnal meg kell szereznem a gyógyszert.”

Elgondolkodott a helyzetén: távolról sem volt ideális. Ha akármilyen örültséget kipróbálhatna, akkor sem tudná, hogy mit csináljon.

Soha nem volt örült.

Egy kis időt töltöttek még a kertben, aztán megebédeltek az ebédlőben. Azután az ápolók egy hatalmas társalgóbaba vezették a nőket és a férfiakat, ahol rengeteg berendezési tárgy volt: asztalok, székek, fotelek, egy zongora, egy televízió és széles ablakok, amelyeken keresztül látni lehetett a szürke égboltot és az alacsonyan úszó felhőket. Nem volt rajtuk rács, hiszen a kertre nyíltak. Az ajtók a hideg miatt zárva voltak, de csak el kellett fordítani a kilincset, és máris újra kint sétálhatott az ember a fák között.

A többség leült a tévé elé. Voltak, akik csak bámultak a semmibe, mások pedig halkán beszélgettek magukban – de ki nem beszélt már magában életében? Veronika észrevette, hogy a legidősebb nő, Mari most egy nagyobb társasággal van, az óriási terem egyik sarkában. Néhány beteg nem messze sétálgatott tőlük, és Veronika megpróbált közelebb férközni hozzájuk, hogy hallhassa, miről beszélnek.

A lehető legtökéletesebben próbálta leplezni szándékát, de amikor melléjük ért, elhallgattak és – egyszerre – ránéztek. – Mit akarsz? – kérdezte egy idősebb úr. Úgy tűnt, hogy ő a Testvériség vezetője (ha létezik egyáltalán ilyen csoport, és Zedka nem örültebb, mint amilyennek látszik).

– Semmit, csak erre jártam.

Egymásra néztek, és rázták a fejüket. Egyikük megjegyezte: „csak erre járt!” A másik hangosan megismételte, és – kis idő múlva – az egész társaság ezt a mondatot harsogta.

Veronika megdermedt a rémülettől, és nem tudta, mitévő legyen. Egy erős és barátságtalan külsejű ápoló jött oda megnézni, mi történt.

– Semmi – mondta a társaság egyik tagja. – Csak erre járt. Megállt itt, de mindjárt tovább is megy!

Az egész társaság hangos hahotára fakadt. Veronika ironikus ábrázatot öltött, elmosolyodott, majd sarkon fordult és elment – hogy ne lássák, hogy a szeme megtelt könnyel. Egyenesen a kertbe indult, anélkül hogy felöltözött volna. Az egyik ápoló utána szólt, hogy jöjjön vissza, de rögtön odajött egy másik, súgott neki valamit, és végül hagyták, hadd

maradjon kint a hidegben. Nem érdemes óvni egy halálra ítéltet.

Összezavarodott, feszült volt és haragudott magára. Azelőtt soha nem hagyta, hogy ugrassák, korán megtanulta, hogy hűvösnek és távolságtartónak kell maradni, ha ismeretlen környezetbe kerül. És most ezek az örültek megszegényítették. Fél és dühös, legszívesebben megölné, vagy olyan szavakkal sértegetné őket, amilyeneket azelőtt ki sem mert mondani.

Talán a gyógyszerek – vagy a kezelés, ami kihozta a kómából – tették ilyen törékennyé és képtelenné arra, hogy megfelelően reagáljon. Kamaszkorában sokkal rosszabb helyzeteket is átélt, de először fordult elő vele, hogy nem tudta visszatartani a könnyeit.

Jobb volna, ha olyan lenne, mint régen, amikor iróniával tudta kezelni a dolgokat, és eljátszotta, hogy nem érik el a támadások, hiszen ő mindenki fölött áll. Kinek lenne mersze ebből a társaságból meghalni? És még ők akarják kioktatni az életről, amikor mindegyikük a Villeté falai mögé bújjik!

Ő ugyan nem kér az ilyenek segítségéből – még akkor sem, ha öt vagy hat napig kell várnia a halált.

„Egy nap már eltelt. Már csak négy vagy öt van hátra.”

Járkált még egy kicsit, és hagyta, hogy a fagy átjárja a testét és lehűtse háborgó véréét és a szívét, ami ki akart ugrani a helyéről.

„Jól van, itt vagyok, szó szerint meg vannak számlálva az óráim. Nem vagyok hajlandó mellre szívni olyan emberek megjegyzéseit, akiket soha életemben nem láttam, és

nemsokára soha többet nem is fogok. És nem fogok szenvedni, idegeskedni és háborúskodni. Minek pazaroljam ilyesmire az időmet?”

És mégis: azt a kis időt, ami még hátravolt az életéből, arra fordította, hogy kiharcolja a helyét egy furcsa környezetben, ahol keménynek kell lenni, különben kénytelen engedelmeskedni a többiek törvényeinek.

„Ez lehetetlen. Sose voltam ilyen. Sosem harcoltam ostobaságokért.”

Megállt a fagyos kert közepén. De hiszen éppen azért nyugodott bele bármibe, amit rákényszerített az élet, mert mindent ostobaságnak tartott. Kamaszkorában úgy érezte, hogy túl korai egyedül dönteni, most pedig, hogy felnőtt, bizonyos benne, hogy túl késő változtatni.

És mire pazarolta az energiáját, egészen mostanáig? Arra, hogy mindig minden úgy maradjon, ahogy van. Föláldozta az álmait azért, hogy a szülei továbbra is úgy szeressék, ahogy kicsi korában, pedig tudta, hogy az igaz szeretet az idő múlásával átalakul – növekszik, és mindig másban nyilvánul meg.

Egy napon az anyja – könnyek között – elmondta neki, hogy tönkrement a házasságuk. Veronika azonnal elment az apja után, sírt, fenyegetőzött, végül megígértette, hogy soha nem megy el otthonról. Nem is képzelte, mekkora árat fizettek ezért.

Amikor elkezdett állást keresni, visszautasította egy új cég ajánlatát, amelyet nemrég alapítottak az újdonsült országban, és inkább a közkönyvtári munkát választotta, és a kevesebb, de biztos fizetést. Mindennap ugyanabban az

időben járt dolgozni, és a főnökei számára világossá vált, hogy nem veszélyezteti a pozíciójukat, mert megelégszik a sajátjával, és nem akar harcolni az előmenetelért: nem kíván mást, mint hogy hónap végén megkapja a fizetését.

Egy zárdában bérelt szobát, mert az apácák megkövetelték, hogy a lakók időben hazaérjenek, és adják le a kulcsot a portán. Aki lekéste a kapuzárást, az utcán aludt. Így aztán volt mire hivatkoznia, ha nem akart a fiúival különböző szállodákban, idegen ágyakban éjszakázni.

Amikor a házasságról álmodozott, mindig egy kis vidéki házat képzelt el, és egy olyan férfit, aki más, mint az apja, és éppen csak annyit keres, hogy el tudja tartani a családját, aki már attól is boldog, ha vele lehet, a kandallóban pedig ég a tűz, és együtt gyönyörködnek a hófödte hegyekben.

Megszokta, hogy a férfiaknak megadjon egy bizonyos mennyiségű örömet – se többet, se kevesebbet, csak amennyi feltétlenül szükséges. Soha senkire nem haragudott, mert az azt jelentette volna, hogy cselekednie kell, harcolnia az ellenféllel – aztán pedig túrni az előreláthatatlan következményeket, mint például a bosszút. Amikor már mindene megvolt, ami kellett, egyszer csak ráébredt, hogy nincs értelme az életének, mert minden nap egyforma. Úgy döntött hát, hogy inkább meghal.

Veronika visszament a társalgóba, és elindult a társaság felé, a terem egyik sarkába. Élénken beszélgettek, de azonnal elhallgattak, ahogy megjelent.

Egyenesen az idős férfihoz ment, akit a vezetőjüknek vélt. Mielőtt bárki megállíthatta volna, arcul ütötte, hogy

hangosan csattant a tenyere az arcán.

– Erre mit lép? – kérdezte jó hangosan, hogy a teremben mindenki hallja. – Akar tenni valamit?

– Nem. – A férfi az arcához emelte a kezét: vérzett az orra.

– Úgysem zavarsz itt sokáig.

Veronika diadalmasan hagyta el a nappalit, és visszament a kórterembe. Olyat tett most, amit azelőtt soha.

Három nap telt el azóta, hogy összetűzésbe került a csoporttal, amelyet Zedka Testvériségnek hívott. Már megbánta a pofont. Nem azért, mert félt a férfi bosszújától, hanem mert olyat tett, amit korábban soha. A végén még kiderül, hogy mégiscsak érdemes élni – de hát most már semmi értelme, csak feleslegesen szenvedne, hiszen nemsokára meghal.

Az egyedüli megoldásnak az látszott, ha mindentől és mindenkitől távol tartja magát, és ha törik, ha szakad, megpróbál úgy viselkedni, ahogy azelőtt, és aláveti magát a Villette szabályainak és rendjének. Alkalmazkodott tehát az intézet napirendjéhez: korai kelés, reggeli, séta a kertben, ebéd, nappali, újabb séta a kertben, vacsora, tévé, aztán alvás.

Lefekvés előtt mindig megjelent egy ápolónő, és kiosztotta a gyógyszereket. Az összes többi nő tablettát kapott, ő volt az egyetlen, akit injekcióztak. Soha nem tiltakozott, csak arra volt kíváncsi, miért adnak neki annyi nyugtatót, hiszen soha nem volt gondja az alvással. Megmagyarázták, hogy az injekcióban nem altató van, hanem gyógyszer a szívére. Így aztán, mivel betartotta a házirendet, a napok a bolondokházában is kezdtek egyformává válni. És ha

egyformák, akkor gyorsabban telnek: még két vagy három nap, és soha többet nem kell fogat mosnia és fésülnie. Veronika észrevette, hogy egyre jobban gyengül a szíve: könnyen kifulladt, és a legkisebb erőfeszítéstől is elszédült. A Testvériséggel való összetűzés után időnként megkörnyékezte a gondolat: „ha volna választásom, ha hamarabb megértettem volna, hogy csak azért egyformák a napjaim, mert én akartam úgy, akkor talán...”

De a válasz mindig ugyanaz volt: „nincs ha, mert nincs választásom”. És ebbe bele is nyugodott, hiszen már úgymint minden eldőlt.

Ekkor került közelebbi kapcsolatba Zedkával (nem barátságba, mert a barátság hosszú időre szól, ez pedig nem volt lehetséges). Kártyáztak – ami siettetti az idő múlását – és néha együtt sétáltak a kertben, némán.

Aznap reggel, rögtön a reggeli után, mindenki kiment „napozni” – ahogy a szabály előírta. De egy ápoló visszahívta Zedkát a kórterembe, mondván, hogy ma van a „kezelés” napja.

Veronika együtt reggelizett vele, és hallotta, mit beszélnek.

– Mi az a „kezelés”?

– Régi módszer, még a 70-es évekből, de az orvosok szerint segíti a gyógyulást. Meg akarod nézni?

– Azt mondtad, depressziós vagy. Nem elegendő bevenni az orvosságot, amely pótolja a hiányzó vegyületet?

– Akarod látni? – ismételte Zedka.

„Kizökkenek a hétköznapiakból” – gondolta Veronika. „Most szerezzek új tapasztalatokat, amikor már semmi másra nincs szükségem, csak türelemre?” De erősebb volt benne

a kíváncsiság, és bólintott.

– Ez nem színelőadás – ellenkezett az ápoló.

– Meg fog halni. És olyan keveset látott az életből. Hadd jöjjön velünk.

Veronika végignézte, ahogy odakötözik a nőt az ágyhoz. A nő mosolygott.

– Mesélje el neki, mi történik – mondta Zedka az ápolónak.

– Nehogy megijedjen.

Az ápoló megfordult, és a magasba emelt egy injekcióstűt. Szemmel láthatóan élvezte, hogy úgy viselkedhet, mint egy orvos, aki előadást tart a gyakornokoknak a megfelelő gyógymód helyes alkalmazásáról.

– Ebben a fecskendőben egy adag inzulin van – mondta.

Komolyság és szakértelem csengett a hangjában. – Cukorbetegek kezelésére használják, hogy csökkentse a vércukorszintet. De ha a szükségesnél jóval nagyobb adagban alkalmazzák, a vércukorszint hirtelen zuhanása kómát idéz elő.

Könnyedén megpöccintette a tűt, kinyomta belőle a levegőt, aztán beledöfte Zedka jobb combjába.

– Most is ez történik. Mesterséges kómát idézünk elő. Ne ijedjen meg, ha üveges lesz a tekintete. És ne várja, hogy fölismeri magát, amíg tart a kezelés hatása.

– Ez szörnyűséges, embertelen. Az ember általában azért küzd, hogy kijöjjön a kómából, és nem azért, hogy kómába essen.

– Az ember általában azért küzd, hogy életben maradjon,

és nem azért, hogy öngyilkos legyen – válaszolt az ápoló. De Veronika nem hagyta magát provokálni. – A kómás állapot nyugtató hatással van a szervezetre, jelentős mértékben lelassul a szívműködés, a légzés és a többi funkció, valamint elmúlik a fennálló feszültség.

Miközben beszélt, befecskendezte a folyadékot, és Zedka szeme elvesztette csillogását.

– Nyugodj meg – mondta Veronika. – Te teljesen normális vagy. A történet, amit a királyról meséltél...

– Ne fárassza magát feleslegesen. Már úgysem hallja, amit mond.

A nő, aki az ágyon feküdt, és pár perce még sugárzott belőle az értelem és az életerő, most meredten bámult maga elé, és habzott a szája.

– Mit művelt vele? – kiabálta Veronika.

– Tettem a dolgomat.

Veronika szólógnatni kezdte Zedkát, ordított, fenyegetőzött, hogy hívja a rendőrséget, a sajtót, és az emberi jogokra hivatkozott.

– Maradjon nyugton. Még egy szanatóriumban is be kell tartani bizonyos szabályokat.

Látta, hogy a férfi komolyan beszél, és megijedt. De nem volt veszténivalója, így hát folytatta az ordítást.

Zedka az egész kórtermet jól látta: látta az üres ágyakat, és látta a sajátját is, amelyen lekötözött teste hevert, mellette pedig egy rémült lányt, aki ezt a testet nézte. A lány nem tudhatta, hogy – bár a nő teste ott hever

az ágyon, és az összes biológiai funkciója tökéletesen működik – a lelke a levegőben lebeg, majdnem eléri a plafont, és mélységes nyugalom árad szét benne.

Zedka asztrálutazást élt át. Már az első inzulinsokk is ezt a hatást váltotta ki, de senkinek nem beszélt róla. Azért hozták ide, hogy kigyógyítsák a depresszióból, és örökre el akarta hagyni ezt a helyet, amint az állapota megengedi. Ha elmondaná, hogy kilépett a testéből, azt gondolnák, hogy őrült, betegebb, mint amikor behozták a Villetébe. De tudni akarta, mi történik vele, és ahogy visszatért a testébe, rögtön elkezdett olvasni a témáról: az inzulinsokkról és arról a különös érzésről, hogy lebeg a térben.

A kezelésről alig talált valamit: először 1930-ban alkalmazták, de a pszichiátriai intézetekben betiltották, mert kiderült, hogy súlyosan károsíthatja a beteg szervezetét. Egyszer, az egyik kezelés alkalmával asztrálteste meglátogatta Igor doktor irodáját, amikor éppen erről beszélt az intézet tulajdonosaival. „Ez bűncselekmény!” – mondta az orvos. „De olcsó és hatékony!” – felelte az egyik részvényes. „Különben is, kit érdekelnek az örültek jogai? Senki nem fog reklamálni.”

Ennek ellenére ma is akad olyan orvos, aki az inzulinsokkot a depresszió hatékony gyógymódjának tartja. Zedka mindent megkeresett és kikölcsönzött, ami az inzulinsokkról szólt, elsősorban azoknak a betegeknek a beszámolóit, akik áttestek a kezelésen. De mindenütt ugyanaz a história: borzalom és még több borzalom. Egyikük sem említette, hogy átélt volna hozzá hasonlót.

Végül is arra a következtetésre jutott – és minden oka

megvolt rá –, hogy semmiféle kapcsolat nincs az inzulin és a között az érzés között, hogy a tudata kilép a testéből. Éppen ellenkezőleg: a többi beteg szellemi teljesítménye csökkent a kezelés hatására.

Kutatásba kezdett a lélek létezéséről, átrágtá magát néhány okkultizmusról szóló könyvön, mígnem egyszer csak rátalált egy vaskos kötetre, amely pontosan azt a jelenséget írta le, amit ő tapasztalt: asztrálutazásnak hívják, és már sokan keresztülmentek rajta. Néhányan úgy döntöttek, hogy leírják, mit éreztek, mások pedig kifejlesztették a technikát, amelynek segítségével bármikor kiléphetnek a testükből. Zedka tökéletesen elsajátította ezt a technikát, és minden éjszaka alkalmazta, hogy eljuthasson ahova csak akar.

Az elbeszélések és a látomások nagyon különbözőek voltak, de volt egy közös pontjuk: a sokkhatására furcsa, idegesítő zaj előzte meg a test és a szellem kettéválását, amit gyors eszméletvesztés követett, aztán rögtön utána a boldog béke és a lebegés érzése. A lelket egy ezüstös kötél tartja össze a testtel. Ez a kötél korlátlanul nyújtható, bár rengeteg legenda kering arról (természetesen a könyvekben), hogy ha az ezüstkötél elszakad, az illető belehal.

Zedka azonban úgy vette észre, hogy bármilyen messzire képes eljutni, és soha nem szakad el a kötél. Egészében véve nagy hasznát vette ezeknek a könyveknek, hiszen megtanulta, hogyan aknázhatja ki a legteljesebben az asztrálutazás kínálta lehetőségeket. Megtanulta például, hogy ha el akar jutni egyik helyről a másikra, csak *kívánnia*

kell, hogy kivetüljön a térbe, és közben arra a helyre kell gondolnia, ahová el akar jutni. De a repülőgépekkel ellentétben – amelyek elindulnak az egyik helyről, megtesznek egy bizonyos távolságot, és végül megérkeznek a másik helyre – az asztrálutazás titokzatos alagutakon keresztül történik. Elképzelt egy helyet, aztán varázslatos gyorsasággal ott találta magát az alagútban, és már meg is érkezett.

Szintén a könyveknek köszönhette, hogy már nem félt a különös lényektől, akik benépesítették az asztráalteret. Ma senki nem volt a kórteremben, de amikor először lépett ki a testéből, rengeteg emberrel találkozott, és mindegyik őt nézte, és nevettek megdöbbenet arckifejezésén. Először azt hitte, hogy holt lelkek, kísértetek lakják a házat. De később, a könyvek és saját tapasztalatai segítségével rájött, hogy – bár valóban kószált arrafelé néhány testetlen szellem – a legtöbben éppen olyan hús-vér emberek voltak, mint ő, akik szintén kifejlesztették magukban az asztrálutazás technikáját, illetve olyanok is akadtak köztük, akik nem is voltak tudatában annak, ami történt velük, mert mélyen aludtak a világ valamelyik részén, miközben a lelkük szabadon csatangolt.

Zedka tudta, hogy ez a mai lesz az utolsó inzulinos asztrálutazása (legutóbb ugyanis Igor doktor irodájában járt, és megtudta, hogy hazaengedik), ezért úgy döntött, hogy végigjárja a Villetét. Ha kilép a kapun, soha többet nem fog ide visszatérni, még lélekben sem, most kell tehát elbúcsúznia.

Elbúcsúzni. Mindig ez a legnehezebb. Az ember könnyen

rászokik, hogy a bolondokházában az örülteknek mindent szabad. Nem kell többé felelősséget vállalnia a tetteiért, nem kell harcolnia a mindennapi betevő falatért, és nem kell az állandóan ismétlődő, unalmas hétköznappal törődnie: ha úgy tartja a kedve, órákig elnézhet egy képet, vagy egész nap rajzolgathat értelmetlen ákombákomokat. Mindent elnéznek neki, elvégre elmebeteg. Amint azt saját magán is tapasztalhatta, a betegek többségének már attól is jelentősen javul az állapota, hogy elmegyógyintézetben van: itt ugyanis nem kell titkolnia a tüneteit, a családi légkör segít abban, hogy ki-ki elfogadja magát a neurózisaival és a pszichózisaival együtt.

Zedkát kezdetben lenyűgözte a Villeté, és arra gondolt, hogy ha meggyógyul, csatlakozik a Testvériséghez. De rájött, hogy ha elég ügyes, kint továbbra is azt csinálhatja, amit akar, miközben a mindennapi élet küzdelmeiben is helytáll. Csak meg kell őrizni egyfajta *fegyelmezett örültséget*, ahogy valaki mondta. Ugyanúgy fog sírni, aggódni, idegeskedni, ahogy a többi ember, de közben soha nem fogja elfelejteni, hogy a lelke szabad, és nevetve fölülemelkedik a nehézségeken.

Nemsokára visszatérhet az otthonába, a gyerekeihez, a férjéhez, és ennek is megvan a maga varázsa. Bizonyára nehezen talál majd munkát, hiszen ilyen kis városban, mint Ljubljana, gyorsan terjednek a hírek, és már nagyon sokan tudnak róla, hogy a Villetében kezelik. A férje eleget keres ahhoz, hogy eltartsa a családot, neki pedig legalább lesz ideje folytatni asztrálutazásait – immáron az inzulin káros hatása nélkül.

Egyvalamit nem akart soha többé átélni: azt, ami miatt idehozták a Villetébe.

A depressziót.

Az orvosok szerint részben egy nemrég felfedezett vegyület, a szerotonin a felelős az ember hangulatáért. A szerotonin hiánya negatívan befolyásolja a koncentrációképeséget, az alvást, az evést és az élet örömteli pillanatait. Ha a vegyület teljes mértékben hiányzik, az illető elkeseredik, pesszimista lesz, feleslegesnek érzi magát, beteges fáradtság és nyugtalanság vesz erőt rajta, döntésképtelenné válik, végül állandó szomorúságba merül, ami a teljes apátiához vagy öngyilkossághoz vezet.

Más, konzervatívabb orvosok azt állítják, hogy a gyökeres változások okozzák a depressziót – külföldre költözés, a szeretett lény elvesztése, válás, megnövekedett elvárások a munkahelyen vagy a családban. A modern kutatások, amelyek a télen, illetve nyáron beutaltak arányára támaszkodnak, bebizonyították, hogy a napfény hiánya szintén depressziót idézhet elő.

Zedka esetében sokkal egyszerűbb a helyzet: betegségének oka egy férfi a múltból. Pontosabban az álom, amit a férfi köré szőtt, akit sok évvel azelőtt ismert meg.

Micsoda ostobaság. Depresszióba esni, megőrülni egy férfi miatt, akiről már azt sem tudja, hol lakik! Akibe fiatal korában halálosan beleszeretett. Azelőtt éppolyan normális volt, mint a többi lány, és ő is meg akarta tapasztalni a Lehetetlen Szerelmet.

Csakhoqy – a barátnőivel ellentétben, akik csak

álmodoztak a Lehetetlen Szerelemről – Zedka továbbment: ő meg is akarta hódítani. A férfi az óceán másik felén élt: Zedka eladta mindenét, hogy találkozhasson vele. A férfi házas volt: Zedka beérte a szerető szerepével, de titokban arról álmodozott, hogy szerelme egyszer majd feleségül veszi. A férfinak magára se volt ideje: Zedka képes volt olcsó szállodaszobákban napokig várni a hívását – legtöbbször hiába.

A szerelemért mindent elviselt, és bármit kész volt megtenni, mégis vége lett a kapcsolatnak. A férfi sosem mondta ki egyenesen, de Zedka egy napon rádöbbedt, hogy már nem szívesen látja őt, ezért visszatért Szlovéniába.

Néhány hónapig alig evett, állandóan csak rá gondolt, együttlétük minden percére emlékezett, ezerszer földézte a boldogság és a gyönyör pillanatait, keresett valamit, amibe belekapaszkozhat, bármit, ami reményt adhat, hogy mégis van jövője a kapcsolatuknak. A barátai aggódni kezdtek, de belül valami azt súgta Zedkának, hogy rendbe fog jönni, a szenvedés csak átmeneti állapot: a felnőtté válásért meg kell fizetni, és ő most megfizetett, és zokszó nélkül túri a következményeket. És valóban: egy reggel végre jókedvűen ébredt, megint olyan jól evett, mint régen, és szerzett egy állást.

Nemcsak az állást kapta meg, de felkeltette egy fiatal, okos férfi érdeklődését is, akit körülrajongtak a nők. Egy év múlva összeházasodtak.

A barátnői irigyelték és fölnéztek rá. Beköltöztek egy kényelmes házba, amelynek a kertje a Ljubljanát átszelő

folyóra nézett. Gyerekeik születtek, és nyaranként elutaztak Ausztriába vagy Olaszországba.

Amikor Szlovénia elhatározta, hogy kiválik Jugoszláviából, a férjét behívták a hadseregbe. Zedka szerb volt – tehát ellenség –, és veszélyben forgott az élete.

Tíz napig tartott a feszültség, a seregek felkészültek az összecsapásra, és senki sem tudta, milyen következményekkel jár a függetlenség kikiáltása, mennyi vért kell kiontani érte. Zedka ekkor rájött, hogy mennyire szereti a férjét. Ez alatt a tíz nap alatt megállás nélkül imádkozott ahhoz az Istenhez, aki azelőtt olyan távolinak tűnt, most viszont az egyedüli reménye volt, és bármit hajlandó volt megígérni az összes angyaloknak és szenteknek, csak térjen vissza a férje.

És így is lett. Visszatért, a gyerekek pedig attól kezdve olyan iskolába jártak, ahol szlovénül tanulhattak. A háború veszélye odébbállt: a szomszédos Horvátországot fenyegette.

Három év telt el. A szerbek és horvátok közötti háború átvonult Boszniába, és ekkor jelentek meg az első híradások a szerbek kegyetlenkedéseiről. Zedka igazságtalannak érezte, hogy néhány örült miatt egy egész nemzetet elítéljenek. Élete váratlanul új értelmet nyert: büszkén és bátran kiállt népe mellett, újságcikkeket írt, szerepelt a tévében, konferenciákat szervezett. Eredménytelenül. A külföldiek még ma is azt gondolják, hogy *minden* szerb felelős az erőszakért.

Zedka azonban kötelességének érezte, hogy a nehéz

időszakban kiálljon testvérei mellett. És ehhez szüksége volt szlovén férje, gyermekei és mindazok támogatására, akikre még nem hatott egyik oldal propagandagépezete sem.

Egyik délután, ahogy elhaladt Prešeren szobra előtt, elgondolkodott a nagy szlovén költő életéről. Egyszer, harmincnégy éves korában, belépett egy templomba, és megpillantott egy kamaszlányt, Júlia Primićet, akibe örülten beleszeretett. Mint a régi lantosok, verseket írt hozzá, abban a reményben, hogy hozzámegy feleségül.

Csak hogy Júlia gazdag polgári család sarja volt, és – eltekintve véletlen találkozásuktól a templomban – Prešeren soha nem tudott a közelébe férkőzni. De az a találkozás ihlette a legjobb verseit, és a legendákat, amelyeket az alakja köré szőttek.

Ljubljana kis főterén a költő szobra mereven néz egy irányba. Ha követjük a tekintetét, kiderül, hogy a tér másik oldalán egy női arc van az egyik ház falába vésve. Ebben a házban lakott Júlia. Prešeren tehát még halála után is tovább gyönyörködik elérhetetlen szerelmében.

És ha többet küzdött volna?

Zedka szíve nagyot dobbant. Rossz előérzete támadt: hogy történt valami a gyerekeivel. Lélekszakadva rohant haza. A kicsik békésen tévéztek, és pattogatott kukoricát majszoltak.

De a rossz érzés nem múlt el. Lefeküdt, és majdnem tizenkét órát aludt, de amikor fölbredt, nem volt kedve fölkelni. Prešeren története eszébe juttatta első szeretőjét, akiről azóta sem hallott semmit.

Azt kérdezte magától: elég kitartóan harcoltam? Talán el kellett volna fogadnom a szerető szerepét, és nem kellett volna elvárnom, hogy a dolgok az én elképzeléseim szerint történjenek? Valóban ugyanolyan szenvedélyesen harcoltam a szerelmemért, mint a hazámért?

Zedka meggyőzte magát, hogy eleget küzdött, de a szomorúság nem múlt el. És ami azelőtt paradicsomnak tűnt – a folyóparti ház, a szerető férj, a pattogatott kukoricát majszólo gyerekek –, most maga volt a pokol.

Ma már – annyi asztrálutazás és magasabb rendű szellemekkel való találkozás után – tudta, hogy mekkora butaság volt. A Lehetetlen Szerelem valójában csak ürügy volt, hogy szakítson az életmódjával, ami túlságosan eltért attól, amit eredetileg elképzelt.

De tizenkét hónappal ezelőtt más volt a helyzet: rögeszmésen keresni kezdte a távoli férfit. Egy vagyont költött nemzetközi telefonhívásokra, de ő már nem lakott abban a városban, és lehetetlen volt megtalálni. Expressz leveleket küldözgetett, amelyek mind visszajöttek hozzá. Felhívta az összes barátnőjét és ismerősét, akik ismerték a férfit, de egyikük sem tudta, mi történt vele.

A férje nem sejtett semmit, és ez megőrizte Zedkát: legalább gyanakodna valakire, jelenetet rendezhetne, szemrehányást tehetne, megfenyegethetné, hogy kirakja az utcára. Lassan meggyőződésévé vált, hogy a telefonkezelők, a postások és a barátnői mind összejártszanak vele –, ő pedig mind e közben úgy tesz, mintha nem tudna semmiről. Eladta az ékszereket, amiket tőle kapott, hogy átkelhessen az óceánon, de valaki

meggyőzte, hogy Amerika túl nagy ahhoz, hogy nekivágjon csak úgy, konkrét cél nélkül.

Egyik délután lefeküdt, és úgy szenvedett a szerelmi kintól, mint még soha – még akkor sem, amikor visszatért az unalmas ljubljanoi hétköznapiakba. Az egész estét és a másnapot is a szobájában töltötte. Aztán a következő napot is. A harmadik napon a férje kihívta az orvost. Milyen jó volt hozzá! Mennyit törődött vele! Lehetséges, hogy nem fogta föl, hogy Zedka egy másik férfit keres, hogy meg akarja csinálni, hogy eldobná a köztisztviselőként álló asszony életét a titkos szerető életéért cserébe? Hogy örökre el akarja hagyni Ljubljanát, a házát, a gyermekeit?

Megjött az orvos, és Zedka idegrohamot kapott, bezárkózott a szobájába, és csak akkor nyitotta ki az ajtót, amikor elment. Egy hét múlva már a mosdóba se volt hajlandó kimenni, és az ágyba vizelt. Nem bírt gondolkodni, tele volt a feje emlékekkel arról a férfiről, aki – biztos volt benne – szintén keresi őt, és nem találja.

A férje – idegesítően nemes lélek – cserélte a lepedőjét, simogatta a fejét, és azt mondogatta, hogy minden rendbe jön. A gyerekek nem léptek be a szobájába, amióta egyiküket ok nélkül megpofozta, aztán pedig letérdelt elé, és a lábát csókolgatta, sűrű bocsánatkérések közepette, és darabokra szaggatta a blúzát, hogy lássák, mennyire megbánta, és mennyire el van keseredve.

Újabb egy hét elteltével – amikor kiköpte az ételt, amit adtak neki, teljesen elvesztette a kapcsolatot a valósággal, és egész éjszaka ébren volt, a nappalt viszont átaludta – két férfi lépett kopogtatás nélkül a szobájába. Egyikük

lefogta, a másik pedig beadott neki egy injekciót, és amikor fölébredt, a Villetében találta magát.

„Depresszió” – hallotta az orvost, ahogy a férjével beszél.
„Gyakran egészen banális dolgok váltják ki, például a szerotonin hiánya a szervezetben.”

Zedka látta a plafonról, hogy belép a kórterembe egy ápoló, fecskendővel a kezében. A lány még mindig ott volt a teste mellett, szolongatta, és láthatóan aggasztotta üres tekintete. Zedka arra gondolt, hogy mindent elmond Veronikának, de aztán meggondolta magát: az ember soha nem tanul abból, amit mások mesélnek neki, mindent magunknak kell átélnünk.

Az ápoló beleszúrta a tűt Zedka karjába, és befecskendezte a glükózt. Mintha egy hatalmas kar taszított volna rajta, a lelke leszállt a plafonról, hihetetlen sebességgel száguldott keresztül a fekete alagúton, és visszatért a testébe.

– Szia, Veronika.

A lány rémülten nézett rá.

– Jól vagy?

– Igen. Szerencsére ezúttal is túléltem ezt a veszélyes kezelést. És soha többet nem lesz rá szükség.

– Honnan tudod? Itt nem hallgatják meg a betegek kéréseit.

Onnan tudta, hogy asztrálteste Igor doktor szobájában járt.

– Nem tudom megmagyarázni. Tudom, és kész. Emlékszel még az első kérdésedre?

- „Mi az, hogy bolond?”
- Pontosan. Ezúttal mese nélkül válaszolok: bolond az, aki nem képes kifejezni a gondolatait. Mintha idegen országban lennél: mindent láatsz, mindent értesz, ami körülötted zajlik, de képtelen vagy kifejezni magad, és nem tudsz segítséget kérni, mert nem érted a nyelvet, amit beszélnek.
- Mindannyian éreztünk már ilyet.
- Így vagy úgy, mindannyian bolondok vagyunk.

A rácsos ablak mögött csillagos volt az égbolt, a növekvő hold pedig éppen most bújt elő a hegyek mögül. A költők mindig is a teliholdat szerették, versek ezreit írták róla, de Veronika a félhold szerelmese volt, mert az még növekszik, gyarapszik, és egyre fényesebb lesz, míg nem teljes felületét előnti a fény, hogy azután az elkerülhetetlen hanyatlás szakaszába lépjen.

Kedve támadt kimenni a társalgóba a zongorához, és az éjszaka tiszteletére eljátszani egy szép szonátát, amelyet még a gimnáziumban tanult.

Ahogy az eget nézte, leírhatatlan érzés töltötte el, mintha a világegyetem végtelensége az ő örökkévalóságát is hirdetné. De vágyától elválasztotta egy vasajtó, és egy nő, aki soha nem ért a könyve végére. És különben sem szokás éjszaka zongorázni, mert fölébred az egész szomszédság.

Veronika felnevetett.

A szomszédság itt az örültekkel telezsúfolt kórtermeket

jelenti, örültek, akik gyógyszerekkel vannak teletömve.

A kellemes érzés mindenestre nem múlt el. Fölkelt, odament Zedka ágyához, de ő mélyen aludt, talán hogy kiheverje a borzalmas kezelést.

– Feküdjön vissza az ágyába – mondta az ápolónő. – A jó kislányok ilyenkor már rég az angyalokkal vagy az udvarlójukkal álmodnak.

– Ne kezeljen úgy, mint egy gyereket. Nem vagyok csendes örült, aki mindentől fél. Dühöngő vagyok, hisztériás rohamaim vannak, és nem vagyok tekintettel sem a magam, sem mások életére. És ma éppen rohamom van. Néztem a holdat, és beszélni akarok valakivel.

Az ápolónő meghökkenve nézett rá.

– Fél tőlem? – folytatta Veronika. Már csak két-három napom van hátra: mi vesztenivalóm lenne?

– Miért nem megy sétálni, kislány? Legalább nyugodtan elolvashatnám ezt a könyvet.

– Mert ez egy börtön, maga pedig börtönőr, aki úgy tesz, mintha olvasna, hogy mindenki lássa, milyen művelt nő. De valójában minden kis mozgásra figyel itt, a kórteremben, és úgy őrzi az ajtó kulcsát, mintha legalábbis valami kincsesláda kulcsa volna. Nyilván ezt írja elő a szabályzat, maga pedig engedelmeskedik, mert így megmutathatja a tekintélyét, ami egyébként a magánéletében nincs, sem a férje, sem a gyerekei előtt. – Veronika remegni kezdett, maga sem tudta, mitől.

– Milyen kulcsról beszél? – kérdezte az ápolónő. – Az ajtó mindig nyitva áll. Csak nem képzeled, hogy bezárkóznék ennyi örült közé?

„Micsoda? Nyitva van az ajtó? Pár napja, amikor ki akartam menni a mosdóba, ez a nő egészen odáig elkísért. Hát akkor most miről beszél?”

– Nem gondoltam ám komolyan – folytatta az ápolónő. – Az a helyzet, hogy a rengeteg altató miatt nem nagyon kell őrködnünk. A hidegtől reszket?

– Nem tudom. Azt hiszem, inkább a szívem miatt.

– Ha gondolja, sétáljon egyet.

– Igazából zongorázni szeretnék.

– A társalgó úgyis elég messze van a kórtermektől, senkit nem zavar, ha zongorázik. Tegye azt, amihez kedve van.

A reszketés most halk, elfojtott csuklássá alakult. Veronika letérdelt a nő elé, az ölébe hajtotta a fejét, és keservesen zokogni kezdett.

Az ápolónő letette a könyvet, és Veronika haját simogatta. Hagyta, hogy magától múljon el a szomorúság és a sírás. És így maradtak majdnem fél óráig: az egyik sírt, anélkül hogy elárulná, miért, a másik pedig vigasztalta, anélkül hogy tudná, miért.

Amikor abbahagyta a sírást, az ápolónő fölsegítette, karon fogta, és elvezette az ajtóig.

– Van egy hasonló korú lányom. Amikor maga idekerült, és tele volt tűzdelve drótokkal és csövekkel, eltűnődtem, miért akarja egy ilyen szép fiatal lány, aki előtt még ott az egész élet, megölni magát. Rögtön elkezdtek puszogni, először a levélről, amit hátrahagyott (mellesleg egy percig sem hittem, hogy tényleg emiatt lett öngyilkos), aztán meg arról, hogy meg vannak számlálva a napjai, mert gyógyíthatatlan a szíve. Nem ment ki a fejemből a saját lányom: és ha ő

tenne ilyet? Mitől van az, hogy egyes emberek szembeszállnak a természet rendjével, azaz a mindenáron való túléléssel?

– Éppen ezért sírtam – mondta Veronika. – Amikor bevettem a gyógyszereket, egy olyan embert akartam megölni, akit gyűlöltem. Nem tudtam, hogy más Veronikák is rejtőznek bennem, akiket tudnék szeretni.

– Mi viszi rá az embert, hogy önmagát gyűlölje?

– Talán a gyávaság. Vagy az örökös félelem, hogy rossz, nem felel meg az elvárásoknak. Pár perccel ezelőtt olyan boldog voltam, el is felejtettem, hogy halálra vagyok ítélve, és amikor eszembe jutott, milyen helyzetbe kerültem, megijedtem.

Az ápolónő kinyitotta az ajtót, és Veronika kiment.

„Ezt nem kellett volna megkérdeznie. Mit akar, meg akarja érteni, hogy miért sírtam? Nem tudja, hogy teljesen normális vagyok, ugyanolyan vágyakkal és félelmekkel, mint bárki más? S hogy egy ilyen kérdéstől – most, hogy már túl késő – pánikba eshetek?”

Ahogy ment a folyosón – amelyet ugyanolyan halvány fény világított meg, mint a kórtermeket –, rájött, hogy késő: úrrá lett rajta a félelem.

„Uralkodnom kell magamon. Olyan ember vagyok, aki végigcsinálja, amit egyszer elkezdett.”

Valóban sok mindent végigcsinált már életében – csakhogy kivétel nélkül jelentéktelen dolgokat: például olyan veszekedéseket, amelyeket egy egyszerű bocsánatkéréssel megoldhatott volna, vagy például kibírta, hogy ne hívja föl a férfit, akibe szerelmes volt, mert azt

gondolta, hogy úgysem lesz belőle semmi. Mindig abban volt hajlíthatatlan, ami a legkönnyebb volt: önmagának akarta bizonyítani, hogy erős és érzéketlen, holott a valóságban nagyon is gyenge és törékeny volt, aki soha nem tudott kitűnni semmiben, sem a tanulmányaiban, sem az iskolai sportversenyeken, de otthon sem tudta megőrizni a harmóniát.

Lehet, hogy túltette magát az apró botlásokon, de a fontos és alapvető dolgok megrázták. Sikerült a független nő benyomását keltenie, de közben reménytelenül vágyott egy igazi társra. Bárhol megjelent, mindenki őt nézte, ám végül általában egyedül töltötte az éjszakát, a kolostorban, és nézte a tévét, de még a csatornát sem állította be rendesen. Elhitette a barátaival, hogy irigylésre méltó életet él, miközben minden erejét arra pazarolta, hogy meg tudjon felelni az eszménynek, amelyet ő maga teremtett.

Így aztán arra nem is maradt energiája, hogy önmagával törődjön. Pedig ő is csak olyan ember volt, mint más: szüksége volt társakra, hogy boldog lehessen. De a többi ember olyan kiszámíthatatlan! Reakcióik előreláthatatlanok, körülbástyázzák magukat, és úgy viselkednek, ahogy ő: közönyt színlelnek minden iránt. Ha valaki nyitott a világra, azt vagy azonnal kiközösítik, vagy piszkálják és lenézik, mondván: „túl naiv”.

Hát jó, valóban sokan csodálták a keménysége és a határozottsága miatt, de hova jutott? A teljes ürességbe. A magányba. A Villetébe. A halál előcsarnokába.

Hirtelen lelkiismeret-furdalása támadt az öngyilkossági kísérlet miatt, de azonnal ki is verte a fejéből, mert olyasmit

érezte, amit korábban soha nem engedett meg magának: gyűlöletet.

Gyűlölet. Majdnem olyan kézzelfogható, mint a falak vagy a zongora vagy az ápolónők. Szinte tapintani lehetett a romboló erőt, amely az egész testéből áradt. Hagyta, hadd öntse el az érzés, nem érdekelte, hogy jó vagy rossz. Elég az önfegyelemből, az álarcokból, a jólneveltségből: élete hátralévő két napját a lehető legneveletlenebb módon akarja eltölteni.

Először is megpofozott egy idősebb férfit, aztán összeszólalkozott az ápolóval, nem volt hajlandó kedves lenni, vagy a többi beteggel beszélgetni, amikor egyedül akart lenni. Most pedig végre szabadon gyűlöl – bár arra azért kellőképpen vigyázott, hogy ne kezdjen el törni-zúzni, mert nem akarta élete utolsó napjait azzal elrontani, hogy benyugtatózva fekszik a kórteremben.

Abban a pillanatban mindent gyűlölt, amit csak bírt. Önmagát, a világot, a széket, ami ott állt előtte, a törött radiátort a folyosón, a tökéletes embereket, a bűnözőket. Végül is elmeegógyintézetben van: megengedheti magának, hogy olyan dolgokat érezzen, amiket az ember önmaga elől is eltitkol – mert mindannyiunkat arra nevelnek, hogy szeressünk, elfogadjunk, kibúvókat keressünk és kerüljük a konfliktusokat. Veronika mindent gyűlölt, de a legjobban azt, ahogy élt, és hogy nem fedezte fel a többi Veronikát, akik benne laktak, és akik érdekesek voltak, örültek, kíváncsiak, bátrak és vakmerők.

És egyszer csak elkezdte gyűlölni azt az embert, akit a legjobban szeretett: az anyját. A nagyszerű feleséget, aki

nappal dolgozott, éjjel pedig főzött, mosott, aki az életét áldozta azért, hogy a lánya jó nevelést kapjon, megtanuljon zongorázni és hegedülni, úgy öltözködjön, mint egy hercegnő, márkás sportcipőket és nadrágokat vehessen magának, miközben ő a régi, évek óta hordott ruháit foltozgatta.

„Hogy gyűlölhetem azt az embert, akitől csak szeretet kaptam?” – gondolta Veronika. Össze volt zavarodva, és szerette volna jó irányba terelni az érzelmeit. De már késő: a gyűlölet elszabadult, és feltárta személyes poklának a kapuit. Gyűlölte a szeretetet, amit kapott, gyűlölte, mert anyja nem kért cserébe semmit, és ez abszurd, irreális és természetellenes.

A szeretet, ami semmit nem kért cserébe, büntudattal töltötte el. Ez a szeretet kényszerítette arra, hogy mindenáron megfeleljen az elvárásoknak, még akkor is, ha ezért a saját álmait kellett föláldoznia. És ugyanez a szeretet évekig rejtegette előle a kemény, romlott világot, és nem vette számításba, hogy egyszer úgymint ráébred a rideg valóságra, és akkor majd nem tudja, hogyan védje meg magát, védtelen lesz és kiszolgáltatott.

És az apja? Az apját is gyűlölte. Mert – az anyjával ellentétben, aki éjt nappallá téve dolgozott – ő tudta, hogyan kell élni, bárókba és színházba vitte a lányát, és nagyon jól mulattak együtt. Amikor fiatalabb volt, szerette, de nem az apát szerette benne, hanem a férfit. Gyűlölte, mert mindig olyan elbűvölő volt, kedves és közvetlen – csak az anyjával nem, az egyetlen emberrel, aki valóban megérdemelte volna.

Mindent gyűlölt. A könyvtárat és a rakás könyvet, amelyek az életről papolnak, a gimnáziumot, mert éjszakákat kellett arra pazarolnia, hogy magolja a matematikát, pedig senkit nem ismer – a tanárokon és a matematikusokon kívül –, akit a matek tett volna boldoggá. Miért kellett matekot, geometriát és megannyi teljesen haszontalan dolgot tanulnia?

Veronika belépett a társalgóba, leült a zongorához, felnyitotta a tetejét, és teljes erejéből a billentyűkre csapott. Csak úgy visszhangzott az üres teremben az örült, idegtépő, összefüggéstelen futam. Lepattant a falakról, és fülsiketítő robajként verődött vissza. Úgy visszhangzott Veronika fülében, mintha egyenesen a lelkét szaggatta volna. Ebben a pillanatban semmi sem felelt volna meg jobban a hangulatának.

Újra a billentyűkre csapott. Visszhangzott a terem, a diszsonáns hangokkal teli a levegő.

„Örült vagyok. Megengedhetem magamnak. Gyűlölhetek, szétverhetem a zongorát. Hogy is tudna egy elmebeteg rendesen játszani?”

Lecsapott a billentyűkre egyszer, kétszer, tízszer, hússzor, és minden csapással kevésbé érezte a gyűlöletet, míg végül egészen elmúlt.

Akkor előntötte a mélységes nyugalom, a csillagos eget nézte, és a növekvő holdat, amit annyira szeretett, ami puha fényével elárasztotta a szobát.

Visszatért az az érzése, hogy a Végtelenség és az Örökkévalóság kéz a kézben járnak: elég, ha az egyiket nézed, mondjuk a határtalan univerzumot, a másik jelenlétét

is érzed, az időét, aminek soha nincs vége, nem múlik el, az örök jelent, ami a világ összes titkát őrzi. A kórteremből a társalgóba jövet olyan erősen és intenzíven tudott gyűlölni, hogy minden dühét és keserűségét kiadta magából. Hagyta, hadd távozzon belőle minden negatív érzés, amelyet annyi éven át hordozott magában. Most végre érezte őket, úgyhogy többé nincs is rájuk szükség: távozhatnak.

Aztán elcsöndesedett, és a Jelen pillanatra koncentrált. Hagyta, hogy a szeretet töltse be az űrt, amit a gyűlölet hagyott maga után. Amikor úgy érezte, hogy elérkezett a pillanat, a hold felé fordult, és eljátszott egy szonátát a tiszteletére. Tudta, hogy hallgatja és büszke magára, tudta, hogy a csillagok féltékenyek rá. A csillagoknak is játszott tehát, aztán a kertnek és a hegyeknek is, bár a sötétben nem láthatta őket.

Éppen a kertnek játszott, amikor megjelent egy másik örült: Eduard, a gyógyíthatatlan skizofrén fiú. Veronika nem ijedt meg tőle, ellenkezőleg: rámosolygott, és legnagyobb meglepetésére Eduard visszamosolygott rá.

A zene még az ő – a Holdnál is távolabb lévő – világába is képes volt behatolni és csodát tenni.

Vennem kell egy új kulcstartót – gondolta Igor doktor, miközben kinyitotta kis rendelőjének ajtaját a Villetében. A régi tönkrement, és a kis fémcímer, leesett a földre.

Igor doktor lehajolt és fölvette. Mit csináljon ezzel a kis fémlappal, amelyen Ljubljana címere látható? Legjobb, ha

kidobja. Éppenséggel meg is javíthatná, csináltathatna rá új bőrszíjat, vagy odaajándékozhatná az unokájának, hadd játsszon vele.

Mindkét lehetőséget elvetette: egy kulcstartó igazán nem kerül sokba, az unokáját pedig egyáltalán nem érdeklik a címerek, folyton a tévé előtt ül, vagy Olaszországból importált videó játékokkal játszik. Ennek ellenére nem dobta ki: becsúsztatta a zsebébe, majd később eldönti, mit tegyen.

Ezért volt a szanatórium igazgatója nem pedig betege: mert mindig előbb gondolkodott, és csak azután cselekedett.

Felkapcsolta a villanyt – tél volt, és egyre később kelt fel a nap.

A depressziós betegek számának ütemes növekedéséért többek között a fény hiánya a felelős. Igor doktor már nagyon várta a tavaszt, hogy levegyen a válláról némi terhet.

A napirendjét tanulmányozta. Sürgősen intézkednie kell Eduard ügyében, mielőtt még éhenhal. A skizofrénia kiszámíthatatlanná tette, és most éppen nem hajlandó enni. Már elkezdtek intravénásan táplálni, de ez akkor sem mehet így tovább: végtére is Eduard huszonnyolc éves, életerős fiatalember. Mégis, a mesterséges táplálás ellenére is, egyre sorvad, lassan úgy néz ki, mint egy csontváz.

Mit szólna Eduard apja, a fiatal szlovén állam egyik legismertebb nagykövete, aki a 90-es évek elején részt vett a Jugoszláviával folytatott nehéz tárgyalásokban? Ez az

ember azelőtt evekig képviselte Belgrádot, aztán ellenfelei vádaskodásai ellenére – akik azt kifogásolták, hogy korábban az ellenség szolgálatában állt – megőrizte pozícióját, diplomata maradt. Csak épp egy másik országot képviselt. Tekintélyes, befolyásos ember volt, akitől mindenki tartott.

Igor doktor még gondolkodott egy kicsit – ahogy az előbb a kulcstartón –, de ezt is hamar kiverte a fejéből: a nagykövetnek végtére is teljesen mindegy, hogy néz ki a fia, úgysem viszi magával a hivatalos rendezvényekre, ahol az elnököt képviseli. Eduard a Villetében van, és ott is marad örökre, vagy legalábbis addig, amíg az apja ilyen óriási összegeket keres.

Igor doktor úgy döntött tehát, hogy leállítja az intravénás táplálást, és hagyja, hogy Eduard még egy kicsit sorvadjon, amíg magától meg nem jön az étvágya. Ha pedig rosszabbodik az állapota, ír egy jelentést, és a Villetét irányító orvosi testületre hárítja a felelősséget.

„Ha szorongatott helyzetbe kerülsz, hárítsd másra a felelősséget.” Ezt az apjától tanulta, aki szintén orvos volt, és sokan haltak meg a keze alatt, de soha nem került összetűzésbe a hatóságokkal.

Miután leállította Eduard intravénás táplálását, áttért a következő feladatra. Az orvosi testület gyógyulnak nyilvánította és hazaengedi Zedka Mendel beteget. Igor doktor a saját szemével akarta látni: mert nincs annál rosszabb, amikor a Villetéből kikerülő betegek hozzátartozói reklamálnak. Pedig majdnem mindig így történt. Aki egyszer elmeegógyintézetbe került, az utána

nehezen tudott újra beilleszkedni a társadalomba.

Nem a szanatórium a hibás. Ahogy a többi szanatórium sem, amelyek – Isten a tanúm – a világ minden táján ugyanezzel a problémával küszködnek: a betegek mindenütt nehezen tudnak újra beilleszkedni a társadalomba. Ahogy a börtön sem teszi jobbá a bűnözőket – sőt, éppen ellenkezőleg, arra jó, hogy megtanulják, hogyan követhetnek el még több bűncselekményt – a szanatórium is rossz hatással van a betegekre: hozzászoknak egy teljesen irreális világhoz, ahol mindent szabad, és senki nem felelős a tetteiért.

Ezért aztán nincs más megoldás: fel kell fedezni az Őrület ellenszerét. És Igor doktor egész életét ennek a célnak szentelte: egy olyan értekezésen dolgozott, amellyel forradalmasítani akarta a pszichiátria tudományát. Az elmeegógyintézetekben együtt kezelik a gyógyíthatatlan betegeket és azokat az embereket, akik valamilyen átmeneti problémával kerültek oda. Ez azonban a személyiség nagy fokú torzulásához vezethet, amelyet nem lehet megakadályozni, ezért a Zedka Mendelek mindig visszatérnek a kórházba – csak hogy ezúttal önszántukból, és kitalált panaszokról számolnak be, mert együtt akarnak maradni azokkal az emberekkel, akik – úgy látszik – jobban megértik őket, mint a kinti világ.

Ha viszont ő, Igor doktor, fölfedezné a Vitriol ellenszerét – így nevezte el ugyanis az elmebetegségekért felelős mérgeanyagot –, akkor bevonulna a történelembe, Szlovénia neve pedig immáron kitörölhetetlenül lenne ott a térképeken. Ezen a héten váratlanul az ölébe hullt a

szerencse, mégpedig egy öngyilkos lány képében. Ezt a lehetőséget a világ minden kincséért sem hagyná veszendőbe menni.

Igor doktor meg volt elégedve. Bár gazdaságossági okokból kénytelen volt eltérni olyan kezelések alkalmazását, amelyeket az orvostudomány már réges-régen elítélt – például az inzulinsokkot –, a Villete, ugyancsak pénzügyi megfontolásból, a pszichiátriai gyógykezelés gyökeres átalakításán dolgozott. Azon túl, hogy rendelkezésére állt a Vitriol kutatásához szükséges idő és alapanyag, a szanatórium tulajdonosainak a támogatására is számíthatott, akik megengedték, hogy egy bizonyos Testvériség nevű csoport ott maradjon az intézetben. A részvényesek tehát megtűrték – így, ahogy mondom: nem nézték jó szemmel, de megtűrték –, hogy ezek az emberek a szükségesnél hosszabb ideig maradhassanak az elmeegógyintézetben. Emberbaráti okokra hivatkoztak, miszerint a gyógyult betegeknek joguk van eldönteni, melyik a legmegfelelőbb pillanat, hogy visszatérjenek a társadalomba. Ennek pedig az lett a következménye, hogy egy csoport úgy döntött, nem hagyja el a Villetét, hanem ott marad, mint valami exkluzív szállodában vagy egy klubban, ahová hasonló érdeklődésű emberek járnak. Igor doktor tehát egy helyen tudta tartani az örülteket és az egészségeseket, oly módon, hogy az utóbbiak pozitív hatással legyenek az előbbiekre.

Hogy ne fajulhassanak el a dolgok, s az örültek nehogy megfertőzhessék azokat, akik meggyógyultak, a Testvériség tagjainak naponta legalább egyszer

kötelezően el kellett hagyniuk a szanatóriumot. Igor doktor tisztában volt vele, hogy azok a bizonyos „emberbaráti okok”, amelyekre a részvényesek hivatkoztak, amikor engedélyezték a gyógyult betegek maradását, csak ürügyként szolgáltak. Valójában attól féltek, hogy Ljubljanában, Szlovénia bájos és kicsiny fővárosában, nem lesz elegendő számú gazdag beteg, aki fenn tudná tartani ezt a drága és korszerű létesítményt. Ráadásul az egészségügyi minisztérium első osztályú elmeegógyintézeteket üzemeltetett, ami komoly konkurenciát jelentett a Villeté számára.

Amikor a részvényesek szanatóriumot létesítettek a régi kaszárnya helyén, eredetileg a Jugoszlávia ellen folytatott háború lehetséges áldozatait célozták meg. Csakhogy a háború nagyon rövid ideig tartott. A részvényesek biztosra vették, hogy hamarosan újból ki fog törni, de nem így történt.

A legfrissebb kutatások kiderítették, hogy bár a háborúnak vannak lelki áldozatai, jóval nagyobb azoknak a betegeknek a száma, akik a stressznek, az unalomnak, az öröklött betegségeknek, a magánynak vagy a szerelmi bánatnak estek áldozatul.

Amikor ugyanis egy közösségnek komoly problémákkal kell szembenéznie – amilyen például a háború, a hiperinfláció vagy a pestisjárvány – észrevehetően kissé megnövekszik az öngyilkosságok, nagy mértékben csökken viszont a depressziós, a paranoiás és a pszichotikus megbetegedések száma. Aztán, ahogy elmúlik a válság, minden visszatér a rendes kerékvágásba,

ami Igor doktor értelmezésében azt jelenti, hogy az ember csak akkor engedheti meg magának, hogy megőrüljön, ha a körülményei is engedik.

Ott hevert előtte egy másik statisztika is, amely Kanadából érkezett – abból az országból, ahol egy amerikai újság szerint a legmagasabb az életszínvonal. Igor doktor ezt olvasta:

A Kanadai Statisztikai Hivatal adatai szerint életében legalább egyszer szenvedett valamilyen lelki betegségben

a 15 és 34 év közötti emberek 40%- a,

a 35 és 54 év közötti emberek 33%- a

és az 55 és 64 év közötti emberek 20%- a.

A becslések szerint minden ötödik ember valamilyen pszichikai rendellenességben szenved.

Minden nyolcadik kanadai életében legalább egyszer elmegyógyintézetbe kerül mentális zavarok miatt.

„Micsoda piac, sokkal jobb, mint itt” – gondolta Igor doktor. „Minél boldogabbak lehetnének az emberek, annál boldogtalanabbak.”

Igor doktor áttanulmányozott még néhány esetet, jól átgondolta, hogy mit közöljön a testülettel, és mi az, amit egyedül is meg tud oldani. Mire a végére ért, már teljesen kivilágosodott, úgyhogy eloltotta a villanyt.

Ezután behívatta az első látogatót: az öngyilkos lány anyját.
– Veronika édesanyja vagyok. Hogy van a lányom?

Igor doktor gondolkozott, hogy megmondja-e az igazat, és megkímélje-e a felesleges meglepetéstől – elvégre neki is van egy Veronika nevű lánya. Aztán úgy döntött, hogy jobb lesz, ha hallgat.

– Még nem tudjuk – hazudta. – Szükségünk van még egy hétre.

– Nem értem, miért tette ezt Veronika – mondta a nő, könnyek között. – Mindig szerető szülei voltunk, óriási áldozatok árán is igyekeztünk a lehető legjobb nevelésben részesíteni. Bár a házasságunk megromlott, megőriztük a család egységét, hogy bebizonyítsuk: a nehéz időkben is összetartunk. Jó állása van, nem is csúnya, és mégis...

– Mégis meg akarta ölni magát – szakította félbe Igor doktor. – Ne csodálkozzon, asszonyom, ez mindig így van. Az ember nem képes megemészteni a boldogságot. Ha akarja, megmutatom Önnek a kanadai statisztikákat.

– Kanada?

A nő elképedve nézett rá. Igor doktor látta, hogy sikerült felkeltenie az érdeklődését, és folytatta.

– Nézze, maga nem azért jött ide, hogy a lánya állapota felől érdeklődjön, hanem hogy mentegetőzzön, amiért öngyilkosságot kísérelt meg. Hány éves a lánya?

– Huszonnégy.

– Vagyis tapasztalt, érett nő, aki jól tudja, mit akar, és képes egyedül dönteni. Mi köze van ennek a házasságukhoz, vagy az áldozatokhoz, amelyeket a férjével együtt érte hoztak? Mióta lakik – külön?

– Hat éve.

– Na, látja. Tetőtől talpig önálló, független nő. De hiába: az

ilyen esetekben még ma is mindenki saját magát hibáztatja, csak azért, mert a század elején egy osztrák orvos – dr. Sigmund Freud, biztos vagyok benne, hogy hallotta már a nevét – a beteges gyerek-szülő kapcsolatokról jelentetett meg tanulmányokat, amelyek mind a mai napig nagy hatással vannak az emberekre. Maga szerint vajon az indiánok a szülői nevelés áldozatának tekintik a fiút, aki gyilkosságot követ el? Mit gondol?

– Fogalmam sincs – felelte a nő, és egyre nagyobb megdöbbenéssel hallgatta az orvost. Lehet, hogy megfertőzték a saját betegei.

– Majd én megmondom – folytatta Igor doktor. – Az indiánok szerint csakis a gyilkos a felelős, nem pedig a közösség, és még kevésbé a szülők vagy a távolabbi ősök. Na, és a japánok? Ők talán azonnal öngyilkosok lesznek, ha kiderül, hogy a gyerekük kábítószeres, és kábult állapotban csavarog az utcán? A válasz megint csak: nem és nem! Pedig, tudomásom szerint, a japánok aztán semmiségek miatt is képesek megölni magukat. A minap olvastam egy újságcikket egy fiatalemberről, aki azért lett öngyilkos, mert nem vették föl az egyetemre.

– Beszélhetnék a lányommal? – kérdezte a nő, akit egyáltalán nem érdekelték sem a japánok, sem az indiánok, sem a kanadaiak.

– Hogyne, máris – mondta Igor doktor, akit zavart, hogy félbeszakították. – De előbb azt szeretném, ha megértené: néhány súlyos elmekórtani esettől eltekintve, az emberek többsége abba örül bele, hogy megpróbál kitörni a

hétköznapiak egyformaságából. Érti?

– Tökéletesen értem – válaszolta. – És ha azt hiszi, hogy nem leszek képes gondoskodni a lányomról, megnyugtathatom: én soha nem próbáltam változtatni az életemen.

– Nagyon helyes – Igor doktor megkönnyebbülten felsóhajtott. – Elképzelte-e már, mi lenne, ha olyan világban élnénk, ahol nem kellene mindennap ugyanazt tennünk? Ha például úgy döntenénk, hogy csak akkor eszünk, amikor megéhezünk. Mit csinálnának a háziasszonyok és az éttermek?

„Sokkal természetesebb lenne, ha mindig csak akkor ennénk, amikor tényleg éhesek vagyunk” – gondolta a nő, de nem mondott semmit, mert félt, hogy nem engedik oda Veronikához.

– Nagy lenne a zűrzavar – mondta. – Én már csak tudom, hiszen én is háziasszony vagyok.

– Ezért van reggeli, ebéd és vacsora. Mindennap meghatározott időpontban kelünk föl, és heti egy napot pihenünk. Mindennek megvan a maga ideje: karácsonykor megajándékozunk egymást, húsvétkor pedig elmegyünk a tóhoz három napra. Örülne, ha egyszer csak elragadná a férjét a szenvedély, és a nappaliban akarna szeretkezni? „Miről beszél ez az ember? Én a lányomat akarom látni!”

– Nem örülnék neki – mondta, és reménykedett, hogy helyesen válaszolt.

– Nagyon jó – kiáltotta Igor doktor. – A szeretkezésnek az ágyban a helye. Különben helytelen példát mutatnánk, és elhítenénk az anarchia magvait.

– Láthatnám végre a lányomat? – szakította félbe a nő.

Igor doktor lehiggadt: ez a parasztasszony soha nem fogja megérteni, miről beszél, mert nem érdekli az örület filozófiai megközelítése, még akkor sem, ha tisztában van vele, hogy a lánya igazi öngyilkosságot kísérelt meg, és kómába esett.

Csöngetett, és belépett a titkárnője.

– Hívják ide az öngyilkos lányt – mondta. – Amelyik levelet írt az újságoknak, amelyben azt állította, hogy azért ölte meg magát, hogy az emberek megtanulják, hol van Szlovénia.

Nem akarom látni. Minden kapcsolatot megszüntettem a kinti világgal.

Nehéz volt ezt kimondani, ott, a társalgóban, mindenki füle hallatára. De az ápoló sem volt túl tapintatos, amikor annyi ember előtt fennhangon közölte vele, hogy várja az anyja – mintha legalábbis mindenkit érintene.

Nem akarta látni az anyját, mert csak fájdalmat okoznának egymásnak. Jobb lenne, ha már halottnak hinné. Veronika mindig gyűlölte a búcsúzkodást.

Az ápoló ugyanolyan hirtelen tűnt el, amilyen hirtelen megjelent, Veronika pedig tovább nézte a hegyeket. Egy hét után végre újra kisütött a nap. Veronika már éjszaka tudta, mert a hold megsúgta neki, amikor zongorázott.

„Nem, ez örülség, kezdem elveszíteni a fejem. A csillagok nem beszélnek – legfeljebb azokkal, akik asztrológusnak mondják magukat. Egyvalaki beszélhetett csak a holddal: a

skizofrén fiú.”

Alighogy gondolata végére ért, hirtelen szúrást érzett a mellkasában, és elszibbadt az egyik karja. Forogni kezdett vele a világ. Szívroham!

Egyfajta eufórikus állapotba került, mintha a halál megszabadítaná a halálfélelemtől.

Kész, mindennek vége! Lehet, hogy fáj, de mi ez az öt perc szenvedés az örök nyugalomhoz képest! Nem csinált semmit, csak lehunyta a szemét: nincs annál borzalmasabb, mint amikor a filmekben nyitva marad a halottak szeme.

De a szívroham mégsem olyan volt, amilyennek elképzelte. Egyszer csak nem kapott levegőt, és elborzadva vette tudomásul, hogy legszörnyűbb rémálma fog bekövetkezni: a fulladás. Úgy hal meg, mintha élve eltemették volna, vagy mintha hirtelen lenyomták volna a víz alá.

Tántorgott, elesett, nagyon megütötte az arcát, aztán összeszedte minden erejét, és megpróbált levegőt venni – de nem ment. A legrosszabb azonban az volt, hogy még mindig nem jött a halál, teljesen tudatában volt mindennek, ami körülötte történt, látta és fölfogta a színeket és a formákat. Egyedül az okozott nehézséget, hogy meghallja, amit a többiek mondanak: a sikítás és a kiáltás olyan távolinak tűnt, mintha egy másik világból szólt volna. Ezt leszámítva minden teljesen valóságos volt, s a levegő még mindig nem jött, egyszerűen nem engedelmeskedett a tüdejének és az izmainak, de az eszméletét még most sem veszítette el.

Érezte, hogy valaki fölemeli és a hátára fordítja. És ekkor

elvesztette az ellenőrzést a szemmozgása fölött, összevissza ugrált a szeme, és képek százait továbbította bámulatos sebességgel az agya felé. A fulladásérzet teljes vizuális zűrzavarral párosult.

Lassan a képek is távolodni kezdtek, és – amikor a haláltusa a tetőpontjára hágott – egyszer csak sikerült levegőt vennie, de olyan sípoló zörej kíséretében, hogy minden jelenlevő halálra rémült.

Veronika háyni kezdett.

A majdnem tragikus pillanatok elmúltával néhány örült vihogni kezdett, Veronika pedig elveszettnek, megalázottnak és tehetetlennek érezte magát.

Egy ápoló rohant be lélekszakadva, és beadott neki egy injekciót.

– Nyugodjon meg. Már túl van rajta.

– Nem haltam meg! – üvöltötte, és elindult a betegek felé.

Belelépett a hányásba, és széthordta a padlón, aztán a bútorokat is összekente. – Itt kell maradnom ebben az átkozott bolondokházában, és veletek kell együtt lennem! Emberek ezrei halnak meg minden nap és minden éjjel, csak nekem nem kegyelmez senki.

Odament az ápolóhoz, kitépte a kezéből a fecskendőt, és kihajította a kertbe.

– Mit akar maga? Miért nem ad valami mérget, ha tudja, hogy úgymint halálra vagyok ítélve? Hát van magának szíve?

Veronika elveszítette minden önuralmát, visszaült a földre, és hisztérikus zokogásban tört ki, üvöltött és sírt, miközben a többiek nevettek és megjegyzéseket tettek bepiszkolt ruhájára.

– Adjon neki egy nyugtatót! – mondta egy doktornő, aki éppen akkor érkezett. – Legyen ura a helyzetnek!

Az ápoló azonban halálra rémült. A doktornő kiment, és két másik ápolóval tért vissza, meg egy újabb fecskendővel. A férfiak lefogták a hisztérikus teremtést, aki a terem közepén vonaglott, míg az orvosnő az utolsó cseppig belenyomta összemaszatolt karjába a nyugtatót.

Igor doktor rendelőjében tért magához. Egy makulátlanul tiszta, fehér ágyban találta magát, új lepedővel.

Az orvos a szívét hallgatta. Úgy tett, mintha még aludna, de valami megváltozott ott bent, a mellkasában, mert az orvos úgy szólt hozzá, mint aki biztos benne, hogy hallja, amit beszél.

– Nyugodjon meg – mondta. – A maga egészségével akár száz évig is élélhet.

Veronika kinyitotta a szemét. Valaki átöltöztette. Csak nem maga Igor doktor? Látta őt meztelenül? Az elméje még nem tisztult ki egészen.

– Mit mondott?

– Azt mondtam, hogy nyugodjon meg.

– Nem. Azt mondta, hogy száz évig fogok élni.

Az orvos visszament az íróasztalához.

– Azt mondta, hogy száz évig fogok élni – ismételte Veronika.

– Az orvostudományban semmi sem végleges – tért ki Igor doktor. – Bármilyen megtörténhet.

– Hogy van a szívem?

– Ugyanúgy.

Nem is kell tovább kérdezősködni. Az orvosok mindig azt mondják a súlyos betegeknek: „maga száz évig fog élni”, vagy „semmi komoly”, esetleg „magának bivalyerős a szíve, a vérnyomása pedig olyan, akár egy fiatalemberé”, valamint „újra el kell végeznünk néhány vizsgálatot”. Mintha félnének, hogy a beteg összetöri a berendezést.

Megpróbált felülni, de nem sikerült: forogni kezdett vele a rendelő.

– Feküdjön még egy kicsit, amíg jobban nem lesz. Nem zavar.

„Még jó” – gondolta Veronika. „És ha zavarnám?”

Igor doktor tapasztalt orvos volt: egy darabig csöndben maradt, és úgy tett, mintha mélyen belemerülne az asztalán heverő papírok tanulmányozásába. Amikor együtt vagyunk valakivel, és egyikünk sem szólal meg, a csönd egyszer csak kínessá válik, feszültté és elviselhetetlenné. Igor doktor reménykedett benne, hogy a lány magától megtöri a csendet, és újabb adatokat szolgáltat neki tudományos munkájához, ami az örületről és annak lehetséges gyógyításáról szól.

De Veronika egy szót sem szólt. „Talán már túlságosan megmérgezte a Vitriol” – gondolta Igor doktor, és úgy döntött, hogy mégiscsak ő töri meg a csendet, ami már kezdett feszültté, kínessá és elviselhetetlenné válni.

– Úgy hallom, szeret zongorázni – mondta, mintha csak úgy mellékesen vetné oda.

– Az örültek pedig szeretik hallgatni. Tegnap az egyik

teljesen odavolt érte.

– Eduard. Elmesélte valakinek, hogy mennyire tetszett neki. Ki tudja, talán még az étvágya is megjön.

– Egy skizofrén, aki szereti a zenét? És elmeséli másoknak?

– Igen. De fogadni mernék, hogy nem is tudja, miről beszél. Az orvosnak – aki inkább betegnek tűnt feketére festett hajával – igaza volt. Veronika sokszor hallotta ezt a szót, de voltaképpen fogalma sem volt róla, mit jelent.

– Gyógyítható? – kérdezte, hátha így sikerül többet megtudnia a skizofréniáról.

– Kordában tartható. Még nem tudjuk pontosan, mi történik az őrültek fejében: a pszichiátria nagyon fiatal tudomány, és a módszerek évről évre változnak.

A skizofrén betegek természetüknél fogva hajlamosak elveszíteni a kapcsolatot a külvilággal. Mígnem egyszer csak valamilyen esemény hatására – amely lehet nagy dolog, de a legjelentéktelenebb csekélység is, ez esetenként változó – saját valóságot teremtenek maguknak. A helyzet odáig is fajulhat, hogy végleg elveszítik a kapcsolatot a világgal – ezt hívjuk katatóniának –, enyhébb esetekben azonban annyit javulhat a beteg állapota, hogy akár dolgozhat is, és gyakorlatilag normális életet élhet. Ez egyetlen tényezőtől függ: a környezettől.

– Teremt magának egy saját valóságot – ismételte Veronika. – Mi a valóság?

– Amit a többség annak tart. Nem feltétlenül a legjobb, és biztosan nem is a leglogikusabb, de ez felel meg a leginkább a közösségi érdekeknek. Látja, mi van a

nyakamban?

– Nyakkendő.

– Helyes. Logikus válasz, teljesen normális emberre vall. Igen, nyakkendő! De egy örült azt felelné, hogy a nyakamban egy színes rongydarab van, ami nevetséges, haszontalan, és bonyolult módon van megkötve. Akadályozza a fej forgatását, és a lélegzetvételt is megnehezíti. S ha nem vigyázok, bekapja a ventilátor, és meg is fulladhatok. Ha egy örült megkérdezné, mire való a nyakkendő, azt kellene felelnem: az égvilágon semmire. Még csak nem is díszít különösebben. Valójában a rabszolgaság, a hatalom és a távolságtartás szimbóluma. Egyedüli haszna abban áll, hogy amikor hazaérünk a munkából, végre levehetjük, és úgy érezzük, hogy megszabadultunk valamitől, amit nem tudunk megfogalmazni. De vajon a pusztá megkönnyebbülés létjogosultságot ad a nyakkendőnek? Nem. Ha azonban megkérdezzük egy örültet és egy egészséges embert, hogy mi ez, azt fogjuk normálisnak tartani, aki azt mondja: ez egy nyakkendő. Nem számít, melyikük gondolkodik helyesen, és melyiküknek van igaza.

– Tehát abból, hogy megmondtam a színes rongydarab helyes nevét, azt a következtetést vonja le, hogy nem vagyok örült.

„Maga nem örült” – gondolta Igor doktor, márpedig ő szaktekintély, rendelője falán ott függnek a diplomái. Az önpusztítás egyáltalán nem idegen az emberi fajtól. Rengeteg embert ismer, akik öngyilkosságot követtek el, mégsem kerültek bolondokházába, és sikerült megőrizniük

az ártatlanság és az ép elme látszatát, csak azért, mert az öngyilkosságnak nem valamely botránys és látványos módját választották. Nem, ők lassanként végeztek magukkal: hosszú évekig mérgezték magukat azzal az anyaggal, amelyet Igor doktor Vitriolnak nevezett.

A Vitriol olyan mérég, amelynek hatását, és a mérgezés tüneteit az ismerőseivel folytatott beszélgetések folyamán állapította meg. Most pedig értekezést ír a témáról a Szlovén Tudományos Akadémia számára. Az elmebetegségek területén azóta nem történt ilyen korszakalkotó felfedezés, hogy dr. Pinel elérte, hogy ne zárják be a betegeket, és az egész orvostudományt meghökkentette a kijelentésével, hogy vannak gyógyítható esetek.

A libidóhoz hasonlóan – amely egy kémiai reakció eredményeként jön létre, s a szexuális vágyért felelős, amint azt dr. Freud felismerte, de még egyetlen laboratóriumban sem sikerült izolálni a vegyületet – a Vitriolt is az emberi szervezet termeli, mégpedig vészhelyzetben, bár a modern spektrográfias tesztek még nem képesek kimutatni. De könnyedén fölismerhető jellegzetes íze, amely nem édes, nem is sós, hanem keserű. Igor doktor – aki ennek a vegyületnek most még ismeretlen fölfedezője – egy olyan méregről nevezte el, amelyet a régmúlt időkben gyakran használtak császárok, királyok és mindenféle rangú szeretők, ha végleg el akartak távolítani valamilyen nemkívánatos személyt.

Azok a régi szép idők! A császárok és királyok kora! Akkor még tudtak romantikusan élni és halni. A gyilkos kiadás

lakomára invitálta az áldozatot, a szolgálta kihozott két díszes serleget, ám az egyik italba Vitriolt kevertek. Milyen meghatóak az áldozat utolsó mozdulatai: ahogy fölemeli a serleget, mond néhány kedves szót, vagy éppen szitkozódik, és úgy iszik, mintha csak egy finom italt kóstolna, aztán döbbenet pillant a házigazdára, és a következő pillanatban, mintha villám sújtotta volna, elvágódik a padlón.

Ez a mérég ma már nagyon drága, és rendkívül nehéz beszerezni, így hát biztosabb gyilkoló eszközök vették át a helyét, mint például a revolver, a biológiai fegyverek és más holtbiztos módszerek. Igor doktor azonban, aki természeténél fogva romantikus alkat volt, erről a már-már feledésbe merült méregről nevezte el azt a lelki betegséget, amelyet sikerült diagnosztizálnia, és amelynek a nyilvánosságra hozatala nemsokára meghökkenti az egész világot.

Furcsa, hogy eddig nem fedezték fel a Vitriolt mint halálos mérget, pedig az emberek többsége fölismeri az ízét, és a mérgezés folyamatát öntudatlanul is Keserűségnek nevezi. A Keserűség – kisebb-nagyobb mértékben – minden élőlény szervezetében megtalálható, valahogy úgy, ahogy mindannyian hordozzuk a tuberkulózis baktériumát. Mindkét betegség csak akkor támad, ha a szervezet ellenállóképessége jelentős mértékben csökken. A Keserűség esetében akkor betegszik meg az ember, amikor elkezdi félni az úgynevezett „valóságtól”.

Vannak, akik – abbéli igyekezetükben, hogy olyan világot teremtsenek maguknak, ahol semmilyen veszély nem

fenyvegeti őket – tűzásba esnek, körülbástyázzák magukat, és minden ismeretlenre védekezéssel válaszolnak: az idegen emberekre, az ismeretlen helyekre, az új élményekre. Míg végül egészen magukba fordulnak. Ekkor kezdi kifejteni végzetes hatását a Keserűség.

A Keserűség (vagy Vitriol, ahogy Igor doktor nevezi) elsődleges célpontja az ember kedélyállapota. Akit megtámad a betegség, az elveszti az érdeklődését a világ iránt, semmihez nincs kedve, és néhány év múlva teljesen magába zárkózik – miután minden energiáját arra pazarolta, hogy erős fallal vegye körül magát, annak érdekében, hogy a valóság olyan legyen, amilyennek látni szeretné.

El akar kerülni minden külső támadást, ezért a saját belső fejlődését is akadályozza. Ugyanúgy bejár dolgozni, nézi a tévét, szidja a tömegközlekedést, neveli a gyerekeit, de mindent automatikusan csinál, különösebb beleélés nélkül, hiszen kénytelen mindent az ellenőrzése alatt tartani.

A Vitriol-mérgezés legszomorúbb következménye, hogy az érzelmek – úgymint gyűlölet, szeretet, szomorúság, lelkesedés, kíváncsiság – eltűnnek. A keserű embernek rövid időn belül nem maradnak vágyai. Sem élni, sem meghalni nincs kedve – és ez a legnagyobb baj.

Ezért van, hogy a keserű embereket mindig lenyűgözték a hősök és az örültek: mert ők nem félnek sem az élettől, sem a haláltól. Mind a hősök, mind az örültek közömbösek a veszély iránt, és bátran szembeszállnak vele, hiába próbálnánk őket lebeszélni. Az örült öngyilkos lesz, a hős pedig mártírhálát hal egy igaz ügyért. A lényeg az, hogy

mindketten meghalnak, míg akaserű emberek éjjel-nappal az egyik abszurditásán és a másik dicsőségén töprengenek. Ez erőt ad nekik, hogy átlépjenek a falon, és kicsit körülnézzenek a valóságban, de hamar belefáradnak, és gyorsan visszazökkennek a hétköznapiakba.

A krónikus keserűségben szenvedő beteg hetente egyszer vesz tudomást a betegségéről: vasárnap délután. Mivel ilyenkor sem a munka, sem a hétköznapiak egyformasága nem enyhíti a tüneteit, ráeszmél, hogy valami nagyon nincs rendjén, mert ezek a nyugodt, békés délutánok pokoliak a számára, és soha nem akarnak véget érni. Ilyenkor egész nap ingerülten viselkedik.

De máris itt a hétfő, és a keserű ember nyomban megfeledkezik a tüneteiről, bár panaszkodik, hogy soha nincs ideje kipihenni magát, mert mindig olyan hamar elmúlik a hétvége.

Egy előnye is van azonban ennek a betegségnek, mégpedig társadalmi szempontból: az, hogy teljesen általánossá vált. Ezért nincs is szükség gyógykezelésre – eltekintve azoktól a súlyos esetektől, amikor a mérgezés olyan erős, hogy a beteg viselkedése rossz hatással lehet a többiekre. Ám a keserű emberek többsége tovább élheti az életét, anélkül hogy veszélyeztetné a társadalmat, hiszen – erős bástyáiknak köszönhetően – teljesen elszigetelődtek a világtól, ha látszólag részt vesznek is a mindennapi életben.

Dr. Sigmund Freud felfedezte a libidót, és az általa előidézett betegségek gyógy módját: a pszichoanalízist. Igor doktor pedig rájött a Vitriol létezésére, de még be

kellett bizonyítania, hogy van rá gyógyomód. Maradandót akart alkotni az orvostudomány területén, de nem áltatta magát hiú reményekkel, mert tisztában volt vele, hogy milyen nehézségekbe ütközik felfedezésének elfogadtatása – hiszen a „normálisak” bebeszélnek maguknak, hogy elégedettek az életükkel, és semmi pénzért nem ismernék be betegségüket, a betegek pedig óriási piacot tartanak fenn: szanatóriumokat, laboratóriumokat, orvosi kongresszusokat stb.

„Tudom, hogy a világ nem fogja azonnal fölismerni felfedezésem jelentőségét” – gondolta. Büszke volt rá, hogy meg nem értett zseni. Végül is a zsenik mindig nagy árat fizetnek a tehetségükért.

– Mi van magával? – kérdezte a lány. – Úgy tűnik, mintha elragadta volna a betegek világa.

Igor doktor meg sem hallotta a tiszteletlen megjegyzést.

– Most már elmehet – mondta.

Veronika azt sem tudta, hogy nappal van-e vagy éjszaka. Igor doktornál ugyanis égett a villany, de ez nem jelent semmit, hiszen nála reggel is égett a villany. Ám ahogy kiért a folyosóra, és megpillantotta a holdat, rájött, hogy sokkal többet aludt, mint gondolta.

A kórterem felé menet észrevett a falon egy bekeretezett fényképet. Ljubljana főterét ábrázolta, akkor még Prešeren szobra nélkül, sétálgató párokkal: valószínűleg vasárnap volt.

Eolvasta a fénykép dátumát: 1910 nyara.

1910 nyara. Azoknak az embereknek, akiket mindennapi életük egy pillanatában kaptak lencsevégre, már a fiaik, sőt az unokáik is meghaltak. A nők nehéz ruhát viseltek, a férfiak pedig kalapban, felöltőben, nyakkendőben (ami az örültek szerint csak egy tarka rongydarab) és kamásliban feszítettek, és a kezükben esernyőt tartottak.

Nem volt melegük? Bizonyára akkor is ugyanolyan hőség volt nyáron, mint ma: 35 fok árnyékban.

Ha megjelenne közöttük egy angol rövidnadrágban és ingujjban – ami sokkal jobban megfelel az időjárásnak –, vajon mit gondolnának ezek az emberek?

„Örült.”

Tökéletesen megértette, mit akart mondani Igor doktor. És azt is megértette, hogy mindig szeretet, gyengédség és gondoskodás vette körül, valami mégis hiányzott, hogy mindezt valóban értékelni tudja: nem volt elég örült.

A szülei akkor is szerették volna, de ő nem merte követni az álmait, mert félt, hogy megbántja őket. Élete legnagyobb álmát pedig mélyen eltemette a szívébe. S bár időnként egy-egy koncert vagy szép lemez hallatán eszébe jutott, annyira rettegett a csalódástól, hogy inkább azonnal kiverte a fejéből.

Veronika kicsi gyerekkorától fogva tudta, hogy igazi álma, hogy zongorista lesz.

Már az első órán tudta, tizenkét évesen. A tanárnő is fölismerte benne a tehetséget, és biztatta, hogy legyen zongoraművész. S mégis, amikor megnyert egy versenyt, és boldogan kijelentette, hogy kész mindent földadni a zongorázásért, az anyja gyengéden rámosolygott, és azt

válaszolta: „a zongorázásból nem lehet megélni, kincsem”.

„De hát te akartad, hogy tanuljak meg zongorázni!”

„Csak azért, hogy fejlessze a művészi érzékedet. A férfiak nagyra értékelik, ha a feleségük tud zongorázni, és az összejöveteleken is feltűnést kelthetsz vele. Verd ki a fejedből ezt a butaságot, és tanulj jogot: ez a jövő foglalkozása.”

Veronika hallgatott az anyjára, mert bízott benne, hogy elegendő élettapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy meg tudja ítélni, mi a jó neki. Befejezte középiskolai tanulmányait, beiratkozott a jogi egyetemre, kitűnő osztályzatokat szerzett, meg egy diplomát – de végül mégis csak egy könyvtári állást kapott.

„Őrültebbnek kellett volna lennem.”

De erre ő is, ahogy a legtöbb ember, túl későn döbbsent rá. Megfordult, és elindult a kórterem felé, amikor valaki hirtelen megragadta a karját. Még mindig ott keringett az ereiben az erős nyugtató, ezért nem ellenkezett, amikor Eduar, a skizofrén fiú, finoman az ellenkező irányba fordította, és elindult vele a nappali felé.

A hold még mindig növekvő szakaszban volt, Veronika pedig teljesítette Eduard néma kérését, és már ott ült a zongora előtt, amikor az ebédlőből hangokat hallott. Valaki különös hanglejtéssel beszélt, és Veronika nem emlékezett rá, hogy hallotta volna ezt a hangot a Villetében.

– Most nem akarok zongorázni, Eduard. Semmiből nem akarok kimaradni, tudni akarom, mi folyik a világban, miről beszélnek itt, mellettünk, és ki ez a furcsa ember.

Eduard mosolygott: talán egy szót sem értett abból, amit

mondott neki. De Veronikának eszébe jutottak Igor doktor szavai: a skizofrének olykor kizökkennek saját világukból, hogy a következő pillanatban megint elmerüljenek benne.

– Meg fogok halni – folytatta, abban a reményben, hogy hátha érti, amit mond. – A halál angyala már meglegyintett a szárnyával. És holnap vagy holnapután talán már az ajtómon kopogtat. Nem lenne okos dolog, ha beleélned magad, hogy minden éjjel zongoraszót hallasz. Senkinek nem jó, ha beleéli magát valamibe, Eduard. Én például újra tudok örülni a napnak, a hegyeknek, a problémáknak, sőt, még azt is belátom, hogy senki nem tehet róla, hogy nincs értelme az életnek, csak én. Bárcsak újra láthatnám Ljubljana kis főterét! És szeretnék újra gyűlölni és szeretni, szomorkodni és bosszankodni, szeretném újra érezni ezeket a jelentéktelen és ostoba apróságokat, amelyek ugyan szürke hétköznapijaink részét képezik, de hozzátartoznak az életünkhöz, sőt, kedvet csinálnak hozzá. Ha még egyszer kijuthatnék innen, most már megengedném magamnak, hogy kicsit örült legyek, hiszen tulajdonképpen mindenki az – de a leginkább azok, akik nem tudják magukról, hogy örültek, mert csak gépiesen ismételtetik a teendőiket, amit mások írnak elő nekik. Csakhogy erre már nincs lehetőségem, érted? Éppen ezért te sem várhatod egész nap, hogy jöjjön az éjjel, és valaki zongorázzon neked – mert ennek nemsokára vége. Az én világom és a te világod a végét járja.

Fölállt, gyöngéden megcirógatta a fiú arcát, és kiment az ebédlőbe.

Ahogy kinyitotta az ajtót, szokatlan látvány tárult föl előtte:

az asztalok és a székek a falhoz tolva, középen nagy, üres tér, és ott ülnek a földön a Testvériség tagjai. Egy öltönyös, nyakkendőes férfi előadást tart nekik.

– ...meghívták tehát a nagy szufi mestert, hogy tartson nekik előadást – mondta.

Amikor kinyílt az ajtó, mindenki odanézett. Az öltönyös férfi is odafordult Veronikához, és azt mondta:

– Üljön le.

Leült a földre, az ősz hajú nő, Mari mellé, aki olyan ellenségesnek tűnt, amikor először találkoztak. Legnagyobb meglepetésére azonban most rámosolygott.

Az öltönyös férfi pedig folytatta:

– Nasrudin délután két órára hirdette meg az előadást. Óriási volt az érdeklődés: az összes jegy elkelt, több mint hatszáz ember állt kint, hogy egy hatalmas kivetítőn nézze az előadást. Pontban kettőkor megjelent Nasrudin egyik segédje, és közölte a jelenlevőkkel, hogy sajnálatos körülmények folytán az előadás később kezdődik. Néhányan méltatlankodva fölláltak, visszaváltották a jegyüket, és hazamentek. De még így is rengetegen maradtak bent is, kint is. Négy órától kezdve, amikor még mindig nem érkezett meg a szufi mester, az emberek elkezdtek kifelé szállingózni, sorban hagyták el a termet, visszakérték a pénzüket, és hazamentek: elvégre lejárt a munkaidő, ideje hazamenni. Este hat órakor az 1700 emberből már csak százan várahoztak. Ekkor lépett be Nasrudin. Teljesen részeg volt, és elkezdett udvarolni egy csinos lánynak, aki az első sorban ült. Az emberek először meglepődtek, aztán fölháborodtak: négy óráig várahoztatja

őket, aztán meg van képe így viselkedni? Méltatlankodó megjegyzések hallatszottak, de a szufi mester nem zavartatta magát: folytatta az udvarlást, hangosan ordibálta, milyen szexi az a lány, és elhívta magával Franciaországba. „Miféle mester” – gondolta Veronika. „Még jó, hogy sosem hittem az ilyesmiben.”

– Miután káromkodott egy sort, és szidta a méltatlankodókat, megpróbált fölállni, de elvágódott a padlón. A felháborodott közönség elindult hazafelé, mondván, hogy szélhámosság az egész, és jelteni fogják a sajtónak, micsoda ocsmány színjátékban volt részük. Mindössze kilencen maradtak a teremben. És abban a pillanatban, ahogy az utolsó méltatlankodó is elhagyta a termet, Nasrudin fölkelt. Színjózan volt, messziről ragyogott a szeme, a méltóság és a bölcsesség aurája fénylett körülötte. „Azért maradtatok itt, mert nektek kell meghallgatnotok a tanításomat” – mondta. „Kiálltatók a két legnehezebb próbát a lélek útján: a türelem próbáját, mert kivártatók a megfelelő pillanatot, és a bátorság próbáját, mert nem tántorított el, amit láttatok. Hallgassátok hát a tanításomat.” És Nasrudin megtanított nekik néhány szufi technikát.

A férfi némi szünetet tartott, aztán elővett a táskájából egy különös fuvolát.

– Most pedig pihenjünk egy kicsit, mielőtt elkezdenénk a meditációt.

A csoport tagjai fölálltak. Veronika nem tudta, mit csináljon. – Te is állj fel – mondta Mari, és a kezét nyújtotta. – Van öt perc szünetünk.

– Én inkább elmegyek, nem akarok zavarni.

Mari behúzódott vele az egyik sarokba.

– Hát te tényleg semmit nem tanultál, még a halál közelségében sem? Hagyd ezt abba, ne gondold mindig azt, hogy zavarasz, ne érezd örökké feszélyezve magad! Ha valakinek nem tetszik, majd szól. Ha meg nem mer szólni, az az ő baja!

– Aznap, amikor odamentem hozzátok, olyat tettem, amit azelőtt soha nem mertem volna.

– Aztán meg hagyta, hogy az örültek hülyét csináljanak belőled. Miért nem folytattad? Mi vesztenivalód van?

– A méltóságom. Nem szeretem ráerőltetni magam másokra.

– Mi a méltóság? Hogy az egész világ azt gondolja rólad, hogy illedelmes, jó kislány vagy, akinek csordultig telve a szíve felebaráti szeretettel? Figyeld az állatokat, nézz több természetfilmet, és figyeld meg, hogy harcolnak a területükért. Mindannyian örömmel fogadtuk azt a pofont.

Csak hogy Veronikának már nem volt ideje harcolni semmiféle területért, ezért inkább témát váltott. Megkérdezte, ki ez a férfi.

– Na, ez már jobban tetszik – nevetett Mari. – Kérdezel, és nem félsz, hogy tapintatlannak gondolnak. Ez a férfi egy szufi mester.

– Mit jelent az, hogy *szufi*.

– Gyapjú.

Veronika nem értette. Gyapjú?

– A szufizmus a dervisek spirituális hagyományára épülő filozófia. A mesterek nem próbálnak mindenáron bölcsnek

látszani, a tanítványok pedig táncolnak, és addig forognak, amíg transzba esnek.

– Mire jó ez?

– Nem tudom pontosan. Mindenesetre a csoportunk elhatározta, hogy mindent kipróbál, ami tilos. Én olyan rendszerben nőttem föl, amelyben folyton azt hajtogatták, hogy csak az keresi a misztikumot, aki menekül a valóságos problémák elől. Most azt mondd meg nekem, hogy szerinted az élet megértése nem valóságos probléma?

De igen. Valóságos probléma. Mellesleg már egyáltalán nem tudta, mit jelent ez a szó: *valóság*.

Az öltönyös férfi – aki tehát Mari szerint szufi mester – felszólította őket, hogy üljenek körbe. Az egyik asztali vázából kivette az összes virágot – egy szál vörös rózsá kivételével –, és a vázát a kör közepére helyezte.

– Nézd, mit tudunk – mondta Veronika Marinak. – Valamelyik örült úgy döntött, hogy igenis lehet télen is virágot nevelni, és ma már Európa-szerte egész évben nyílik a rózsák. Szerinted egy szufi mester – az összes tudományával – képes ilyesmire?

Mari értette, mire céloz.

– Hagyd a kritikát a végére.

– Igyekszem. Úgyszincs másom, csak a jelenem, és a jelek szerint az is igen rövid.

– Mindenkinek csak a jelene van, és az mindig igen rövid. Bár sokan azt hiszik, hogy múltjuk is van, amelyben felhalmoztak néhány dolgot, és jövőjük, amelyben majd még többet felhalmozhatnak. De ha már a jelen pillanatról

beszélünk: szoktál maszturbálni?

Bár Veronika még mindig a nyugtató hatása alatt állt, eszébe jutott az első mondat, amit a Villetében hallott.

– Amikor behoztak a Villetébe, és még lélegeztetőgépen voltam, tisztán hallottam, hogy valaki azt kérdezi tőlem, akarom-e, hogy kielégítsen. Mit jelentsen ez? Itt mindenkinek megállás nélkül ezen jár az esze?

– Nemcsak itt. Csak mi nyíltan vállalhatjuk.

– Te voltál az, aki megkérdezte?

– Nem. De azt hiszem, meg kéne tanulnod, meddig tudsz elmenni az élvezetben. Hogy legközelebb, egy kis türelemmel, a partneredet is elvezethesd, ahelyett hogy hagynád, hogy ő irányítson. Még ha csak két napod van is hátra, akkor sem szabad úgy elmenned innen, hogy nem tudod meg, meddig juthattál volna.

– Csak azzal a skizofrénnel vagyok hajlandó, aki most is azt várja, hogy visszamenjek hozzá zongorázni.

– Tény, hogy szép fiú.

Az öltönyös férfi csöndet kért, úgyhogy félbeszakadt a beszélgetésük. Mindenkit felszólított, hogy koncentráljon a rózsára, és ürítse ki az elméjét.

– A gondolatok vissza-visszatérnek, de próbáljátok meg elhessegetni őket. Két út áll előttetek: vagy ti uralkodtok az elmétek fölött, vagy az elmétek uralkodik fölöttetek. Ezt a második lehetőséget – a félelem, a neurózisok, a bizonytalanság hatalmát – már jól ismeritek: hiszen az ember hajlamos az önpusztításra. De ne tévesszétek össze az örültséget az önuralom elvesztésével. Jusson eszetekbe, hogy éppen a szufi hagyomány legnagyobb

mesterét, Nasrudint nevezi mindenki örültnek. És pontosan ezért – mert az egész város elmebetegnek tartja – Nasrudin mindig kimondhatja, amit gondol, és mindig megteheti, amit akar. Ugyanez volt a helyzet a középkorban az udvari bolondokkal: veszélyhelyzetben mindig ők figyelmeztették a királyt, mert a tanácsadói féltek, hogy elveszítik az állásukat. Ti is legyetek ilyenek: maradjatok örültek, de viselkedjétek úgy, mintha normális emberek lennétek. Ne féljétek mások lenni, de tanuljátok meg, hogyan kell feltűnés nélkül csinálni. Most pedig koncentráljatok erre a virágra, és engedjétek, hogy megnyilvánuljon az igazi Énetek.

– Mi az az igazi Én? – szolt közbe Veronika. Lehet, hogy a többiek mind tudják, de nem érdekli: egyszer s mindenkorra ki kell vernie a fejéből ezt a rögeszmét, hogy zavarja őket.

A férfit meghökkentette, hogy félbe merték szakítani, de válaszolt:

– Az, ami valóban te vagy, nem pedig az, amit csináltak belőled.

Veronika úgy döntött, hogy részt vesz a gyakorlatban, és megtesz minden tőle telhetőt, hogy megtalálja igazi énjét.

Ezekben a napokban, itt, a Villetében, olyan dolgokat élt át, mint azelőtt soha: gyűlöletet, szeretetet, életkedvet, félelmet, kíváncsiságot. Lehet, hogy Marinak van igaza? Valóban ismeri az orgazmust? Vagy mindig csak addig jutott, ameddig a férfiak akarták?

Az öltönyös férfi elkezdett fuvolázni. A zene lassan megnyugtatta a lelkét, és végre sikerült a rózsára

összpontosítania. Lehet, hogy csak a nyugtató miatt, de tény, hogy amióta kijött Igor doktor rendelőjéből, nagyon jól érezte magát.

Tudta, hogy hamarosan meghal, de miért kellene félnie? A félelem nem sokat segítene, nem akadályozná meg a végzetes szívroham bekövetkezését. Jobb lesz, ha inkább kihasznál minden napot, minden órát, ami még hátravan az életéből, és minél több olyan dolgot próbál ki, amit azelőtt nem mert.

A zene nagyon kellemes volt, és az ebédlő félhomálya már-már vallásos hangulatot teremtett. Vallás. Miért nem nézett magába soha, hogy megvizsgálja, mi maradt a hitéből?

A zene elvezette egy másik világba: kiürítette az elméjét, és nem gondolt semmire, csak VOLT. Átadta magát a szemlélődésnek, csak nézte a rózsát, és meglátta önmagát, milyen valójában, és szerette ezt a Veronikát, és megbánta, hogy ilyen elhamarkodottan cselekedett.

Amikor véget ért a meditáció, és elment a szufi mester, Mari még egy kicsit ott maradt az ebédlőben, hogy beszélgessen a Testvériség tagjaival. A lány viszont kijelentette, hogy fáradt, és rögtön otthagya őket – a nyugtató, amit reggel kapott, olyan erős volt, hogy még egy bikát is ledöntött volna a lábáról. Csoda, hogy eddig talpon maradt.

„A fiatalok már csak ilyenek. Maguk szabják a határokat, és meg sem kérdezik, hogy a testük bírja-e. De a testük mindig bírja.”

Mari előző éjjel nehezen aludt el, így aztán aznap későn ébredt.

Amikor fölkelt, úgy döntött, hogy sétál egyet a városban. Igor doktor ugyanis kötelezővé tette a Testvériség tagjainak, hogy mindennap kimozduljanak a Villetéből. Moziba ment, és elaludt a székben egy iszonyatosan unalmas filmen, amely a házasság gyötrelmeiről szólt. Nincs más témájuk? Mindig ugyanaz a história: férj szeretővel, férj feleséggel és beteg gyerekekkel, férj feleséggel, szeretővel és beteg gyerekekkel. Pedig fontosabb dolgok is vannak a világon, amelyekről mesélni lehetne.

A beszélgetés az ebédlőben nem tartott sokáig: a meditáció elálmosította a társaságot, és úgy döntöttek, hogy visszamennek a kórtermekbe – Mari kivételével, aki sétálni indult a kertbe. Útközben benézett a társalgóba, és látta, hogy a lány még ott van: Eduardnak, a skizofrénnek játszik, aki talán egész idő alatt ott várta a zongora mellett. Az örültek, éppúgy, mint a gyerekek, nem tágítanak, amíg nem teljesül a kívánságuk.

Fagyos volt a levegő. Mari visszament, magára kapott valamit, aztán újra kiment a kertbe. Ott kint, amikor már elég messze volt, és nem láthatta senki, rágyújtott. Nyugodtan, bűntudat nélkül cigarettázott, és a lányra gondolt, a zongorára, meg a Villeté falain kívüli életre – ami olyan elviselhetetlenül nehéz mindannyiunknak.

Mari szerint ez a nehézség nem a káosz, a fejtelenségnek vagy az anarchiának köszönhető – hanem a túl szigorú rendnek. A társadalmak életében egyre több a

szabály, és az olyan törvény, amely ellentmond a szabályoknak, aztán még több szabály következik, amely pedig a törvényeknek mond ellent, és így tovább. Ez megrémiszi az embereket, akik már egy lépést sem mernek tenni, ha nem felel meg a szabályoknak, amelyek mindannyiunk életét meghatározzák.

Mari már csak tudja: negyven évig ügyvédként dolgozott, amíg be nem került a Villetébe. Már a pályafutása legelején szembesülnie kellett azzal a felismeréssel, hogy az Igazság nem több mint hiú ábránd, és lassan ráeszmélt, hogy a törvények nem arra valók, hogy megoldják a problémákat, hanem arra, hogy a végtelenségig nyújtsanak egy-egy vitát. Kár, hogy Allah, Jehova, Isten – mindegy, milyen nevet adunk neki – nem a jelen világban él. Mert ha így volna, még javában a Paradicsomban élnék – Ő pedig kérvényeket, fellebbezéseket, beadványokat és jogsegélykérelmeket olvasgatna, és törvényrendeleteket fogalmazna. Ezenkívül számtalan bírósági tárgyaláson kellene magyarázkodnia, hogy miért űzte ki Ádámot és Évát a Paradicsomból. Csak azért, mert megszegtek egy igencsak önkényes törvényt, amelynek semmi jogi alapja nem volt, azaz mert ettek a Tudás Fájáról?

Ha nem akarta, hogy ez megtörténjen, miért tette oda azt a fát az Édenkert kellős közepébe? Miért nem tette mondjuk a falakon kívülre? Ha Marit bízták volna meg a házaspár védelmével, biztosan Istent vádolta volna, amiért azon túl, hogy rossz helyre tette a fát, még csak el sem kerítette, nem vette körül figyelmeztető táblákkal, a legalapvetőbb óvintézkedésekről is megfeledkezett, s ezáltal

veszélyeztette az arra járókat.

Sőt. Felbujtással is vádolhatta, hiszen ő maga hívta fel Ádám és Éva figyelmét a tiltott gyümölcsre, és még a fa pontos helyét is elárulta. Ha nem mondott volna semmit, több nemzedék követte volna egymást békében a Földön, rá se hederítettek volna a nyomorult gyümölcsre – végtére is erdőben éltek, és ez a fa sem különbözött a többitől.

De Isten nem így cselekedett. Éppen ellenkezőleg: meghozta a törvényt, és rögtön rá is vett valakit, hogy szegje meg, csak hogy bevezethesse a Büntetés intézményét. Tisztában volt vele, hogy Ádám és Éva már nagyon unja a tökéletességet, és előbb-utóbb próbára teszik az Ő végtelen türelmét. És várt. Talán Ő – a Mindenható Atyaisten – is unta már, hogy minden tökéletesen működik. Ha Éva nem kóstolja meg az almát, évmilliókon keresztül nem történt volna semmi érdekes.

Az égvilágon semmi.

Miután az első emberpár megszegte a törvényt, Isten – a Mindenható Bíra – még egy üldözési jelenetet is szimulált. Mintha nem ismerné az összes lehetséges rejtekhelyet! Az angyalok pedig végignézték az egészet, és jól szórakoztak a viccen (az ő életük is meglehetősen unalmas lehetett, amióta Lucifer elhagyta a Mennyországot). Az Úr a keresésükre indult.

Mari elképzelte, milyen izgalmas horrorfilmet lehetne csinálni ebből a jelenetből: Isten közeledő léptei, a pár rémült tekintete, a hatalmas lábak, amelyek hirtelen megállnak a rejteклиely előtt.

„Hol vagy?” – kérdezte Isten.

„Szavadat hallám a kertben, és megfélemlém, mivelhogy mezítelen vagyok” – válaszolta Ádám, és nem is sejtette, hogy ezzel a kijelentésével vádlottá lett, aki beismerő vallomást tett.

Ennyi. Egy olcsó trükkel – hogy úgy tett, mintha nem tudná, hol van Ádám, sem pedig azt, hogy miért bujkál – sikerült elérnie, amit akart. De hogy egy csöppnyi kétség se maradjon az angyalokban, akik végig figyelemmel kísérték a jelenetet, úgy döntött, hogy még tovább megy.

„Ki monda néked, hogy mezítelen vagy?” – kérdezte, és tudta, hogy erre egyetlen lehetséges válasz létezik: *ettem a fáról, ami lehetővé teszi, hogy fölfogjam.*

Ezzel a kérdésével Isten bebizonyította az angyaloknak, hogy igazságos, és a párt a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján ítéli el. És innentől kezdve nem számít, hogy a nő volt a hibás, vagy hogy bocsánatot kértek. Isten ugyanis példát akart állítani többi – égi és földi – teremtménye elé, hogy soha többé ne merészeljenek az Ő akarata ellen cselekedni.

Kiűzte az emberpárt a Paradicsomból, s még az utódaik is az ő bűneiket nyögték (mellesleg ez ma is így van a bűnözők gyerekeivel), és ezzel megteremtette a jogrendszert: törvény (mindegy, hogy logikus vagy abszurd), törvényszegés, tárgyalás (melynek során az erősebb győz) és végül a büntetés.

Minthogy az egész emberiség elítéltetett, és nincs mód a fellebbezésre, az emberi faj kénytelen volt különböző védekezési technikákat kifejleszteni, arra az esetre, ha

Isten újból meg akarná mutatni a hatalmát. De az évezredek során annyi jogi fegyvert fejlesztett ki, hogy végül átesett a ló túlsó oldalára: az Igazságszolgáltatás ma nem más, mint a jogtudomány, a záradékok és az értelmezhetetlen szövegek bonyolult szövevénye, amelyen már senki nem igazodik ki.

Olyannyira nem, hogy amikor Isten meggondolta magát, és elküldte hozzánk Egyszülött Fiát, hogy megváltsa a világot, pontosan annak az Igazságszolgáltatásnak lett az áldozata, amelyet ő maga teremtett.

A törvények bonyolult szövevénye olyan zűrzavart eredményezett, hogy a Fiú a kereszten végezte. Nem volt egyszerű per: Anás átadta Kajafás-nak, aztán a papok továbbadták Pilátusnak, aki kijelentette, hogy a Codex Romanum nem tartalmaz ide vonatkozó törvényt. Átadta hát az ügyet Heródesnek, aki viszont a maga részéről kijelentette, hogy a zsidó törvénykönyv nem engedi a halálbüntetést. Heródestől visszakerült tehát Pilátushoz, akinek még volt egy próbálkozása, vagyis egyezséget ajánlott a népnek: megostoroztatta Krisztust, és megmutatta a sebeit – de hiába.

Ahogy a mai ügyészek szokták, Pilátus is úgy döntött, hogy az elítélt szakállára népszerűsíti magát. Tisztában volt vele, hogy az Igazságszolgáltatás nem más, mint egy hatalmas színjáték, és mindenki a nagyszabású befejezést várja, azaz a fogoly halálát. Ezért, hogy késleltesse a végkifejletet, még följánlotta, hogy Jézust Barabásra cseréli.

Végül pedig azt a cikkelyt alkalmazta, amely lehetővé tette

a bíró döntésének kétértelműségét. Megmosta a kezét, ami annyit tesz: „igen is, meg nem is”. Ezzel a fortéllyal sikerült megóvnia a római jogrendszert attól a veszélytől, hogy megromlik a kapcsolata a helyi bírakkal, ugyanakkor a döntés felelősségét áthárította a népre. Ezzel kivonta magát az ítékezés terhe alól, arra az esetre, ha később probléma támadna, és esetleg kiküldenének valakit a fővárosból, hogy személyesen vizsgálja ki az ügyet.

Igazság. Jog. Bár nélkülözhetetlen, és elvileg arra való, hogy megvédje az ártatlanokat, sajnos nem mindig úgy működik, ahogy szeretnénk.

Mari boldog volt, hogy most már nem vesz részt ebben a zűrzavarban. De tegnap óta – a zongorajáték hatására – nem olyan biztos benne, hogy valóban a Villeté a legmegfelelőbb hely a számára.

„Ha egyszer mégis elhagyom ezt a helyet, az biztos, hogy a törvény világának a közelébe se megyek, nem vagyok hajlandó olyan örültek közé menni, akik azt hiszik magukról, hogy normális és fontos emberek. Mert a jog egyedül arra jó, hogy mindent túlbonyolítson és megnehezítse az emberek életét. Inkább elmegyek varrónőnek vagy hímzőnőnek, vagy gyümölcsöt árulok a Városi Színház előtt. Részemről befejeztem a haszontalan örültséget.”

A Villetében szabad volt dohányozni, de tilos volt a csikket a fűre dobni. Mari élvezettel szegte meg a szabályt. Hiszen éppen ez az itteni élet legnagyobb előnye: nyugodtan meg lehet szegni a szabályokat, anélkül hogy viselni kellene a súlyos következményeket.

Odament a bejárathoz. Az őr (mindig volt ott egy őr – a

szabály az szabály) kurta biccentéssel üdvözölte, és kinyitotta neki a kaput.

– Most nem akarok kimenni – mondta.

– Szépen zongoráznak – jegyezte meg az őr. – Majdnem minden éjjel ez megy.

– Már nem sokáig – mondta Mari, azzal otthagya, hogy ne kelljen megmagyaráznia, miért.

Eszébe jutott a lány tekintete. Eszébe jutott, mit látott benne, amikor belépett az ebédlőbe: félelmet.

Félelmet. Lehetett volna bizonytalanság, szégyen, feszélyezettség – de miért pont félelem? Félelmet konkrét veszély – vadállatok, fegyveresek, földrengés – esetén szokás érezni, nem pedig egy ebédlőben összegyűlt békés társaság előtt.

„Az ember már csak ilyen” – gondolta. „Érzelmek nagy részét félelemmel helyettesíti.”

És Mari igazán jól tudta, miről beszél. Ugyanis éppen ezért került a Villetébe: pánikbetegség miatt.

Marinak egész gyűjteménye volt a betegségéről szóló újságcikkekből. Ma már nyíltan lehetett beszélni erről a problémáról, sőt, nemrég volt a német tévében egy műsor, amelyben az emberek elmesélték a tapasztalataikat. Ugyanebben a műsorban tettek közzé egy felmérést, amely szerint az emberiség jelentős része pánikbetegségben szenved, bár többségük próbálja eltitkolni a tüneteit, mert fél, hogy azt hiszik, megőrült.

De amikor az első rohama volt, akkor mindez még nem volt köztudott. „Maga volt a pokol. A feneketlen pokol” – gondolta, és megint rágyújtott.

Még mindig szól a zongora: ez a lány képes fönnmaradni egész éjszaka.

Megjelenése a szanatóriumban sokakat megrendített. Köztük volt Mari is. Eleinte kerülte a lányt, mert félt, hogy visszajön az életkedve, márpedig jobb volna, ha most már nem akarna élni, hiszen nincs más választása: meg fog halni. Igor doktor hagyta, hogy kiszivároгjon a hír a betegek közé, és elinduljon a pusmogás: bár mindennap injekciót kap, szemmel láthatóan napról napra romlik az állapota, és nem lehet megmenteni.

A többiek is értették az üzenetet, és távolságtartóan viselkedtek a halálra ítélt lánnyal. De Veronika – ki tudja, miért – harcolni kezdett az életéért, pedig csak ketten közeledtek hozzá: Zedka, aki holnap hazamegy, és amúgy sem a szavak embere, és Eduard.

Mari beszélni akart Eduarddal, aki mindig hallgatott rá. Hát nem veszi észre ez a fiú, hogy visszahozta Veronikát ebbe a világba? És ennél rosszabbat nem is tehetett volna vele, hiszen semmi reménye nincs a gyógyulásra.

Nem tudta, hogy mondja meg neki. Az összes lehetőséget átgondolta, de mindegyik csak büntudatot ébresztett volna a fiúban, és ezt semmiképpen nem akarta. Némi gondolkodás után Mari végül úgy döntött, hogy nem avatkozik bele, hadd menjen minden a maga útján. Végül is nem ítélezhet mások fölött, és nem írhatja elő, hogyan kell viselkedni – főleg nem egy olyan helyen, ahol anarchia uralkodik.

De a lány jelenléte sokakra nagy hatással volt, sőt, sokakat arra kényszerített, hogy újragondolják az életüket. A

Testvériség egyik gyűlésén valaki megpróbált magyarázatot találni a jelenségre: a Villetében általában vagy hirtelen haltak meg az emberek – és nem volt idejük gondolkodni – vagy hosszas betegeskedés után – amikor a halál már megváltás.

Ennek a lánynak viszont tragikus a sorsa, mert fiatal, és mert újra élni akar, holott mindenki tudja, hogy nincs esélye. Sokan azt kérdezték maguktól: „És ha velem történne ilyesmi? Nekem ugyan van esélyem, de vajon élek-e vele?” Volt, aki nem is volt kíváncsi a válaszra, mert már régen föladta, és olyan világban élt, amelyben nem létezett sem élet, sem halál, sem tér, sem idő. Mások viszont komolyan elgondolkodtak, és Mari közéjük tartozott.

Veronika egy pillanatra abbahagyta a játékot, és kinézett az udvarra. Láta Marit, látta, hogy csak egy könnyű kabát van rajta a hideg éjszakában. Meg akar halni?

„Nem. Aki meg akart halni, az én voltam.”

Visszaült a zongorához. Élete utolsó napjaiban végre beteljesült az álma: szívvel-lélekkel játszhat, annyit, amennyit csak akar, és akkor, amikor csak akar. Nem baj, hogy a közönsége csak egy skizofrén fiú: úgy tűnik, érti a zenét. És semmi más nem számít.

Mari soha nem akart öngyilkos lenni. Ellenkezőleg: öt évvel ezelőtt, ugyanabban a moziban, ahol ma volt, látott egy filmet a salvadori nyomorról, ami olyan nagy hatással

volt rá, hogy elgondolkodott, mennyire fontos neki az élet. Akkoriban kezdte fontolgatni, hogy – mivel már úgymint felnőttek a gyerekek, és meg tudnak állni a saját lábukon – otthagyja unalmas és kilátástalan ügyvédi állását, és élete hátralevő részét valamelyik humanitárius szervezetnek szenteli.

A polgárháborús híresztelések percről percre komolyodtak, de Mari nem hitt bennük: egyszerűen lehetetlen, hogy a XX. század végén az Európai Közösség hagyja, hogy a szomszédságában kitörjön a háború.

A világ másik végén azonban széles választék van tragédiákból. Ott van például Salvador, az éhező gyerekekkel, akik az utcára kerülnek, és prostitúcióra kényszerülnek.

– Micsoda borzalom – mondta a férjének, aki ott ült mellette.

A férfi bólogatott.

Mari már jó ideje halogatta a döntést, és úgy érezte, hogy itt az ideje beszélni a férjével. Mindenük megvolt, amit kívántak: ház, munka, gyerekek, kényelem, anyagi jólét, szórakozás, kultúra. Miért ne törődhetne mostantól másokkal is? Voltak kapcsolatai a Vörös keresztnél, tudta, hogy mindig égető szükség van önkéntesekre a világ minden részén.

Elege volt már a bürokráciából, a perekből. Elege volt belőle, hogy képtelen segíteni az embereken, mert évekig nem létező problémákat próbált megoldani. Ha viszont a Vörös keresztnél dolgozna, annak azonnal kézzelfogható eredménye lenne.

Elhatározta, hogy amint kilépnek a moziból, meghívja egy kávéra a férjét, és megbeszéli vele a dolgot.

Ekkor megjelent a vásznon egy salvadori egyenruhás férfi, aki különösebb beleélés nélkül mentegetőzött az igazságtalanság miatt – és Mari hirtelen rosszul lett.

Először megpróbálta bebeszélni magának, hogy semmiség az egész, biztosan csak a mozi fülledt levegője miatt van. Ha nem múlik el, kimegy a folyosóra levegőzni.

De a szíve egyre gyorsabban vert, és elöntötte a hideg verejték.

Nagyon megijedt, de próbált a filmre koncentrálni, hátha elvonja a figyelmét. Hiába: nem tudta követni a vásznon a történéseket. Csak peregtek a filmkockák és a feliratok, miközben Mari gondolatai egészen máshol jártak. Minden olyan távolinak tűnt, mintha olyan világba csöppent volna, ahol még sosem járt.

– Rosszul vagyok – mondta a férjének.

Először nem akart szólni, mert az azt jelenti, hogy beismeri, hogy valami nincs rendjén vele, de nem bírta tovább.

– Gyere, menjünk ki – válaszolta a férfi.

Megfogta a kezét, hogy fölsegítse a székből, és érezte, hogy jéghideg.

– Nem bírok kimenni. Kérlek, mondd meg: mi történik velem?

A férje megijedt. Mari arcáról folyt a víz, és a szemei szokatlanul csillogtak.

– Nyugodj meg. Megyek, és hívok egy orvost.

Mari teljesen kétségbeesett. A férje szavait értette, de minden más – a mozi, a sötétség, az egymás mellett ülő

emberek, ahogy meredten bámulják a vásznat – olyan idegennek és félelmetesnek tűnt.

Biztos volt benne, hogy életben van, sőt, mintha meg is tudná érinteni maga körül az életet. És ilyet még soha nem érzett.

– Ne hagyj itt egyedül, az istenért. Fölállok, és veled megyek. Lassan menj.

Elnézést kértek a velük egy sorban ülőktől, és elindultak a terem sarka felé, a kijáráshoz. Mari úgy érezte, hogy mindjárt kiugrik a szíve, és most már biztos volt benne, egészen biztos, hogy nem fog kijutni innen. Minden egyes mozdulata, minden gesztusa – ahogy rakta egymás után a lábait, ahogy elnézést kért, ahogy kapaszkodott a férje karjába, és ahogy beszívta és kifújta a levegőt – tudatosnak és megfontoltnak tűnt. És ebben volt valami rémisztő.

Soha életében nem félt ennyire.

„Egy moziban fogok meghalni.”

És egyszerre világossá vált számára, mi történik vele, mert néhány éve az egyik barátnője szintén egy moziban halt meg: agyvérzést kapott.

Az agyvérzés olyan, mint az időzített bomba. Valahol a véredényekben keletkezik egy kis értágulat (mint egy légbuborék a használt autógumiban), és az ember akár az egész életét leélheti úgy, hogy nem is tud róla. Senki nem tudhatja, nincs-e értágulata, amíg véletlenül ki nem derül. Mondjuk egy más okból végzett koponyaröntgen alkalmával, vagy pedig – rosszabb esetben – szétrobban az ér, és csak úgy ömlik a vér mindenfelé, és a beteg azonnal kómába esik, majd általában rövid időn belül meg

is hal.

Ahogy ott ment a sötét folyosón, eszébe jutott elhunyt barátnője. Az egészben azonban az volt a legfurcsább, hogy – nyilván azért, mert a szétrobbant ér hatására agykárosodást szenvedett – úgy érezte, mintha egy idegen bolygón lenne, és minden olyan volt, mintha most látná először.

És a megmagyarázhatatlan, jeges félelem, a pánik, hogy esetleg örökre ott marad azon a másik bolygón. Vagyis hogy meghal.

„Nem szabad gondolkodnom. Úgy kell tennem, mintha minden a legnagyobb rendben volna, és akkor valóban minden rendbe jön.”

Próbált természetesen viselkedni, és pár másodperc múlva csökkenni kezdett az idegenség érzése. Élete legborzalmasabb két percét élte át a szívdobogás megjelenésétől kezdve addig a pillanatig, amíg elérte az ajtót.

De amikor kiértek a kivilágított előtérbe, megint kezdődött. A színek túl rikítóak voltak, az utca zaja mintha mindent elárasztott volna, és minden olyan valószínűtlennek tűnt. Apró részletekre figyelt föl, amelyeket azelőtt soha nem vett észre. Megfigyelte, hogy csak egy keskeny sávban látunk élesen, azt látjuk jól, amit közvetlenül nézünk, míg a látótér többi része homályos marad.

Sőt, továbbment: tudatában volt, hogy minden, amit lát, csupán egy kocsonyás test, az úgynevezett „szem” által felfogott fényinger által kiváltott elektromos inger, amelynek hatására az agyban kép keletkezik.

Nem. Nem szabad erre gondolnia. Ha elkezdi, nem tudja abbahagyni, és a végén még beleőrül.

Már elmúlt a félelme az agyvérzéstől, hiszen kijött a teremből, és még mindig életben van, míg a barátnőjének arra sem volt ideje, hogy fölálljon a székből.

– Hívom a mentőket – mondta a férje, mert látta, milyen sápadt, és milyen vértelen az ajka.

– Inkább hívj egy taxit – kérte Mari. Hallotta a saját hangját, és figyelte, ahogy rezegnek a hangszálai.

Ha bemegy a kórházba, azzal beismeri, hogy tényleg nagyon rosszul van. Ő viszont elhatározta, hogy az utolsó percig harcolni fog, hogy minden visszaálljon a rendes kerékvágásba.

Kimentek az utcára, és a metsző hideg mintha jót tett volna: Mari végre összeszedte magát, bár a pánik, a megmagyarázhatatlan rettegés nem múlt el. Amíg a férje kétségbeesetten próbált taxit fogni ezen a késői órán, addig ő leült a járdaszegélyre, és próbált nem odafigyelni a körülötte történő dolgokra, mert a vidám fiatalok, a mellette elhaladó autóbusz és a környező vidámparkból kiszűrődő zene olyan szürreálisnak tetszett, idegesítőnek és félelmetesnek.

Végre megjött a taxi.

– A kórházba – mondta a férje, miközben segített Marinak beszállni.

– Haza, az Isten szerelmére – könyörgött a nő. Nem akart újabb idegen helyet látni, ismerős dolgokra volt szüksége, amelyek mindig ugyanolyanok, és enyhítik a félelmét.

Ahogy a taxi közeledett a házukhoz, úgy csillapodott a

szívdobogása, és a testhőmérséklete is visszaállt.

– Már jobban vagyok – mondta a férfinak. – Biztos ettem valamit.

Mire hazaértek, a világ újra olyan volt, amilyenek gyerekkora óta ismerte. Láta, hogy a férje egyenesen a telefonhoz megy, és megkérdezte, mit akar csinálni.

– Hívom az orvost.

– Nem kell. Nézz rám, látod, hogy jól vagyok.

Visszatért az arcába a vér, a szíve is normálisan vert, és már nyoma sem volt a páni félelemnek.

Aznap éjjel Mari nagyon mélyen aludt, és azzal a bizonyossággal ébredt, hogy valaki beletett valamit a kávéjába, amit a film előtt ivott. Ez azért több, mint ártatlan tréfa: este már rendőrt akart hívni, hogy elkísérje a kávézóba, és együtt kiderítsék, ki a felelős a törtétekért.

Elment dolgozni, átnézett néhány lezáratlan ügyet, megpróbálta belevetni magát a munkába. A tegnapi élmény még mindig aggasztotta, és biztos akart lenni benne, hogy soha többet nem fog megisméltődni.

Egyik munkatársával megvitatta a Salvadorról szóló filmet, és – mintegy mellékesen – megemlítette, hogy unja már, hogy mindennap ugyanazt kell csinálnia.

– Azt hiszem, itt az ideje, hogy nyugdíjaztassam magam.

– De hát te vagy itt az egyik legjobb – mondta a munkatársa. – És az ügyvédi hivatás azon kevés foglalkozások egyike, ahol a kor előny. Miért nem veszel ki inkább egy hosszabb szabadságot? Biztos vagyok benne, hogy feltöltődve jönnél vissza.

– Szeretném, ha új fordulatot venne az életem. Kalandra

vágyom, segíteni akarok a rászorulókon. Valami olyat szeretnék csinálni, amit azelőtt nem.

Itt megszakadt a beszélgetés.

Kiment a térre, de nem ott ebédelt, ahol szokott, hanem egy drágább étteremben, és a szokásosnál hamarabb tért vissza az irodába: elkezdett visszavonulni.

A többi munkatársa még nem jött vissza. Arra használta az alkalmat, hogy átnézze az asztalán heverő papírokat. Kihúzta a fiókot, hogy elővegye a tollát, amit mindig ugyanoda tett. De most nem találta. Egy pillanatra átfutott az agyán, hogy ez talán annak a jele, hogy nem normális.

Ez pedig elég volt ahhoz, hogy felgyorsuljon a szíve, és a tegnapi borzalom teljes egészében megisméltődött.

Mari halálra rémült.

Ahogy a nap besütött a redőnyön, mindennek más, élénkebb színe lett, és az az érzése támadt, hogy mindjárt meghal. Minden olyan abszurdnak tűnt: egyáltalán, mit keres ebben az irodában?

„Istenem, nem hiszek benned, de kérlek, segíts.”

Megint elöntötte a hideg verejték, és rájött, hogy nem tud uralkodni a félelmén. Ha most valaki belépne, láthatná a rémületet a szemében. És elveszne.

„Friss levegő.”

A friss levegő tegnap jót tett. De hogy jut ki az utcára? Megint olyan furcsán kezdett érzékelni minden apró mozzanatot: a légzésének a ritmusát (voltak pillanatok, amikor úgy érezte, hogy ha nem szívna be és fújna ki tudatosan a levegőt, a teste képtelen lenne magától megtenni), a feje mozgását (a képek oly módon váltották

egymást, mintha egy kamera filmezne) és a szíverését, ami egyre hevesebb volt. Egész testéről ömlött a jéghideg, ragacsos verejték.

És a rettegés. A megmagyarázhatatlan, bénító félelem. Félt elhagyni a helyet: egy lépést sem mert tenni.

„El fog múlni.”

Tegnap is elmúlt. De hiszen a munkahelyén van: mit csináljon? Ránézett az órájára. Ez is olyan abszurd: két pálcika jár körbe-körbe, és megmagyarázhatatlan okokból tizenkét egységre osztja az időt, és nem mondjuk tízre.

De éppígy a többi mértékegység is abszurd és önkényes.

„Nem gondolkozhatok ilyen hülyeségeken. Meg fogok örülni.”

Meg fog örülni. Talán tényleg erről van szó: kezd megörülni.

Összeszedte minden erejét, fölkelt és kiment a mosdóba. Szerencsére még mindig üres volt az iroda. Egy perc alatt odaért, bár egy örökkévalóságnak érezte. Megmosta az arcát, és enyhült az idegenség érzete, de a félelem nem múlt el.

„El fog múlni” – mondogatta. „Tegnap is elmúlt.”

Eszébe jutott, hogy előző nap körülbelül harminc percig tartott az egész. Berontott az egyik fürkébe, leült a vécére, és a térdére hajtotta a fejét. De ebben a helyzetben csak még hangosabban hallotta a szíverését, így hát főlegyenesedett.

„El fog múlni.”

Ott ült a vécén, és úgy érezte, hogy már saját magát sem ismeri, hogy végleg elveszett.

Hallgatta a közeledő és távolodó lépteket, a vízcsap

megnyitását és elzárását, a felszínes és haszontalan csevegést. Többször megpróbáltak benyitni hozzá, de mormogott valamit, és nem sürgették. Az öblítés hangja olyan ijesztő robajnak tűnt, hogy úgy érezte, képes lenne összedönteni az egész épületet, az embereket pedig a pokolra taszítani.

De – ahogy sejtette – a félelem lassacskán elmúlt, a szíve normálisan kezdett verni. Milyen szerencse, hogy a titkárnője még arra sem képes, hogy észrevegye, hogy nincs a helyén – különben már az egész iroda ott tolongana a mosdóban, és mindenki azt kérdezné, jól van-e.

Amikor teljesen összeszedte magát, kinyitotta az ajtót, alaposan megmosta az arcát, és visszament a szobájába.

– Lekopott a sminkje, asszonyom – mondta az egyik gyakornok. – Kölcsönadjam az enyémet?

Mari válasza sem méltatta. Egyenesen a szobájába ment, fogta a táskáját, a személyes holmiját, és közölte a titkárnőjével, hogy hazamegy.

– De még rengeteg ügyfele van mára! – tiltakozott a titkárnő.

– Itt én parancsolok, nem maga. Maga csak tegye, amit mondok. Mondja le őket!

A titkárnő értetlenül nézett Marira, akivel csaknem három éve dolgozott együtt, de még soha nem volt vele ilyen goromba. Biztosan valami komoly dolog történt vele: felhívta valaki, hogy csalja a férje, és most rajta akarja kapni a lakásán, vagy ilyesmi.

„Tapasztalt ügyvédnő, tudja, mit csinál” – gondolta a lány. „Holnap biztosan bocsánatot kér.”

De nem volt holnap. Aznap éjjel Mari sokáig beszélgetett a férjével, és pontosan elmondott neki mindent a tüneteiről. Együtt arra a következtetésre jutottak, hogy a szívdobogás, a hideg verejték, az idegenségérzet, a tehetetlenség és az önuralom elvesztése egyetlen dologra vezethető vissza: a félelemre.

Férj és feleség együtt találgatta, mi történhetett. A férfi agydaganatra gyanakodott, de nem mondta ki.

Mari is arra gondolt, hogy valami szörnyűségnek a jelei, de ő sem mondta ki. Keresték a kimondható szavakat, hogy felnőtt és józan emberek módjára beszélgethessenek.

– Talán jobb volna, ha kivizsgáltatnád magad.

Mari egyetértett, de egy feltétellel: senki, még a gyerekeik sem tudhatják meg.

Másnap harminc nap fizetés nélküli szabadságot kért az ügyvédi irodában. A férje el akarta vinni Ausztriába, mert ott voltak a legjobb agysebészek, de Mari hallani sem akart róla, hogy elmenjenek otthonról: a rohamok egyre gyakoribbak lettek, és egyre hosszabb ideig tartottak.

Nagy nehezen, rengeteg nyugtató segítségével, el tudtak menni egy ljubljanoi kórházba, és Mari alávetette magát egy sor vizsgálatnak. Semmi rendellenességet nem találtak – még értagulatot sem, ami az elkövetkező pár évre megnyugtatta Marit.

De a pánikrohamok nem múltak el.

Míg a férje bevásárolt és főzött, Mari mindennap kínos alapossággal kitakarított, hogy elterelje a gondolatait. Elkezdte olvasni az összes fellelhető pszichiátriai könyvet, de rögtön abba is hagyta, mert az összes betegség tüneteit

felfedezni vélte magán.

Az volt a legborzalmasabb, hogy hiába szokta meg a rohamokat, mindig ugyanúgy érezte a félelmet, az elidegenedést és az önuralom elvesztését. Ráadásul a férje miatt is büntudatot érzett, mert szegénynek helyette is dolgoznia kellett, hiszen saját munkája mellett a háziasszonyi teendőket is neki kellett ellátnia – a takarítás kivételével.

Ahogy teltek a napok, és a helyzet nem javult, Mari egyre ingerültebb lett. A legkisebb apróság is fölizgatta, nagyon hamar elvesztette a fejét, és kiabálni kezdett, végül pedig hisztérikus zokogásban tört ki.

Amikor letelt a harminc nap, meglátogatta a társa. Mindennap telefonált, de Mari nem vette fel a kagylót, és letagadtatta magát a férjével. Aznap délután viszont egyszerűen addig nyomta a csengőt, amíg ki nem nyitotta az ajtót.

Marinak nyugodt napja volt. Főzött egy teát, és az irodáról beszélgettek. A férfi megkérdezte, hogy mikor tér vissza dolgozni.

– Soha.

A férfinak eszébe jutott Salvadorról folytatott beszélgetésük.

– Te mindig kihoztad magadból a maximumot, és jogod van azt csinálni, amit akarsz – mondta, és nem volt harag a hangjában. – De úgy vélem, hogy ilyen esetekben a munka a legjobb gyógymód. Persze, te tudod. Utazgassál, ha ahhoz van kedved, járd be a világot, segíts a rászorulóknak, de tudnod kell, hogy az iroda ajtaja mindig nyitva áll előtted.

Bármikor visszajöhetsz.

Ahogy ezt kimondta, Mariból kitört a zokogás – ahogy ez mostanában gyakran előfordult vele.

A társa megvárta, amíg megnyugszik. Tapasztalt ügyvéd volt: nem kérdezett semmit. Tudta, hogy hallgatással többet kihúzhat belőle, mintha kérdésekkel ostromolná.

És így is lett. Mari mindent elmondott, a moziban történetektől egészen a legújabb hisztérikus rohamokig.

– Őrült vagyok – mondta.

– Lehet – felelte, mint aki egyetért, de hangjában gyengédség volt. – Ebben az esetben két lehetőség közül választhatsz: vagy kezelteted magad, vagy beteg maradsz.

– Az én betegségemre nincs gyógymód. Szellemi képességeim teljes birtokában vagyok, és nagyon aggaszt ez az egész, mert már régóta tart. De a klasszikus elmebetegség tünetei – a realitásérzék elvesztése, közöny vagy agresszivitás – nem jelentkeznek rajtam. Csak a félelem.

– Minden őrült azt hiszi magáról, hogy normális.

Nevettek. Mari főzött még egy kis teát. Beszélgettek az időjárásról, a szlovén függetlenség kilátásairól, a Horvátország és Jugoszlávia közötti feszültségekről. Mari mostanában egész nap a tévét nézte, nagyon tájékozott volt.

Mielőtt elbúcsúztak, a társa még egyszer visszatért a témára.

– Most épült a városban egy új szanatórium – mondta. – Külföldi tőke, első osztályú ellátás, a legkorszerűbb kezelések.

– Mit kezelnek?

– Különböző elmezavarokat, mondjuk így. És a túlzott félelem is egyfajta elmezavar.

Mari megígérte, hogy gondolkodik rajta. De nem döntött. Eltelt még egy hónap – és a pánikrohamok nem enyhültek –, amikor megértette, hogy nemcsak az élete, de a házassága is tönkrement.

Megint bevett egy jó adag nyugtatót, hogy el merjen indulni otthonról – két hónap alatt ez volt a második alkalom, hogy kimerészkedett.

Fogott egy taxit, és elment az új szanatóriumba. Útközben a taxisofőr megkérdezte, hogy látogatóba megy-e.

– Azt mondják, hogy nagyon kellemes hely, de az örültek nagyon agresszívak tudnak lenni, és az orvosok elektrosokkot is alkalmaznak.

– Látogatóba megyek – felelte Mari.

Elég volt egy órát beszélgetni, hogy véget érjen Mari két hónapos szenvedése. Az intézet igazgatója – egy magas, feketére festett hajú férfi, akit Igor doktornak hívtak – elmagyarázta, hogy csupán a pánikbetegségnek egy fajtájáról van szó. Ezt a betegséget nem olyan régóta ismeri az orvostudomány.

– Ez persze nem jelenti azt, hogy azelőtt nem létezett – magyarázta, és nagyon ügyelt arra, hogy érthető legyen. – Arról van szó, hogy a betegek nem szívesen beszélnek róla, megpróbálják eltitkolni a tüneteiket, mert attól tartanak, hogy örültek fogják gondolni őket. Holott csak arról van szó, hogy fölborul a szervezet kémiai egyensúlya – éppúgy, mint a depresszió esetében.

Igor doktor felírta a receptet.

– Már mehet is haza.

– Még nem akarok hazamenni – válaszolta Mari. – Bár maga mindent elmagyarázott, ennek ellenére nem merek kimenni az utcára.

A házasságomat pokollá változtattam, a férjemnek pihenésre van szüksége, nagyon kimerült szegény, hiszen két hónapig csak engem ápolt.

Igor doktor, mint mindig, beleegyezett, hogy Mari ott maradjon, bár tökéletesen tisztában volt vele, hogy nincs rá szükség – ám a részvényesek ragaszkodtak hozzá, hogy a kórházban minden ágy ki legyen használva.

Mari megkapta a megfelelő gyógyszert, pszichológiai kezelésre is járt, és a tünetei enyhültek, majd hamarosan teljesen megszűntek.

De ez a kis idő is elég volt ahhoz, hogy egész Ljubljanát bejárja a hír: Mari pszichiátriai kezelés alatt áll. Egyik nap meglátogatta a munkatársa, régi jó barátja, aki – ki tudja, hány éve – mellette állt jóban és rosszban, örömben és bánatban. Szívből gratulált neki, amiért megfogadta a tanácsát, és megoldást talált a problémájára. De rögtön elárulta, miért jött:

– Nem gondolod, hogy itt az ideje, hogy nyugdíjba vonulj?

Mari pontosan értette, miről van szó: senki nem bízna az ügyeit olyan ügyvédre, akit elmeegógyintézetben kezeltek.

– Te mondtad, hogy a munka a legjobb gyógymód. Muszáj visszamennem, ha csak egy kis időre is.

Kis szünetet tartott, de a férfi nem mondott semmit, így hát folytatta:

– Te mondtad, hogy kezeltessem magam. És amikor nyugdíjba akartam menni, dicsőségesen akartam távozni, a csúcson akartam abbahagyni, szabad akaratomból. Nem akarom így befejezni, nem akarom elveszíteni az állásomat. Adj egy esélyt, hogy visszanyerhessem az önbecsülésemet, aztán majd én magam kérem a nyugdíjazásomat.

Az ügyvéd a torkát köszörülte.

– Én azt mondtam, hogy kezeltesd magad, és nem azt, hogy feküdj be.

– Az életem múltott rajta. Egyszerűen képtelen voltam kimenni az utcára, és a házasságom is haldoklott.

Mari tudta, hogy a falnak beszél. Mondhat bármit, úgysem tudja meggyőzni – végül is az iroda hírneve forog kockán. De azért még egyszer megpróbálta.

– Én itt kétféle emberrel találkoztam: az egyiknek esélye sincs visszatérni a társadalomba, a másik tökéletesen meggyógyult, de örültnek tettei magát, hogy ne kelljen újra szembenéznie a élet nehézségeivel. Én vissza akarok menni, nekem muszáj visszamennem, én nem akarom leírni magam, meg kell győződnöm róla, hogy képes vagyok egyedül meghozni a döntéseimet. Nem akarom, hogy a dolgok a beleegyezésem és az irányításom nélkül történjenek.

– Rengeteg hibát elkövethetünk az életben. Egyet nem: amelyik tönkretesz.

Felesleges volt tovább folytatni ezt a beszélgetést: a férfi meg volt győződve róla, hogy Mari elkövette a végzetes hibát.

Két nappal később egy másik ügyvéd látogatását jelezték – ezúttal abból az ügyvédi irodából, amelyik az ő volt munkatársainak a legnagyobb riválisa. Mari megörült: biztosan tudomásukra jutott, hogy szabad, és állást ajánlanak neki. Lám, mégis kap egy esélyt, hogy megtalálja a helyét a világban.

Az ügyvéd belépett a szobába, leült vele szemben, mosolygott, megkérdezte, jobban érzi-e magát, aztán papírokat vett elő a táskájából.

– A férje miatt vagyok itt – mondta. – Ez itt egy válókereset. Természetesen a férje továbbra is hajlandó fizetni a kezelés költségeit, amíg csak szükséges.

Mari ezúttal nem tiltakozott. Mindent szó nélkül aláírt, pedig tudta – hiszen megtanulta –, hogy a végtelenségig nyújthatná a pereskedést. Aztán megkereste Igor doktort, és közölte vele, hogy visszatértek a tünetei.

Igor doktor tudta, hogy hazudik, mégis meghosszabbította a kezelés időtartamát – határozatlan időre.

Veronika úgy döntött, hogy most már lefekszik. De Eduard még mindig talpon volt, és nem tágitott a zongora mellől.

– Fáradt vagyok, Eduard. Aludni akarok.

Szívesen játszott volna még neki, szeretne volna fölidézni a sok elfeledett szonátát, rekviemet és adagiót, mert ez a fiú tolakodás nélkül tudta csodálni. De a teste nem bírta tovább.

Olyan szép férfi! Ha legalább egy pillanatra ki tudna lépni a

saját világából, és úgy nézne rá, mint egy nőre, akkor élete utolsó éjszakái egyben élete legszebb éjszakái lehetnének. Mert Eduard volt az egyetlen, aki felismerte benne a művészt. Olyan kapcsolatba kerülhetne vele, amilyenről nem is álmodott: ami egy szonáta vagy egy menüett iránti tiszta rajongásból indul ki.

Számára Eduard volt az ideális férfi. Érzékeny, művelt, aki szakított ezzel az unalmas, érdektelen világgal, hogy helyette újat teremtsen magának, új színekkel, új emberekkel, új történetekkel. És ebben a világban most helyet kapott egy nő, egy zongora és a még mindig növekvőfélben lévő hold.

– Én most beléd tudnék szeretni, és mindenemet neked adnám – mondta. Tudta, hogy úgysem érti. – Te csak zenét kérsz tőlem, de én sokkal több vagyok, mint hittem, és úgy szeretném megosztani valakivel azt a sok mindent, amit csak most értettem meg.

Eduard elmosolyodott. Talán mégis érti? Veronika megijedt: egy lánynak nem illik ilyen nyíltan beszélni a szerelemről, és főleg nem egy olyan férfi előtt, akit még csak néhányszor látott. Aztán mégis folytatta – végül is mi vesztenivalója van?

– Te vagy az egyetlen férfi a világon, akibe beleszerethetek, Eduard. Egyszerűen azért, mert ha meghalok, te vagy az egyetlen, akinek nem fogok hiányozni. Nem tudom, milyen érzelmei lehetnek egy skizofrénnek, de az biztos, hogy senki nem hiányzik neki. Eleinte talán csodálkozol, hogy nincs több éjszakai zene. De minden éjjel fölkel a hold, és mindig akad majd valaki,

akinek kedve támad eljátszani egy szonátát, végtére is szanatóriumban vagyunk, és itt mindenki „holdkóros”.

Nem tudta, milyen összefüggés van az őrültek és a hold között, de nagyon szorosnak kell lennie, ha ezzel a szóval jellemzik az elmebetegeket.

– És te sem fogsz nekem hiányozni, Eduard, mert én halott leszek, nagyon-nagyon messze innen. És mivel nem félek, hogy elveszítelek, ezért az sem érdekel, hogy mit gondolsz rólam. Tudd meg, hogy ma éjjel úgy játszottam neked, mint egy szerelmes nő. És nagyon jó volt. Ez volt életem legszebb pillanata.

Kinézett Marira. Eszébe jutott, mit mondott neki. Aztán ránézett a fiúra, aki ott állt előtte.

Veronika levette a pulóverét, és közelebb lépett Eduardhoz. Ha tényleg meg akarja tenni, akkor itt az alkalom, most vagy soha. Mari már biztosan nem sokáig bírja kint a hidegben, és mindjárt visszajön.

A fiú hátralépett. Az ő szemében más vágy tükröződött: mikor ül vissza a zongorához? Mikor játssza el a következő darabot? Hadd töltsék be a szívét az őrült zeneszerzők színei, szenvedései, fájdalmai és örömei, azoké a zeneszerzőké, akiknek a művei annyira nemzedéket túléltek.

– Az a nő, ott kint, azt mondta nekem: „Elégítsd ki magad. Fedezd fel a gyönyört.” Lehetséges, hogy tényleg nem ismerem az igazi gyönyört?

Megfogta a fiú kezét, és elindult vele a dívány felé, de Eduard finoman kibontakozott a karjaiból. Inkább ott akart maradni, ahol volt, a zongora mellett, és türelmesen várta, hogy a lány visszaüljön játszani.

Veronika kicsit zavarba jött, de rögtön eszébe jutott, hogy nincs vesztenivalója. Hiszen gyakorlatilag már halott, nincs mitől tartania. Miért adná meg magát a félelemnek és az előítéleteknek? Eleget szenvedett miattuk. Levette hát a blúzát, a nadrágját, a melltartóját, a bugyiját, és ott állt meztelenül a fiú előtt.

Eduard nevetett. Veronika nem tudta, min nevet, de látta. Gyengéden megfogta a kezét és lassan az öléhez húzta. A kéz ott maradt, de meg sem mozdult. Erre Veronika meggondolta magát, és eltolta a fiú kezét.

A testi érintkezésnél sokkal izgatóbb volt az a gondolat, hogy azt csinál, amit akar, nincsenek korlátok – hacsak nem az a nő, aki kint sétál, és bármelyik pillanatban betoppanhat, valószínűleg már mindenki más alszik.

Fölgyorsult a szíverése, már nem is fázott, pedig amikor levetkőzött, érezte, hogy hideg van. Ott álltak tehát egymással szemben: egy meztelen nő, és egy tetőtől talpig felöltözött férfi. Veronika lecsúsztatta a kezét a combja közé, és elkezdte simogatni magát. Csinálta már azelőtt is, egyedül vagy fiúkkal, de ilyen helyzetben még soha: a férfi a legcsekélyebb érdeklődést sem mutatta a jelenet iránt.

És ez izgató volt, nagyon izgató. Veronika szétterpesztett lábbal állt, és simogatta az öléét, a combját, a mellét, a haját, olyan odaadással, mint még soha, és nem is azért, hogy kirángassa a fiút abból a távoli világból, hanem sokkal inkább azért, mert még soha nem próbálta így.

Elkezdett beszélni, értelmetlen szavakat és trágárságokat. Ha ezt hallanák a szülei, a barátai vagy a főnökei! Bizonyára még sohasem hallottak ilyen mocskos szavakat.

És jött az első orgazmus. Az ajkába harapott, nehogy felordítson a gyönyörtől.

Eduard pedig nézte. Valahogy különösen csillogott a szeme: mintha felfogna valamit, ha csak a látványt is: a lány testéből fölszabaduló energiát, a forróságot, a verejtéket, a szagokat. De Veronika még nem elégtől ki teljesen. Letérdelt, és újrakezdte az önkielégítést.

Belepusztulni a gyönyörbe, az élvezetbe, mindent kipróbálni, ami azelőtt tilos volt! Könnyögött a férfinak, hogy érintse meg, tegye rabszolgájává, uralkodjon fölötte, csináljon vele, amit akar. És szerette volna, ha Zedka is ott van, mert egy nő sokkal jobban tudja, mire van szüksége, hogyan kell bánni egy női testtel, hiszen minden titkát ismeri.

Ott térdelt egy férfi lábai előtt, és úgy érezte, hogy megérinti és birtokba veszi őt. Obszcén szavakkal mondta el, mit szeretne hogy csináljon vele. Közeledett a következő orgazmus, ezúttal erősebb, mint valaha. Úgy érezte, minden szétrobban körülötte. Eszébe jutott a reggeli szívroham, de ennek már semmi jelentősége: ha most meghal, a gyönyörtől fog szétrobbanni. Meg akarta érinteni Eduard péniszét, ami ott volt az arca előtt, de meggondolta magát: nem kockáztathatja meg, hogy esetleg tönkreteszi a pillanatot. Messzire jutott, nagyon messzire, pontosan, ahogy Mari mondta.

Képzeletben királynő volt és rabszolga, uralkodó és alattvaló. Fehérékkel, feketékkel, sárgákkal, homoszexuálisokkal és koldusokkal szeretkezett. Mindenkinek odaadta magát, és mindenki azt csinált vele,

amit akart. Egy, kettő, három orgazmusa volt egymás után. Olyan dolgokat képzelt el, amiket azelőtt soha, és – a leghitványabbtól a legtisztábbig – mindenbe teljesen beleélte magát. Aztán nem tudta tovább türtőztetni magát, és hangosan ordítani kezdett, sikított a gyönyörtől, az egymást követő orgazmusok okozta fájdalomtól, a férfiaktól és a nőktől, akik a képzeletén keresztül léptek be és szálltak ki a testéből.

Lefeküdt a földre, és úgy maradt, verejtékben úszva. Végtelen nyugalom töltötte el a lelkét. Eddig önmagának sem vallotta be legtitkosabb vágyait, és maga sem tudta, hogy miért. De most már nem is akarta tudni. Végre megtette: átadta magát a gyönyörnek.

Szép lassan visszaállt az univerzum rendje, Veronika is magához tért, és fölkel. Eduard egész idő alatt mozdulatlanul állt, de mintha valahogy megváltozott volna: a szemében gyengédség csillogott, nagyon is evilági gyengédség.

„Úgy látszik, annyira jó volt, hogy most mindenben szerelmet látok. Még egy skizofrén tekintetében is.”

Öltözködni kezdett, és egyszer csak megérezte, hogy valaki még van a teremben.

Mari volt az. Veronika nem tudta, mióta volt ott, mit látott és hallott, de nem szégyenkezett és nem félt. Ugyanolyan rezenéstelen arccal nézett rá, ahogy arra nézünk, aki túl közel áll hozzánk.

– Megtettem, amit tanácsoltál – mondta. – És messzire jutottam.

Mari hallgatott. Az imént életének fontos pillanatait élte át

újra, és most kicsit rosszul érezte magát.

Lehet, hogy itt az ideje, hogy visszatérjen a világba, szembenézzen a kinti valósággal, és megállapítsa, hogy valójában mindannyian egy nagy Testvériség tagjai lehetünk, még akkor is, ha soha nem voltunk szanatóriumban.

Itt van például ez a lány, aki csak azért került a Villetébe, mert öngyilkosságot kísérelt meg. Soha nem ismerte a pánikot, a depressziót, a misztikus látomásokat, a pszichózisokat, nem tudta, hol vannak az emberi elme határai. Bizonyára rengeteg férfi volt az életében, mégsem ismerte legtitkosabb vágyait. Az eredmény: önmagát sem ismerte, még kicsit sem. Bárcsak mindenki felismerné saját örülségét, és együtt tudna élni vele! Talán rosszabb lenne tőle a világ? Nem! Ellenkezőleg: az emberek őszintébbek és boldogabbak lennének.

– Miért nem csináltam így azelőtt?

– Azt akarja, hogy még egyet játssz neki – mondta Mari, és Eduardra nézett. – Azt hiszem, megérdemli.

– Jó, mindjárt, de előbb válaszolj a kérdésekre: miért nem csináltam így azelőtt? Azelőtt miért nem mertem tiltott dolgokat elképzelni, ha egyszer szabad vagyok, és azt képelem, amit akarok?

– Tiltott dolgokat? Ide hallgass: én ügyvéd voltam, jól ismerem a törvényeket. Katolikus is voltam, és kívülről fújom a Biblia nagy részét. Hogy érted azt, hogy „tiltott dolgokat”?

Mari közelebb lépett, és segített Veronikának felvenni a pulóvert.

– Nézz a szemembe, és jól védd az eszedbe, amit most mondok. Csak két tiltott dolog létezik: az egyiket az emberi törvény, a másikat az isteni törvény tiltja. Ne kényszeríts senkit akarata ellenére szexuális kapcsolatra – ezt hívják nemi erőszaknak. És ne folytass szexuális viszonyt gyerekekkel – mert ez minden bűn közül a legsúlyosabb. De ezen kívül mindent szabad. Mindig van valaki, aki pontosan arra vágyik, amire te.

De Marinak nem volt kedve nagy dolgokat tanítani valakinek, aki hamarosan meg fog halni. Mosolyogva jó éjszakát kívánt, és elment aludni.

Eduard meg se moccant, várta a zenét. Veronika meg akarta jutalmazni, amiért ekkora gyönyörben volt része, csak azért, mert ott volt mellette, és – félelem és undor nélkül – végignézte tombolását. Leült a zongorához, és játszani kezdett.

Könnyű volt a lelke, már a halál közelsége sem nyugtalanította. Kielte legrejtettebb vágyait, amelyeket még magának sem mert bevallani. Egyszerre volt szűz és örömlány, rabszolga és királynő.

És azon az éjszakán, mintha csoda történt volna, újra eszébe jutott az összes dal, amit ismert, és majdnem akkora örömet szerzett Eduardnak, mint amekkorát ő szerzett neki az imént.

Amint Igor doktor felkapcsolta a villanyt, meglepetten vette észre, hogy a lány már ott ül a rendelő előtt.

– Nagyon korán van még. És teljesen be vagyok táblázva

mára.

– Tudom, hogy korán van – mondta a lány. – És még el sem kezdődött a nap. De beszélni szeretnék magával egy kicsit, csak egy kicsit. Szükségem van a segítségére.

Karikás volt a szeme, sápadt az arca, látszott rajta, hogy nem aludt az éjjel.

Igor doktor behívta a rendelőbe.

Leültette, fölkapcsolta a villanyt, és elhúzta a függönyt. Egy órán belül világos lesz, akkor majd spórolhat a villannyal – a részvényesek a legcsekélyebb kiadásokat is rossz szemmel nézték.

Futó pillantást vetett a noteszére: Zedka megkapta az utolsó inzulinsokkot, és jól reagált – azaz túlélte a kezelést. Még szerencse, hogy sikerült kikényszerítenie a kórház igazgatóságából, hogy írjanak alá egy nyilatkozatot, amelyben vállalják a felelősséget az esetleges következményekért.

Átnézte a jelentéseket. Az ápolók jelentése szerint két-három beteg agresszívan viselkedett az éjjel. Köztük van Eduard is, aki hajnali négy órakor tért vissza a kórterembe, és nem volt hajlandó bevenni az altatót. Igor doktor kénytelen lesz intézkedni. Bármilyen liberális belül a Villete, fontos, hogy kifelé megőrizze a konzervatív, szigorú intézmény látszatát.

– Valami fontosat szeretnék kérni. – mondta a lány.

De Igor doktor nem figyelt rá. Fogta a sztetoszkópját, és meghallgatta a tüdejét és a szívét. Aztán megvizsgálta a reflexeit, és egy kis zseblámpával belevilágított a szemébe. Megállapította, hogy már alig láthatók rajta a Vitriol-

mérgezés – avagy, ahogy mások nevezik, a Keserűség – tünete.

Aztán odament a telefonhoz, és szólt a nővérnek, hogy hozzon egy gyógyszert, amelynek nagyon bonyolult neve volt.

– Úgy látom, éjjel nem kapott injekciót – mondta.

– De jobban érzem magam.

– Csak rá kell nézni az arcára: karikás szemek, levertség, a feltétlen reflexek hiánya. Ha ki akarja használni az időt, ami még hátravan, kérem, tegye azt, amit mondok.

– Éppen ezért vagyok itt. Ki akarom használni a hátralévő időmet, de a magam módján. Mennyi időm van még?

Igor doktor ránézett a szemüvege fölött.

– Nyugodtan megmondhatja. Már nem félek, de közönyös sem vagyok. Élni akarok, de tudom, hogy az akarás nem elég, és belenyugszom a sorsomba.

– Tehát mit akar?

Az ápolónő belépett az injekcióstúvel. Igor doktor intett a fejével, és a nővér óvatosan feltúrta Veronika pulóverének ujját.

– Mennyi időm maradt? – ismételte Veronika, miközben az ápolónő beadta neki az injekciót.

– Huszonnégy óra. De lehet, hogy kevesebb.

Veronika lesütötte a szemét, és az ajkába harapott. De uralkodott magán.

– Két szívességet szeretnék kérni. Az első, hogy adjon nekem egy olyan orvosságot, legyen az bármi, amitől ébren tudok maradni, hogy minden egyes percet kihasználhassak, ami még hátravan az életemből. Nagyon

álmos vagyok, de nem akarok többet aludni. Annyi dolgom van még. Csupa olyan dolog, amit halogattam, amikor még azt hittem, hogy az élet örökkévaló, később pedig, amikor azt hittem, hogy az életnek semmi értelme, már nem érdekeltek.

– Mi a másik kérése?

– Hogy kimehessek innen. Nem akarok itt meghalni. Föl akarok menni a ljubljanoi várba, ami mindig is ott állt, de engem soha nem érdekelt, soha nem akartam közéről megnézni. Beszélgetni akarok a nénivel, aki télen sült gesztenyét árul, tavasszal pedig virágot. Annyiszor találkoztam vele, de még egyszer sem kérdeztem meg, hogy van. Kabát nélkül akarok járkálni a hóban, érezni akarom a rettentő hideget – én, aki mindig gondosan fölöltöztem, mert féltem, hogy megfázom. És végül, doktor úr, azt akarom, hogy az arcomba essen az eső, s hogy rámosolyoghassak minden férfira, aki tetszik, és el akarom fogadni az összes kávé, amire meghívnak. Meg kell csókolnom az anyámat, meg kell mondanom neki, hogy szeretem, ki akarom sírni magam az ölében – hogy végre ne szégyelljem kimutatni az érzelmeimet, amelyek mindig is léteztek, bár magamnak sem mertem bevallani. Lehet, hogy templomba is elmegyek, és megnézem azokat a képeket, amelyek soha nem jelentettek semmit, de talán most majd fognak. S ha egy érdekes férfi szórakozni hív, elfogadom a meghívást, egész éjjel táncolok vele, amíg össze nem esem. Aztán lefekszem vele, de nem úgy, ahogy a többiekkel, akikkel vagy kínosan ügyeltem arra, nehogy elveszítsem a fejem, vagy olyasmit színleltem, amit

nem éreztem.

Nem. Teljesen át akarom adni magam a gyönyörnek. És a városnak, az életnek, majd végül a halálnak.

Súlyos csend követte Veronika szavait. Az orvos és betege mereven néztek egymás szemébe. Talán a sok terven töprengtek, amelyeket már lehetetlen megvalósítani.

– Adhatok magának valami élénkítőszert, de őszintén szólva nem ajánlom – mondta Igor doktor. – Igaz, hogy megszüntetik a fáradtságot, de a nyugalmát is elveszik, amire pedig szüksége lesz, ha ennyi mindent át akar élni.

Veronika kezdett rosszul lenni. Mindig rosszul lett, amikor megkapta az injekciót.

– Elsápadt. Jobb lenne, ha most lefeküdne. Majd holnap beszélünk.

Megint sírhatnékja támadt, de összeszedte magát.

– Nincs holnap, ezt maga is nagyon jól tudja. Fáradt vagyok, doktor úr, rettenetesen fáradt. Ezért kértem a gyógyszert. Egész éjjel nem aludtam, vergődtem a kétségbeesés és a belenyugvás között. Kaphatnék újabb dührohámot, mint tegnap, de mi értelme lenne? Ha már csak huszonnégy órám van hátra, és még ennyi minden áll előttem, jobb, ha félreteszem a kétségbeesést. Kérem, doktor úr, hadd éljek, amíg lehet. Mindketten tudjuk, hogy holnap már késő.

– Menjen, feküdjön le – erősködött az orvos. – És jöjjön vissza délben. Majd akkor beszélünk.

Veronika látta, hogy nincs más választása.

– Lefekszem, és aztán visszajövök. De most van még pár perce?

– Igen, de tényleg csak néhány. Nagyon sok a dolgom.
– Őszinte leszek. Tegnap éjjel életemben először elégittem ki magam teljesen szabadon, mindenfajta gátlás nélkül. Mindenfélét elképzelttem, amit azelőtt nem mertem, és örömet leltem mindenben, amit azelőtt rémisztőnek vagy undorítóknak találtam.

Igor doktor a lehető leghűvösebb szakértelemmel próbálta hallgatni. Nem tudta, mire akar kilyukadni a lány, de nem akart összetűzésbe kerülni a feletteseivel.

– Rájöttem, hogy valójában perverz vagyok, doktor úr. És azt szeretném kérdezni, hogy van-e ennek valami köze az öngyilkosságomhoz. Sok mindent nem tudtam magamról.

„Csak egy kérdés” – gondolta. „Jobb, ha nem hívom be a nővért, nehogy tanúja legyen a beszélgetésünknek. Még a végén perbe fognak szexuális zaklatásért.”

– Mindannyian szeretnénk kipróbálni új dolgokat – felelte. – És a partnerünk is. Mi ebben a rossz?

– Maga mondja meg.

Az egész rossz, úgy, ahogy van. Mert amíg mindenki csak álmodzik, és kevesen vannak, akik meg is valósítják az álmaikat, addig az egész világ gyávának érzi magát.

– Akkor is, ha a keveseknek van igazuk?

– Mindig az erősebbnek van igaza. És ebben az esetben, paradox módon, a gyávák a bátrabbak, és ők tudják keresztülvinni az elképzeléseiket.

Igor doktor nem akarta bővebben kifejteni.

– Kérem, pihenjen egy kicsit. A többi beteggel is foglalkoznom kell. Ha hajlandó együttműködni, meglátom, mit tehetek a második kérése ügyében.

A lány kiment. A következő beteg Zedka volt, akit ma hazaengednek. Igor doktor arra kérte, hogy várjon még egy kicsit: néhány feljegyzést akart készíteni az iménti beszélgetésről.

Hosszú fejezetet kell szentelnie a szexnek a Vitriolról szóló tudományos munkájában. A különböző neurózisok és pszichózisok nagy része ugyanis az elfojtott vágyak következménye. Igor doktor szerint a szexuális fantáziák tulajdonképpen az agyban keletkező elektromos ingerek, amelyek, ha nem valósulhatnak meg, más területen adják le az energiájukat.

Orvosi tanulmányai alatt olvasott egy igen figyelemreméltó értekezést a speciális szexuális szokásokról: a szadizmusról, a mazochizmusról, a homoszexualitásról, a koprofágiáról, a voyeurizmusról, a trágár szavak használatának erős vágyáról – és még hosszasan sorolhatnánk a példákat. Eleinte azt hitte, hogy kizárólag olyan emberek gyakorolják, akik képtelenek az egészséges nemi életre.

Pszichiáteri pályafutása során azonban, a betegei elbeszélései alapján, megállapította, hogy mindenki tud mesélni valami meghökkentőt. A páciens kényelmesen elhelyezkedik a fotelban, a földre szegezi tekintetét, és hosszadalmasan ecsetelni kezdi a „betegségét” (mintha ő volna az orvos!), illetve „perverzióit” (mintha ő volna a pszichiáter, és ő döntené el, mi perverz, és mi nem!).

És ezek a normális emberek egytől egyig leírták azokat a fantáziákat, amelyek az említett könyvben szerepeltek. A könyv egyébként azt a nézetet védi, amely szerint

mindenkinek joga van olyan orgazmushoz, amilyet szeretne, amennyiben nem sérti partnere jogait.

Munkája során mindenféle esettel találkozott. A legkülönbélebb emberek fordultak meg nála. Nők, akik apácaiskolába jártak, és arról álmodoztak, hogy valaki megalázza őket. Öltönyös-nyakkendőös férfiak, magas rangú tisztviselők, akik egész vagyont költöttek román prostituáltakra, csak hogy megnyalhassák a lábukat. Fiúk, akik fiúkba voltak szerelmesek, és lányok, akik a gimnáziumi barátnőjükbe szerettek bele. Férfiek, akik szívesen végignézték volna, hogy más férfiak teszik magukévá a feleségüket, és feleségek, akiket az izgatott fel, ha bizonyítékot találtak, hogy a férjük csalja őket, és ilyenkor rögtön magukhoz nyúltak. Tisztos családanyák, akik alig tudták megállni, hogy ne adják oda magukat az első férfinak, aki szembejön az utcán, és szülők, akik arról számoltak be, hogy titkos kalandjuk volt egy transzvesztitával, akinek sikerült valahogy átjutnia a szigorúan őrzött határon.

És az orgiák. Nagyon úgy tűnt, hogy életében legalább egyszer mindenki szívesen részt vett volna egy orgián.

Igor doktor egy pillanatra letette a tollat, és elgondolkodott: vajon ő is? Igen, ő is vágyik rá. Mert az orgia valami tökéletesen kaotikus, felszabadult és örömteli dolog lehet, ahol nincs birtoklási vágy, csak élvezet van és anarchia.

Lehetséges lenne, hogy ez az egyik fő oka annak, hogy annyi embert mérgez a Keserűség? Rengeteg besavanyodott házaspár ragaszkodik foggal-körömmel a fogadott hűséghez, holott már együttélésük harmadik-

negyedik évében elmúlt a szenvedély – legalábbis ezt állítják azok a tanulmányok, amelyeket Igor doktor féltve őriz orvosi könyvtárában. Ekkortól kezdve a nő úgy érzi, hogy férje nem kívánja, nem figyel rá, a férfi pedig rabnak érzi magát a házasságban.

Ekkor kezdi meg romboló hatását a Vitriol, azaz a Keserűség.

Az emberek sokkal nyíltabban beszélnek a pszichiáter előtt, mint a pap előtt – talán mert az orvos nem fenyegeti őket azzal, hogy pokolra jutnak. Hosszú pszichiáteri pályafutása során Igor doktor gyakorlatilag az összes elképzelhető történetet végighallgatta, amelyet az emberek elmesélhetnek.

Elmesélik. És csak a legritkább esetben *valósítják meg.* Ennyi tapasztalattal a háta mögött még mindig nem értette, miért rettegnek ennyire a másságtól. Amikor rákérdezett, a legtöbb nő ezt válaszolta: „a férjem azt gondolná, hogy kurva vagyok”. A férfiak többsége pedig arra hivatkozott, hogy „a feleségem igazán megérdemli, hogy tiszteljem”. Ennél a pontnál általában véget is ért a beszélgetés. Felesleges azt magyarázni, hogy minden embernek mások a szexuális szokásai, és hogy ez éppen olyan megkülönböztető jegy, mint az ujjlenyomat: senki nem hinné el. Senki nem mer gátlástalanul viselkedni az ágyban, mert mi van, ha a másik még mindig az előítéletek rabja?

„Nem váltom meg a világot” – gondolta csalódottan, és szólt a nővérnek, hogy behívhatja a következő beteget.

„De a dolgozatomban legalább kimondhatom, amit gondolok.”

Eduard látta kijönni Veronikát Igor doktor rendelőjéből, s látta, hogy a kórterem felé igyekszik. Szerette volna megosztani vele a titkait, és ugyanolyan szabadon és őszinte odaadással kitárni a szívét, ahogy a lány a testét tárta ki előző éjjel.

Ez volt az egyik legkeményebb próbatétel, amióta itt élt a Villetében.

De sikerült ellenállnia, bár kezdett feléledni benne a vágy, hogy visszatérjen a lány és a többiek világába, és ez kissé zavarta.

„Mindenki tudja, hogy a lány nem éri meg a hétvégét. Úgyhogy nem érdemes.”

Vagy talán éppen ezért lenne jó, ha megoszthatná vele a történetét? Három éve csak Marival beszél, de nem biztos benne, hogy ő tökéletesen megérti. Mint anya, biztosan a szüleinek ad igazat, akik mindig jót akartak neki, s nyilván ő is kamaszos föllángolásnak, buta álomnak tartja a Paradicsom vízióit.

A Paradicsom víziói. Pontosan ez taszította a pokolba: a végtelen családi veszekedésekbe és a büntudatba, amely olyan erős volt, hogy megbénította, ezért kénytelen volt egy másik világba menekülni.

Ha nem lenne Mari, valószínűleg nem lenne képes kilépni az álmvilágból.

De Mari egy napon megjelent, törődött vele, ő pedig újra úgy érezhette, hogy valaki szereti. Egyedül ennek köszönhette, hogy még képes volt követni, mi történik körülötte.

És most pár napja egy fiatal lány leült a zongorához, és

eljátszotta a *Holdfény-szonátát*. Nem tudta, hogy a zene tette-e, vagy a lány, vagy a hold, esetleg a Villetében eltöltött idő, de Eduard újból elkezdett a Paradicsom vízióra gondolni.

Egészen a női kórteremig követte, ahol egy ápoló állta el az útját.

– Ide nem léphet be, Eduard. Menjen vissza a kertbe, már reggel van. Ma szép napunk lesz.

Veronika hátranézett.

– Lefekszem egy kicsit – mondta gyengéden. – Ha fölbredek, majd beszélünk.

Maga sem értette, miért, de úgy érezte, hogy a fiú most már hozzá tartozik – legalábbis ahhoz, ami még maradt belőle. Biztosan tudta, hogy Eduard érti a zenéjét, csodálja a tehetségét. Ha szólni nem is tudott, a szeme mindent elárult.

Most például, ott, a kórterem ajtajában, olyan dolgokról beszélt, amiket Veronika nem akart meghallani.

Gyengédségről. Szerelemről.

„Ezek mellett az elmebetegek mellett én is megőrülök.” A skizofrének nem érezhetnek ilyesmit – legalábbis evilági lények iránt!

Hirtelen kedve támadt megcsókolni, de visszafogta magát: még meglátja az ápoló, elmondja Igor doktornak, és nem fogják megengedni, hogy – egy nő, aki egy skizofrénnel csókolózik – elhagyja a Villetét.

Eduard ránézett az ápolóra. Vonzalma sokkal erősebb, mint gondolta, de uralkodnia kell magán. Beszélni fog Marival, az egyetlen emberrel, akivel megosztja titkait.

Biztosan azt fogja mondani, hogy amit érezni vél – a szerelem –, ebben az esetben veszélyes és értelmetlen. És szépen megkéri, hogy verje ki a fejéből ezt a butaságot, és viselkedjen normális skizofrén módjára (aztán kedvesen elmosolyodik, hiszen ennek a mondatnak nincs semmi értelme).

Csatlakozott a többi beteghez az ebédlőben, megette, amit eléráltak, és részt vett a kötelező kerti sétán. „Napozás” közben (aznap fagypont alatt volt a hőmérséklet) megpróbált közeledni, de úgy tűnt, hogy a Mari egyedül akar maradni. Nem kellett mondania semmit: Eduard elég jól ismerte a magányt, hogy magától megértse.

Egy új beteg jött szembe Eduarddal. Valószínűleg még senkit nem ismert.

– Az úr megbüntette az emberiséget – mondta. – Pestisjárvánnyal sújtotta őket. De én láttam, a saját szememmel láttam Őt, és engem választott, hogy megmentsem Szlovéniát.

Eduard otthagya, de a férfi utánakiabált:

– Azt hiszed, örült vagyok? Akkor olvasd el az Evangéliumot! Isten elküldte hozzánk Egyszülött Fiát, és másodszor is elküldi!

De Eduard már nem hallotta. A hegyeket nézte, és azt kérdezte magában, mi történhetett vele. Miért akar egyszerre elmenni innen, ahol végre megtalálta a nyugalmat? Hogy megint szégyent hozzon a szüleire, amikor már megoldódtak a családi problémák? Nyugtalan lett, föl-alá járkált, és várta, hogy Mari magához térjen, és beszélhessen vele. De Mari olyan távolinak tűnt, mint még

soha.

Tudta, hogy lehet megszökni a Villetéből: bármilyen szigorúnak tűnt is az őrizet, rengeteg hiányossága volt. De nem is volt rá szükség, egyszerűen azért, mert aki egyszer bekerült, nem akart többé hazamenni. Volt ugyan egy fal, a nyugati oldalon, de bárki átmászhatott rajta különösebb nehézség nélkül, hiszen tele volt mély repedésekkel. Aki átmászik rajta, rögtön egy tágas mezőn találja magát, ahonnan már csak öt percre van a Horvátország felé vezető út. A háborúnak vége, a testvérek újra testvérek, a határt nem őrzik olyan szigorúan, mint régen: egy kis szerencsével hat óra alatt el lehet jutni Belgrádba.

Eduard többször is elment addig az útig, de végül mindig visszafordult, mert úgy érezte, még nem kapott jelet az indulásra. Most viszont egyszerre minden világossá vált: a jel egy zöld szemű, barna hajú lány képében érkezett – és egy férfi ijedt tekintetében, aki tudni véli, mit akar.

Eduard arra gondolt, hogy most azonnal odamegy a falhoz, kimászik, és örökre eltűnik Szlovéniából. De a lány aludt, és ő nem akart úgy elmenni, hogy el sem búcsúzik tőle.

Napozás után a Testvériség tagjai összegyűltek a társalgóban, és Eduard odament hozzájuk.

– Mit keres itt ez az örült? – kérdezte a legidősebb férfi.

– Hagyd békén – mondta Mari. – Mi is örültek vagyunk.

Nevettek, és az előző esti előadásról kezdtek beszélgetni. Arról folyt a vita, hogy vajon a szufi meditáció megváltoztathatja-e a világot. Elhangzott mindenféle gondolat, vélemény és ellenvélemény, kritika és rengeteg javaslat, hogy miként lehetne megjavítani a világot, amely

évszázadok óta rosszul működik.

Eduard torkig volt az ilyesfajta vitákkal. Ezek az emberek bezárkóztak egy szanatóriumba, és innen akarják megváltani a világot – anélkül hogy bármit is kockáztatnának. Tudják, hogy odakint kinevetnék őket, még akkor is, ha egészen konkrét javaslatokkal állnának elő. Mindegyiküknek megvan a maga elképzelése, és csak a saját igazával van elfoglalva.

Éjszakákat és nappalokat, heteket, sőt éveket beszélgettek végig, mégsem vették észre, hogy az egyetlen igazság nem az ötletekben rejlik, hanem a megvalósításukban.

Mi a szufi meditáció? Mi Isten? Mi a megváltás – ha egyáltalán meg kell váltani a világot? Semmi. Ha itt – és odakint – mindenki csak a saját életével foglalkozna, és hagyná, hogy a többiek ugyanezt tegyék, akkor Isten benne lehetne minden pillanatban, minden mustármagban, minden felhőpamacsban, amely megjelenik, és a következő pillanatban szertefoszlik. Isten itt volt köztünk, de azt hittük, hogy tovább kell keresnünk, mert túlságosan egyszerűnek tűnne, ha az egész élet egy hatalmas vallási szertartás lenne.

Eszébe jutott az az egyszerű gyakorlat, amelyet a szufi mester tanított a társaságnak – hallotta, amikor Veronikát várta. Néztek egy rózsát. Kell-e ennél több?

De hiába. Ilyen mély meditáció után, azután, hogy olyan közel kerültek a Paradicsom vízióihoz, ezek az emberek még mindig vitatkoznak, érvelnek, kritizálnak, elméleteket gyártanak.

Mélyen Mari szemébe nézett. Ő elfordult, de Eduard

egyszer s mindenkorra véget akart vetni ennek a helyzetnek: odament hozzá, és megragadta a karját.

– Hagyd abba, Eduard.

Mondhatta volna: „gyere velem”. De nem akart megszólalni ennyi ember előtt, mert meghökkentek volna kemény hangjától. Így hát inkább letérdelt, és némán kérlette.

A többiek nevettek.

– Úgy látszik, számára szent lettél, Mari – mondta valamelyikük. – Biztos a tegnapi meditációtól.

Az évekig tartó némaság Eduardot megtanította a szemével beszélni: minden energiáját bele tudta adni egy pillantásba.

Teljesen biztos volt benne, hogy Veronika megértette a gyöngédséget és a szeretetet, amit iránta érez, és azt is tudta, hogy Mari megérti elkeseredését.

Nagyon nagy szüksége volt rá.

A nő egy kicsit még ellenállt, de végül fölsegítette és megfogta a kezét.

– Menjünk sétálni – mondta. – Ideges vagy.

Kimentek a kertbe. Amikor kellő távolságba értek, és biztos lehetett benne, hogy senki nem hallja őket, Eduard megszólalt:

– Évek óta itt vagyok a Villetében – mondta. – Hagytam, hogy a szüleim szégyenkezzenek miattam, félretettem az ambícióimat, de a Paradicsom víziói ismét visszatértek.

– Tudom – mondta Mari. – Már sokszor beszéltünk róla. És azt is tudom, mire akarsz kilyukadni: ideje elmenned innen, igaz?

Eduard az eget nézte. Talán ő is ugyanezt érzi?

– És azt is tudom, hogy a lány miatt van – folytatta Mari. – Sokan haltak meg itt, de mindig akkor, amikor éppen nem várták, és általában akkor, amikor már lemondtak az életről. Ez az első eset, hogy egy fiatal, szép, egészséges emberről van szó, aki még annyi mindent szeretne csinálni.

– Veronika az egyetlen, aki nem akar örökre itt maradni a Villetében. És ez mindannyiunkat elgondolkodtat: és mi? Mi mit keresünk itt?

Eduard bólintott.

– Tegnap éjjel én is azt kérdeztem magamtól: mit keresek ebben a szanatóriumban? És rájöttem, hogy sokkal izgalmasabb lenne kimenni a térre, vagy a hármashídra, vagy venni egy almát és az időjárásról beszélgetni a színház előtti piacon. Persze szembesülnöm kellene néhány kellemetlenséggel, amiket már el is felejtettem: befizetendő számlákkal, akadékoskodó szomszédokkal, értetlen vagy gúnyos tekintetekkel, a gyermekeim szemrehányásaival, a magánnyal. De úgy gondolom, hogy ez mind-mind hozzátartozik az élethez, és jobban tesszük, ha elfogadjuk őket, mint ha nem veszünk róluk tudomást. Azt hiszem, ma hazamegyek a volt férjemhez, csak azért, hogy azt mondjam neki: „köszönöm”. Mi a véleményed?

– Semmi. Talán én is menjek haza a szüleimhez, és én is mondjam nekik ugyanezt?

– Talán. Tulajdonképpen mindenről mi tehetünk. Mások is átélnek ugyanezeket a nehézségeket, mégsem úgy viselkednek, mint mi. Mi a legkönnyebb utat választottuk: egy másik világot.

Eduard tudta, hogy Marinak igaza van.

– Újra akarom kezdeni az életem, Eduard. El akarom követni azokat a kis bűnöket, amelyekre mindig vágytam, de amelyekhez soha nem volt elég bátorságom. Ezentúl bátran szembeszállók a pánikkal, amely bármikor visszatérhet, de már nem félek tőle, mert tudom, hogy nem halhatok bele, még csak el sem ájulok, legfeljebb kimerülök egy kicsit. Majd szerzek új barátokat, és megtanítom őket arra, hogy ha mernek örülni lenni, akkor bölcsek is lesznek. Csak felejtsék el az illemszabályokat, és fedezzék fel az igazi énjüket, a legtitkosabb vágyaikat, keressék a kalandokat, és főleg ÉLJENEK! A katolikusoknak a Bibliából idézek, a muzulmánoknak a Koránból, a zsidóknak a Tórából, az ateistáknak Arisztotelésztől. Semmi pénzért nem mennék vissza ügyvédnek, de azt megtanultam, hogyan lehet meggyőzni az embereket. Minden tudásomat arra fogom használni, hogy előadásokat tartsak azokról a férfiakról és nőkről, akik rájöttek az élet értelmére, és akiknek az írásai egyetlen szóban összefoglalhatók: „élj!”.

Ha élsz, Isten is veled él. Ha viszont nem mersz kockáztatni, ő is visszavonul a távoli Mennyekbe, és csupán filozófiai elmélkedés tárgya lesz. Ezzel mindenki tisztában van. De senki nem meri megtenni az első lépést. Talán mert fél, hogy őrülnék nézik. Mindenesetre nekünk már nem kell ettől tartanunk, Eduard. Mi már megjártuk a Villetét.

– Csak nem indulhatunk a választásokon. Az ellenzék rögtön nyilvánosságra hozná a múltunkat.

Mari nevetett és bólogatott.

– Unom már ezt az életet. Nem tudom, hogy legyőzőm-e a félelmet, de elegendem van már a Testvériségből, ebből a kertből, az egész Villetéből, és abból, hogy játszom az örültet.

– Ha én megteszem, te is megteszed?

– Te nem teszed meg.

– Pár perce majdnem megtettem.

– Nem tudom. Nagyon unom, az igaz, de már megszoktam.

– Amikor megállapították, hogy skizofrén vagyok, és behoztak ide, te voltál az egyetlen, aki úgy kezelt, mint egy emberi lényt, napokig, sőt hónapokig foglalkoztál velem. Pedig már én is egészen megszoktam azt az életet, azt a világot, amit magamnak teremtettem. De te nem hagytad, hogy teljesen elszigeteljem magam. Sokszor gyűlöltelek emiatt, de most már szeretlek, és hálás vagyok neked. Azt akarom, hogy hagyd itt a Villetét, ahogy én is otthagytam a saját világotomat.

Mari szó nélkül elment.

A Villeté kis könyvtárában – amelyet senki sem látogatott – Eduard nem találta meg sem a Koránt, sem Arisztotelészt, sem más filozófusokat, akiket Mari említett. De talált egy verset:

Ezért azt mondtam magamnak:

„a bolond sorsa legyen az én sorsom is”.

Menj, edd meg örömmel a kenyered,

és élvezd a borodat,

mert Isten elfogadta a munkád.

*Ruhád legyen mindig tiszta,
és illatos a homlokod.*

*Élvezd az életet szíved hölgyével,
használd ki minden haszontalan napot,
amit Isten neked ajándékozik.*

*Vedd ki a részed az életből is,
ahogy a munkából kivetted.*

*Kövesd hát a szíved szavát
és a szemed óhaját, mert tudod:
a végén számon kéri az Úr.*

– A végén számot kell adnunk az Úrnak – mondta Eduard hangosan. – Majd azt mondom: „Egy ideig csak a szelet figyeltem, elfelejtettem vetni, nem használtam ki minden napomat, még azt a bort sem ittam meg, amivel megkínáltak. De egy napon megéreztem, hogy eljött az idő, hogy folytassam a küldetésemet. Megosztottam az emberekkel a saját paradicsomi vízióimat, ugyanúgy, ahogy előttem megtette Bosch, Van Gogh, Wagner, Beethoven, Einstein és a többi örült.” Jó, erre Ő azt mondja, hogy valójában azért hagytam el a szanatóriumot, mert nem akartam végignézni egy fiatal lány halálát. De a lány addigra már ott lesz a mennyországban, és közbenjár az érdekeimben.

– Miket beszél? – szólalt meg a könyvtáros.

– Ki kell innen jutnom, most azonnal. – válaszolta Eduard, a normálisnál kicsit hangosabban. – Dolgom van.

A könyvtáros megnyomott egy csengőt, és hamarosan

megjelent két ápoló.

– Ki akarok menni – ismételte Eduard, egyre nyugtalanabban. – Jól vagyok, hadd beszéljek Igor doktorral. De a két férfi máris lefogta mindkét karját. Eduard megpróbálta kiszabadítani magát, bár tudta, hogy hiába erőlködik.

– Maga nagyon rosszul van, de nyugodjon meg, majd segítünk – mondta az egyik.

Eduard rángatózni kezdett.

– Hadd beszéljek Igor doktorral! Beszélnem kell vele, ő meg fogja érteni!

De már vonszolták is a kórterem felé.

– Eresszenek el! – üvöltötte. – Legalább egy percet hadd beszéljek vele!

A kórterembe a társalgón keresztül lehetett eljutni. Ott volt az összes beteg. Eduard dobálta magát, és a többiek nyugtalanodni kezdtek.

– Engedjék el! Őrült!

Néhányan nevetni kezdtek, mások az asztalt és a székeket csapkodták.

– Ez egy elmeegógyintézet! Nekünk nem kell úgy viselkednünk, mint maguknak!

Az egyik férfi odasúgta a másoknak:

– Rájuk kell ijeszteni, különben elszabadul a pokol.

– Van egy módja.

– Igor doktor nem fog örülni.

– Annak talán jobban örülne, ha ezek az eszelősök szétvernék imádott szanatóriumát?

Veronika hideg verítékben fürödve riadt fel. Kint nagy

hangzavar támadt, neki viszont csöndre volt szüksége, hogy el tudjon aludni. De a zaj nem csillapodott.

Felkelt, és kitámolygott a nappaliba. Még látta, ahogy kivonszolja Eduardot, miközben a többi ápoló előkészített fecskendőkkel rohangál.

– Mit művelnek maguk? – ordította.

– Veronika!

A skizofrén megszólította! Az ő nevét mondta! Szégyenkezéssel vegyes csodálkozással indult felé, de az egyik ápoló az útját állta.

– Mit jelentsen ez? Én nem azért vagyok itt, mert örült vagyok! Velem nem viselkedhetnek így!

Ellökte az ápolót. A többi beteg eszeveszett ordítózásba kezdett, és olyan fültépő lármát csaptak, hogy a lány megrémült. Ez kibírhatatlan. Mindjárt megkeresi Igor doktort, és azonnal elmegy innen!

– Veronika!

Már megint az ő nevét mondta. Eduard emberfeletti erőfeszítéssel kiszabadította magát a két férfi karjából. De nem rohant el, hanem állva maradt, mozdulatlanul, ugyanúgy, ahogy múlt éjjel. Mint valami varázsütésre, mindenki megdermedt, és várták a következő mozdulatot. Az egyik ápoló megindult felé, de Eduard ránézett, és minden energiáját a pillantásába sűrítette.

– Magukkal megyek. Tudom, hova visznek, és azt is tudom, hogy azt akarják, hogy mindenki megtudja. Csak egy percet várjanak.

Az ápoló úgy döntött, hogy megéri kockáztatni: végül is, úgy látszik, minden helyreáll.

– Azt hiszem, hogy te... Azt hiszem, hogy fontos vagy nekem – mondta Eduard Veronikának.

– De hát te nem beszélhetsz. Te nem ebben a világban élsz, te nem tudod, hogy engem Veronikának hívnak! És nem voltál velem tegnap éjjel, kérek, mondd, hogy nem voltál ott!

– Ott voltam.

Veronika megfogta Eduard kezét. Az örültek ordítottak, tapsoltak, obszcén szavakat kiabáltak.

– Hova visznek?

– Kezelésre.

– Veled megyek.

– Nem érdemes. Csak megijednél, pedig esküszöm, hogy nem fog fájni, semmit nem fogok érezni. És sokkal jobb, mint a nyugtató, mert utána sokkal hamarabb magához tér az ember.

Veronikának fogalma sem volt, miről beszél. Megbánta, hogy megfogta a kezét, el akart menni, amilyen gyorsan csak lehet, szégyellte magát, és soha többet nem akarta látni ezt az embert, aki látta, ami a legmocskosabb benne. Mégis ott maradt. És gyengéd volt hozzá.

De hirtelen eszébe jutottak Mari szavai: senkinek nem tartozik magyarázattal, még ennek a fiúnak sem.

– Veled megyek.

Az ápolók úgy gondolták, hogy talán jobb lesz így: legalább nem kell kényszeríteni a skizofrént, jön magától is.

Amikor megérkeztek a kórterembe, Eduard önként lefeküdt az ágyra. Már várta két másik férfi, egy furcsa készülék és egy táská, teletömve vászoncsíkokkal.

Eduard odafordult Veronikához, és megkérte, hogy üljön mellé az ágyra.

– Pár perc múlva az egész Villette erről fog beszélni. És azonnal lecsillapodnak, mert még a dühöngő őrültekbe is szorult valamennyi félelem. De aki egyszer már átélte, az tudja, hogy nem olyan borzasztó.

Az ápolók hallották Eduard szavait, de nem hitték el, amit mondott. Biztos, hogy nagyon fáj – de hát ki lát bele egy skizofrén fejébe? Egyedül annak volt értelme, amit a félelemről mondott: valóban mindenki erről fog beszélni, és percekben belül visszatér a nyugalom.

– Túl hamar lefeküdt – mondta az egyik.

Eduard felkelt, és az ápolók ráterítették az ágyra egy gumilepedőt.

– Most már lefekhet.

Engedelmeskedett. Olyan nyugodt volt, mintha mindennapos dologról volna szó.

Az ápolók néhány vászoncsikkal odakötötték az ágyhoz, és egy gumidarabot tettek a szájába.

– Ez azért kell, nehogy véletlenül elharapja a nyelvét – magyarázta az egyik férfi Veronikának, és elégedett volt, hogy a figyelmeztetést össze tudta kötni egy technikai információval.

A furcsa gépet – nem volt nagyobb egy cipősdoboznál, volt rajta néhány gomb és három mutató – az ágy mellé tették egy székre. A tetejéből két drót lógott ki, amelynek a vége úgy nézett ki, mint valami fejhallgató.

Az egyik ápoló Eduard halántékára helyezte a fejhallgatót. A másik beállította a gépet, jobbrabálra csavargatta a

gombokat. Eduard Veronika szemébe nézett, és – bár a gumidarab miatt nem tudott beszélni – mintha azt mondta volna: „ne aggódj, ne ijedj meg!”.

– 130 voltra és 0,3 másodpercre van beállítva – mondta az ápoló, aki a géppel babrált. – Mehet.

Megnyomott egy gombot, és a gép zúgni kezdett. Ebben a pillanatban Eduard tekintete elvesztette csillogását, a teste pedig olyan erővel rándult össze, hogy ha nem lett volna lekötözve, talán a gerince is kettétört volna.

– Hagyják abba! – ordította Veronika.

– Már abbahagytuk – válaszolt az ápoló, és levette Eduard fejéről a fejhallgatót. De a fiú teste tovább vonaglott, a fejét pedig jobbra-balra dobálta, olyan erővel, hogy végül az egyik ápolónak kellett megtartani. A másik eltette a gépet egy tarisznyába, és leült, hogy elszívjon egy cigarettát.

Néhány percig tartott az egész. Eduard teste már-már visszanyerte normális állapotát, amikor a görcsök újra kezdődtek, az ápoló pedig kétszer olyan erősen fogta Eduard fejét. Aztán lassan alábbhagyott a vonaglás, majd teljesen elmúlt. Eduardnak nyitva maradt a szeme: az egyik ápoló lezárta, ahogy a halottakét szokás.

Aztán kivette a gumit a szájából, eloldozta a testét, és beletette a vászoncsíkokat a tarisznyába, a gép mellé.

– Az elektrosokk hatása egy óráig tart – mondta a lánynak, aki már nem kiabált, és úgy állt ott, mint akit megbabonázott a látvány. – Minden rendben, mindjárt magához tér, és sokkal nyugodtabb lesz.

Az elektrosokk hatására Eduard azt érezte, amit már korábban is tapasztalt néhányszor: a látótere egyre kisebb

lett, mintha összehúznának előtte egy függönyt, aztán minden eltűnt. Nem érzett fájdalmat vagy szenvedést, de ő is látott már ilyen kezelést, és tudta, milyen borzalmas látvány.

Most tökéletes nyugalom vette körül. Ha pár pillanattal ezelőtt volt bármiféle érzelem a szívében – például ráébredt, hogy nem csak az a szeretet létezik, amit a szüleitől kapott –, azt az elektrosokk biztosan kitörölte.

Az elektrosokk – vagy Elektrokonzulzív Terápia (ECT), ahogy a szakértők nevezik – elsődleges hatása abban áll, hogy a beteg elfelejti a legfrissebb emlékeit.

Eduard nem táplálhat hiú reményeket. Nem álmodozhat lehetetlen jövőről. Gondolatait vissza kell terelni a múltba, különben még újra élni akar.

Egy óra múlva Zedka lépett be a kórterembe, amely majdnem üres volt – csak az egyik ágyban feküdt egy fiú. És az egyik széken ült egy lány.

Amikor közelebb ment, akkor vette észre, hogy a lány megint hányt, és a feje oldalra billenve lógott.

Zedka azonnal elindult, hogy segítséget hívjon, de ekkor Veronika fölemelte a fejét.

– Nincs semmi – mondta. – Csak megint rohamom volt, de már elmúlt.

Zedka óvatosan fölemelte, és elvitte a mosdóba.

– Ez a férfi mosdó – mondta a lány.

– Nincs itt senki, ne aggódj.

Levette róla a piszkos pulóvert, kimosta, és kiterítette a radiátorra. Aztán levette a saját blúzáját, és ráadta Veronikára.

– A tiéd lehet. Azért jöttem, hogy elbúcsúzzak.

Veronika úgy nézett ki, mintha ott se volna, mintha már semmi nem érdekelné. Zedka visszakísérte a székhez.

– Eduard nemsokára fölébred. Elképzelhető, hogy először azt se tudja, hol van, de aztán gyorsan visszanyeri az emlékezetét. Ne ijedj meg, ha nem ismer föl azonnal.

– Nem fogok – mondta Veronika. – Hiszen én sem ismerek magamra.

Zedka odahúzott egy széket, és leült Veronika mellé. Olyan régóta van a Villetében, hogy ez a néhány perc már igazán nem számít.

– Emlékszel az első találkozásunkra? Meséltem neked egy történetet, hogy megértsd: a világ olyan, amilyennek látjuk. Mindenki örültnek tartotta a királyt, mert olyan rendet akart rájuk erőltetni, amely az ő fejükben nem létezett. Mégis vannak dolgok, amelyek változatlanok, és nem számít, honnan nézzük őket, mert mindig ugyanazok – és minden ember számára értékesek. Ilyen a szerelem, például.

Zedka észrevette, hogy megváltozott Veronika tekintete. Így hát folytatta:

– Én azt hiszem, hogy ha valakinek már alig van hátra az életéből, és ezt a kis időt arra áldozza, hogy egy ágy mellett üldögéljen, és egy alvó férfit bámuljon, az bizony szerelem. Sőt, továbbmegyek: ha ez alatt az idő alatt van egy szívrohama, és nem szól senkinek – csak azért, hogy ne kelljen elmozdulnia a férfi mellől –, az nem jelenthet mást, mint hogy ez a szerelem egyre nagyobb.

– Kétségbeesés is lehet – mondta Veronika. – Egy kétségbeesett próbálkozás, hogy végül kénytelen legyen

belátni: nem érdemes tovább küszködni ezen a földön. Nem szerethetek bele egy férfiba, aki a saját világában él.

– Mindannyian a saját világunkban élünk. De ha föl nézel a égboltra, láthatod, ahogy a csillagok, ezek a kis külön világok, együtt csodálatos csillagképeket, naprendszereket, galaxisokat alkotnak.

Veronika felkelt, és odalépett az ágyhoz. Gyengéden simogatni kezdte Eduard fejét. Örült, hogy beszélgethet valakivel.

– Sok évvel ezelőtt, amikor még gyerek voltam, és az anyám rávett, hogy járjak zongorázni, azt mondtam magamban, hogy csak akkor tudok majd igazán jól játszani, ha szerelmes leszek. Tegnap éjjel életemben először éreztem úgy, hogy az ujjaim maguktól találnak rá a billentyűkre, és oda se kell figyelnem. Valamilyen különös erőnek engedelmeskedtem. Soha nem gondoltam volna, hogy képes vagyok ilyen dallamokat előcsalni a zongorából. Teljesen át tudtam adni magam a zenének, mert előtte átadtam magam ennek a férfinak, anélkül hogy egy ujjal is hozzám ért volna. Tegnap kivetkeztem önmagamból, akkor is, amikor átadtam magam a gyönyörnek, és akkor is, amikor zongoráztam. És mégis: azt hiszem, hogy ez az igazi énem.

Veronika megcsóválta a fejét.

– Semmi értelme annak, amit beszélek.

Zedkának eszébe jutott, hogy mi mindennel találkozott asztrálutazásai során a különböző dimenziókban. El akarta mondani Veronikának, de félt, hogy csak még jobban összezavarja.

– Mielőtt megint rákezedesz, hogy meg fogsz halni, mondani akarok valamit: sokan egész életükben azt a pillanatot várják, amit te tegnap átéltél – és mindhiába. Úgyhogy, ha valóban most kell meghalnod, gondoldj arra, hogy legalább boldogan fogsz meghalni.

Zedka fölállt.

– Neked nincs mit vesztened. A legtöbben azért nem engedhetik meg maguknak, hogy szabadon szeressenek, mert túl sok minden, múlt és jövő forog kockán. De neked csak a jelen van.

Odahajolt Veronikához, és megcsókolta.

– Ha tovább maradok, még a végén meggondolom magam. A depresszióból kigyógyultam, de itt bent más örültségeket is találtam. Magammal akarom vinni őket, és végre a saját szememmel akarom látni a világot. Amikor idehoztak, depressziós voltam. Most viszont örült vagyok, és ez büszkeséggel tölt el. Odakint pontosan úgy fogok viselkedni, mint a többiek. Bevásárolok a szupermarketben, megbeszélem ügyes-bajos dolgaimat a barátnőimmal, időm nagy részét a tévé előtt töltöm. De tudom, hogy a lelkem szabad: álmodozhatok, beszélhetek más világokkal, amelyeknek azelőtt a létezéséről sem tudtam.

– És megengedhetem magamnak, hogy hülyeségeket csináljak – folytatta Zedka –, hadd súgjanak össze az emberek: most jött a Villetéből! De tudom, hogy a lelkem ép, mert van értelme az életemnek. Ha nézem a naplementét, azt gondolom: Isten ott van a naplementében. Ha valakit nagyon unok, elküldöm valami durvasággal, és

egyáltalán nem érdekel, mit gondolnak rólam az emberek, hiszen úgylis tudják: most jött a Villetéből! Bátran belenézek a férfiak szemébe az utcán, és nem zavar, ha látom, hogy megkívánnak. De rögtön utána elmegyek a legdrágább üzletbe, megveszem a legdrágább bort, amit csak elbír a pénztárcám, hogy együtt igyam meg a férjemmel, mert jól akarom vele érezni magam. Mert nagyon szeretem. S ha nevetve azt mondja: „megőrültél”, majd azt felelem: naná, hiszen most jöttem a Villetéből! Az örülség felszabadított. Úgyhogy most, drága férjecském, minden évben szabadságot kell kérned, hogy elvihess a hegyekbe, mert életveszélyes kalandokra van szükségem. Az emberek összesúgnak: most jött a Villetéből, és a férjét is megbolondítja! És a férjem rájön, hogy igazuk van, és hálát ad Istennek, mert csak most kezdődik igazán a házasságunk, és mert örültek vagyunk – ahogy az is örült volt, aki feltalálta a szerelmet.

Zedka elment, és kifelé menet egy dalt dúdolt, amelyet Veronika korábban soha nem hallott.

Kimerítő volt ez a nap, de megérte. Igor doktor igyekezett megőrizni a tudós hidegvérét, de alig tudta leplezni lelkesedését. A Vitriol-mérgezés gyógyításának kísérletei ugyanis meglepően eredményesnek bizonyultak!

– Nem jelentkezett be mára – mondta Marinak, aki kopogás nélkül lépett be a rendelőbe.

– Nem zavarok sokáig. Valójában csak a véleményére vagyok kíváncsi.

„Ma mindenki csak a véleményemre kíváncsi” – gondolta Igor doktor, mert eszébe jutott a lány, aki a szexről kérdezte.

– Eduard az imént elektrosokkot kapott.

– Elektrokonvulzív Terápiának hívják. Kérem használja a helyes megnevezést, különben még azt gondolják, hogy barbárok vagyunk. – Igor doktornak sikerült lepleznie a meglepődését, de amint Mari kimegy, kideríti, ki döntött a beleegyezése nélkül. – És ha erről akarja kikérni a véleményemet, először is tudnia kell, hogy manapság már nem úgy alkalmazzák az ECT-t, mint régen.

– Attól még veszélyes.

– Csak volt. Ma már nem az. Régen nem tudták a feszültség helyes mértékét, nem tudták pontosan, hova kell helyezni az elektródákat, és sokan haltak meg agyvérzésben a kezelés alatt. De ma már másképp van: az ECT-t sokkal jobb körülmények között alkalmazzák, ráadásul megvan az az előnye a hosszan tartó gyógyszeres kezelésekkal szemben, hogy azonnali eszméletvesztéssel jár, ezáltal nem mérgezi a szervezetet. Lapozzon fel néhány pszichiátriai szaklapot! És ha lehet, kérem, ne tévessze össze az ECT-t a dél-amerikai kínvallatások során alkalmazott elektrosokkal! Ennyi. Elmondtam a véleményem. Most vissza kell mennem dolgozni.

De Mari nem mozdult.

– Nem ezért jöttem. Igazából azt akarom kérdezni, hogy hazamehetek-e.

– Maga akkor megy haza, amikor akar, és akkor jön vissza, amikor akar – legalábbis amíg a férje hajlandó

fizetni azért, hogy itt maradhasson. Talán inkább azt akarta kérdezni, hogy meggyógyult-e? Én viszont hadd kérdezzek vissza: miből? Erre maga azt mondja: hát a félelemből, a pánikbetegségből. Én pedig azt felelem: igen, Mari, már három éve tünetmentes.

– Tehát meggyógyultam.

– Persze hogy nem. Hiszen nem ez a maga baja. A dolgozatban, amelyet a Szlovén Tudományos Akadémia számára írok (Igor doktor nem kívánt belemenni a részletekbe a Vitriolt illetően), a „normális”-nak mondott emberi viselkedést tanulmányozom. Ezzel a témával már sok orvos foglalkozott, és arra a következtetésre jutottak, hogy annak az eldöntése, ki normális és ki nem, csupán megegyezés kérdése. Azaz, ha valamit elegendő ember tart igaznak, az valóban az. Vannak dolgok, amelyeket a józan ész diktál: az ing gombolása azért van elől, mert nagyon meggyűlne vele a bajunk, ha például oldalt lenne, ha pedig hátul lenne, egyenesen lehetetlen lenne begombolni. Ez logikus. Más dolgok viszont csak azért működnek úgy, ahogy működnek, mert az emberek többsége elhiszi, hogy úgy kell működniük. Hadd mondjak két példát: gondolkodott-e már azon, hogy miért éppen ilyen sorrendben következnek a betűk az írógépen?

– Soha nem jutott eszembe ezen gondolkodni.

– Nevezzük ezt a billentyűzetet QWERTY-nek, mert így követik egymást az első sor betűi. Én bizony sokat gondolkodtam rajta, hogy vajon miért pont így van, és megtaláltam a választ. Christopher Scholes találta fel az írógépet 1873-ban, hogy az emberek szebben tudjanak írni.

De volt egy hibája: ha valaki túl gyorsan gépelt, összeakadtak a billentyűk, és megállt a gép. Így hát Scholes megtervezte a QWERTY-billentyűzetet, hogy a *gépírók ne tudjanak olyan gyorsan írni.*

– Hihetetlen.

– Pedig igaz. Történetesen a Remington – amely akkoriban varrógépet gyártott – a QWERTY-billentyűzetet használta az első írógépeihez. Ez azt jelenti, hogy egyre többen voltak kénytelenek ezt a rendszert elsajátítani, így aztán egyre több gyárban gyártottak ilyen billentyűzetet, míg végül ez lett az elfogadott szabvány. Tehát: az írógépek és a számítógépek billentyűzete azért lett ilyen, hogy az emberek lassabban gépeljenek, nem pedig azért, hogy gyorsabban. Mit szól hozzá? Csak cserélje föl a betűket, és senki nem fogja megvenni a termékét.

Amikor Mari először látott írógépet, nem értette, miért nem ábécérendben vannak rajta a betűk, de rögtön el is felejtette az egészet: nyilván ezzel lehet a leggyorsabban írni.

– Járt már Firenzében? – kérdezte Igor doktor.

– Nem.

– Feltétlenül menjen el egyszer, nincs olyan messze. Firenzéből való a második példám. A firenzei katedrálisnak ugyanis van egy gyönyörű órája. Paolo Uccello tervezte 1443-ban. Ennek az órának az az érdekessége, hogy bár mutatja az időt, mint az összes többi óra, csak hogy a mutatói éppen ellenkező irányban haladnak, mint a szokványos óráké.

– Mi köze van ennek az én betegségemhez?

– Mindjárt megtudja. Paolo Uccello nem akart eredeti lenni, amikor megalkotta ezt az órát. Abban az időben kétféle óra létezett: az egyik olyan volt, mint Uccello órája, a másik pedig olyan, mint a mai órák. Valamilyen ismeretlen oknál fogva, talán mert a herceg órája is ilyen volt, az utóbbi terjedt el, és ma egyedül ezt tartjuk normálisnak. Uccello órája pedig különlegességnek, őrülségnek tűnik.

Igor doktor itt szünetet tartott. De tudta, hogy Mari követi a gondolatmenetét.

– Akkor most térjünk a betegségére: minden ember egyszeri és megismételhetetlen – a tulajdonságaival, az ösztöneivel, az örömeivel és a kalandjaival együtt. A társadalom kialakít egyfajta kollektív magatartásnormát – és senki nem kérdezi, miért pont így kell viselkedni. Az emberek elfogadják, és kész, ahogy a gépírók is elfogadták, hogy a QWERTY a lehető legjobb billentyűzet. Maga talán ismer bárkit is, aki feltette azt a kérdést, hogy miért éppen ilyen irányban haladnak az óramutatók, s miért nem ellenkezőleg?

– Nem.

– Ha valaki feltenné ezt a kérdést, valószínűleg azt mondanák neki: „te megőrültél!” Ha tovább erősködne, talán megpróbálnának valamilyen magyarázatot találni, de hamar feladnák, ugyanis nincs rá magyarázat, azon kívül, amit mondtam. Most visszatérhetünk a kérdésére. Megismételné?

– Meggyógyultam?

– Nem. Maga más, mint a többi ember, de szeretne ugyanolyan lenni. És ez, véleményem szerint, nagyon

súlyos betegség.

– Súlyos, ha valaki más?

– Nem, az a súlyos, ha valaki mindenáron ugyanolyan akar lenni, mint a többiek. Ez az erőfeszítés ugyanis különböző neurózisokhoz, pszichózisokhoz, illetve paranoiához vezethet. Súlyos, ha valaki ugyanolyan akar lenni, mert a természetén tesz erőszakot, és Isten ellen vét – aki nem teremtett két egyforma falevelet. De maga azt hiszi, hogy örült, aki más, ezért választotta a Villetét. Itt mindenki más, ezért bizonyos értelemben mindenki egyforma. Érti?

Mari bólintott.

– Az emberek nem mernek mások lenni, ezért szembeszállnak a természet rendjével, és a szervezetük elkezd termelni a Vitriolt – vagy Keserűséget, ha így jobban tetszik.

– Mi az a Vitriol?

Igor doktor észbe kapott, hogy túlságosan elragadtatta magát, így hát témát váltott.

– Nem érdekes, hogy mi a Vitriol. A lényeg az, hogy minden jel arra mutat, hogy maga nem gyógyult meg.

Mari gondolt egyet, és úgy döntött, hogy a gyakorlatban alkalmazza ügyvédi tapasztalatait. Az volt a taktikája, hogy először úgy tett, mintha egyetértene vitapartnerével, de rögtön utána behálózta saját gondolatmenetével.

– Egyetérték magával. Én például konkrét okból – a pánikbetegség miatt – kerültem ide, később viszont elvont okból maradtam itt: képtelen voltam szembenézni megváltozott, állás és férj nélküli életemmel. Egyetérték magával: semmi kedvem nem volt új életet kezdeni,

hozzászokni egy új életmódhoz. Továbbmegyek: abban is egyetérték, hogy egy szanatórium szabályait, a napirend, az elektrosokk – pardon, ECT, ha így jobban szereti – és a betegek időnkénti dühkitörései ellenére, sokkal könnyebb elviselni és betartani, mint egy olyan világ törvényeit, amelyben – ahogy maga mondja – *minden arról szól, hogy egyformák legyünk.*

– Arról van szó – folytatta Mari –, hogy tegnap éjjel hallottam, ahogy egy nő zongorázott. Csodálatosan játszott, ritkán hallottam ilyen szépet. És ahogy hallgattam, az járt a fejemben, mennyit szenvedhettek azok az emberek, akik megírták ezeket a szonátákat, prelűdöket és adagiókat, amikor az uralkodó zenei irányzat képviselői kinevették őket, csak azért, mert az ő zenéjük *más* volt. És milyen szörnyű lehetett elviselni a füttykoncertet, mert a közönség még nem szokta meg az újfajta harmóniákat. De ennél is rosszabb – gondoltam –, hogy nemcsak azok a zeneszerzők szenvedtek, hanem ez a lány is, aki azért játszik ilyen mély beleéléssel, mert tudja, hogy meg fog halni. És én? Talán én soha nem fogok meghalni? Hová tettem a lelkem? Én miért nem tudom ilyen beleéléssel játszani életem muzsikáját?

Igor doktor némán hallgatta. Úgy látszik, valóban működik, amit kigondolt, de még nem volt egészen biztos benne.

– Hová tettem a lelkem? – kérdezte Mari. – Elhagytam, ott felejtettem a múltamban, amiről azt hittem, hogy valóban az enyém. Ott hagytam a lelkem abban a pillanatban, amikor még volt férjem, otthonom és állásom, amitől olyan régóta

szerettem volna megszabadulni, de nem volt hozzá bátorságom. A lelkem ott maradt a múltban. De most végre utolért, újra itt érzem a testemben, visszatért, és tele van erővel és lendülettel. Nem tudom, mihez kezdek, csak azt tudom, hogy három évnek kellett eltelnie, hogy végre megértsem: az élet más útra terelt, de én nem akartam arra menni.

– Úgy látom, mégiscsak észlelhető némi javulás – mondta Igor doktor.

– Nem kell engedélyt kérnem, hogy elhagyhassam a Villetét. Ha akarom, becsapom az ajtót, és soha többet nem térek vissza. De el akartam mondani valakinek, és magának mondom el: ennek a lánynak a halála értette meg velem az életemet.

– Azt hiszem, ez a kis javulás szép lassan csodálatos gyógyulássá változik. – nevetett Igor doktor. – Mit akar csinálni?

– El akarok menni Salvadorba, és segíteni akarok a gyerekeken.

– Nem kell olyan messzire mennie: kevesebb mint 200 kilométerre fekszik innen Szarajevó. A háborúnak vége, de a problémáknak nem.

– Elmegyek Szarajevóba.

Igor doktor elővett egy nyomtatványt a fiókjából, és gondosan kitöltötte. Aztán fölállt, és elkísérte Marit az ajtóig.

– Isten vele – mondta, aztán visszament az irodájába, és magára zárta az ajtót. Nem szerette, ha túlságosan a szívéhez nőtt egy-egy páciens, de ez elkerülhetetlen volt.

Mari hiányozni fog.

Amikor Eduard kinyitotta a szemét, a lány még mindig ott ült mellette. Az első elektrosokk-kezelések után sokáig tartott, míg visszanyerte az emlékezőképességét. Ugyanis éppen ebben áll a kezelés gyógyhatása: rövid ideig tartó emlékezetkiesést idéz elő, ennek következtében a beteg elfelejti, hogy mi zaklatta föl, és megnyugszik.

De minél gyakrabban alkalmaznak valakinél ilyen kezelést, annál rövidebb ideig tart a hatása. Eduard azonnal fölismerte a lányt.

– Álmodban a Paradicsom vízióit emlegetted – mondta, miközben a haját simogatta.

„A Paradicsom víziói? Igen, a Paradicsom víziói.” Eduard ránézett. El akart mondani mindent.

De ebben a pillanatban megjelent egy ápolónő, injekcióstúvel a kezében.

– Ezt most be kell adnom magának – mondta Veronikának. – Igor doktor utasítása.

– De ma már kaptam, nem kell több – válaszolta. – Az sem érdekel, ha nem enged ki innen. Akkor sem vagyok hajlandó engedelmeskedni semmiféle utasításnak, semmilyen szabálynak, semminek, amire kényszeríteni akarnak.

Az ápolónőt nem lepte meg az effajta reakció.

– Akkor sajnós be kell adnom egy nyugtatót is.

– Beszélnem kell veled – mondta Eduard. – Ne ellenkezz, hadd adja be azt az injekciót.

Veronika felhúzta a pulóvere ujját, és az ápolónő beadta az injekciót.

– Jó kislány – mondta. – Miért nem mennek ki ebből a sötét szobából? Miért nem mennek sétálni egy kicsit?

– Szégyelled magad a tegnap este miatt, igaz? – mondta Eduard, amikor kiértek a kertbe.

– Már nem. Most már büszke vagyok. Szeretném tudni, mik ezek a paradicsomi víziók, mert kis híján nekem is volt egy.

– Ehhez kicsit messzebbre kell tekintenem, a Villette falain túlra – mondta.

– Rajta.

Eduard tehát visszatekintett, de nem a kórtermeket látta, nem is a kertet, ahol némán sétálgattak a betegek – hanem egy utcát látott, egy másik földrészén, ahol vagy nagyon sok eső esett, vagy egy csepp sem.

Érezte a föld szagát – aszály volt, a por belement az orrába, és boldog volt, mert aki érzi a földet, az érzi igazán, hogy él. Biciklizett, tizenhét éves volt, és éppen most fejezte be Brazíliavárosban az amerikai gimnáziumot – itt tanult az összes diplomatagyerek.

Utálta a várost, de a brazilokat szerette. Az apját két éve nevezték ki Jugoszlávia nagykövetévé, akkor, amikor még az álmukban sem jutott eszükbe, hogy az ország véres háborúban szakad több részre. Még Milosevics volt hatalmon, a különféle nemzetiségű emberek pedig az állandó összetűzések ellenére megpróbáltak együtt élni.

Apja első állomása Brazíliaváros volt. Eduard világéletében

tengerpartról, karneválról, focicsapatokról és zenéről álmódott – csakhogy a főváros messze van a tengertől, és csak azért épült, hogy fogadja a politikusokat, a hivatalnokokat és a diplomátákat, valamint a gyerekeiket, akik nemigen tudtak mit kezdeni ezzel a közeggel.

Eduard utált ott élni. Belevetette magát a tanulásba, és próbálta felvenni a kapcsolatot az osztálytársaival, de nem sikerült. Mindent megtett, hogy valahogy bekapcsolódjon a társaságba, de képtelen volt az autókról, a divatos cipőkről és a márkás ruhákról beszélgetni. Márpedig a többieknek nem volt más témájuk.

Időnként bulikat rendeztek, ahol a fiúk a szoba egyik végében leitták magukat, a lányok pedig a szoba másik végében ülve – látszólag – rájuk se hederítettek. Kézről kézre járt a kábítószer, és Eduard az összes létező anyagot kipróbálta, de egyik sem tett rá nagy hatást: vagy túlságosan nyugtalan lett, vagy túlságosan álmos, és nem érdekeltte, mi folyik körülötte.

A szülei aggódtak miatta. Szerették volna, ha ő is követi az apja hivatását, s bár minden képessége megvolt hozzá, hiszen szeretett tanulni, jó érzéke volt a művészethez, könnyedén sajátította el az idegen nyelveket és érdekelt a politika, hiányzott belőle egy alapvető tulajdonság, ami elengedhetetlen a diplomáciában. Nem tudott kapcsolatot teremteni az emberekkel.

Bármennyire is igyekeztek a szülei – fogadásokra vitték, szívesen vendégül látták gimnáziumi barátait, és rengeteg zsebpénzt adtak neki –, Eduardot mindig egyedül látták. Egyszer megkérdezte az anyja, miért nem hívja meg a

barátait ebédre vagy vacsorára.

– Már az összes cipőmárkát ismerem, és tudom, melyik lánnyal lehetne lefeküdni. Más témánk viszont nincs.

És akkor megjelent a brazil lány. A nagykövet és a felesége végre megnyugodhatott, mert a fiuk eljárt otthonról, és rendszerint későn jött haza. Senki sem tudta pontosan, hogy honnan jött ez a lány, de egy este Eduard meghívta vacsorázni.

Jólnevelt, művelt lány volt, a szülők elégedettek lehettek: Eduard végre megtanulja, hogyan kell kapcsolatot teremteni idegenekkel. De ami még ennél is fontosabb, mindketten megkönnyebbültek, mert – bár nem beszéltek meg egymással – nagy kő esett le a szívükről: Eduard nem homoszexuális!

Mariával (így hívták a lányt) úgy bántak, mint leendő menyükkal, bár tudták, hogy két év múlva elköltöznek, és egyébként sem akarták, hogy a fiuk ilyen egzotikus országban alapítson családot. Úgy képzelték, hogy majd Franciaországban vagy Németországban talál magának egy előkelő származású menyasszonyt, aki méltó társa lesz a ragyogó diplomatakarrier építésében.

De úgy látszott, Eduard egyre szerelmesebb. Anyja aggódni kezdett, és beszélni akart a férjével.

– A diplomácia művészete abban áll, hogy a lehető legtovább halogatjuk a döntést – mondta a nagykövet. – Az első szerelem soha nem múlik el, de mindig véget ér.

Csak hogy egyre több jel utalt arra, hogy Eduard teljesen megváltozott. Furcsa könyveket hozott haza, felállított a szobájában egy kis piramist, és – Mariával együtt – minden

éjjel füstölőt gyűjtöttek, és órákig néztek valami különös rajzot a falon. Eduard osztályzatai pedig fokozatosan romlottak.

Az anyja nem beszélt portugálul, de látta a könyvek borítóját: keresztek, máglyák, megkötözött boszorkányok, furcsa szimbólumok.

– A fiunk veszélyes dolgokat olvas.

– Az a veszélyes, ami a Balkánon történik – válaszolta a nagykövet. – Azt suttoják, hogy Szlovénia területe függetlenedni akar, ez viszont háború kitöréséhez vezethet. De a feleségét a legkevésbé sem izgatta a politika. Csak az érdekelte, mi van a fiukkal.

– És ez a mánia, hogy állandóan füstölőt gyűjtenek?

– Hogy elnyomják a marihuána szagát – nyugtatta a nagykövet. – A fiunk kitűnő nevelést kapott. Csak nem gondolod, hogy elhiszi, hogy ezek az illatosított pálcikák idecsalogatják a szellemeket?

– A fiam kábítószereszik!

– Ezen túl kell esni. Én is szívtam marihuánát, amikor fiatal voltam, de az ember hamar megunja, ahogy én is meguntam.

A nő megnyugodott, és büszke volt a férjére: milyen tapasztalt férfi, kipróbálta a kábítószer, és képes volt leszokni! Akinek ilyen akaratereje van, az minden helyzetet képes uralni.

Egy napon Eduard azzal állt elő, hogy szeretne, egy kerékpárt.

– De hiszen van egy Mercedesed, sofőrrel. Minek neked kerékpár?

– Hogy közvetlen kapcsolatba kerüljek a természettel. Mariával tíznapos túrát szeretnénk tenni – mondta. – Van itt egy hely a közelben, ahol rengeteg a kristály, és Maria szerint a kristály pozitív energiát sugároz.

Eduard szülei a kommunista rendszerben nőttek föl: számukra a kristály csak egy ásvány, ami az atomok bizonyos elrendeződése folytán jön létre, és semmiféle energiát nem sugároz, se pozitívat, se negatívat. Utánajártak, és rájöttek, hogy a „kristályrezgésekről” szóló elmélet mostanában nagyon divatos.

Ha a fiuk egy fogadáson hozná föl ezt a témát, nevetségessé tenné magát. Most már a nagykövet is fölismerte a helyzet súlyosságát. Brazíliavárosban semmi sem marad titokban, rögtön kitudódna, hogy Eduard primitív babonákkal foglalkozik, és a riválisai a nagykövetségen azt gondolhatnák, hogy ezeket a dolgokat otthon tanulta, márpedig a diplomácia – amellet, hogy a kiváras művészete – az a képesség, hogy mindig, minden körülmények között megőrizzük a konvencionalitás és az illendőség látszatát.

– Fiam, ez így nem mehet tovább – mondta az apja. – Vannak kapcsolataim a jugoszláv külügyminisztériumban. Ragyogó diplomata lehet belőled, de ehhez vissza kell térned a realitás talajára.

Eduard aznap éjjel nem jött haza. A szülei telefonáltak Maria lakására, a hullaházakba és a városi kórházakba: semmi hír. Az anyja egyre kevésbé hitt férje apai tekintélyében: hiába tud kiválóan kapcsolatot teremteni az idegenekkel, a családot nem képes összetartani.

Eduard másnap éhesen és kialvatlanul tért haza. Evett, aztán elvonult a szobájába, meggyújtotta a füstölőt, elmondta a mantráit, és átaludta a délutánt, majd az éjszakát. Amikor fölébredt, egy vadonatúj bicikli állt az ágya mellett.

– Menj, nézd meg azokat a kristályokat – mondta az anyja.

– Majd én beszélek apáddal.

Így hát azon a száraz, poros délutánon Eduard boldogan indult el Mariához. A város olyan jól volt megtervezve (legalábbis az építészek szerint), azaz olyan rosszul volt megtervezve (Eduard szerint), hogy szinte nem is voltak utcasarkok. Csak ment egyenesen előre, óriási sebességgel, miközben az eget nézte – amelyet teljesen beborított a felhő, de nem esett az eső –, és az volt az érzése, hogy az ég felé tart.

Hogy aztán a következő pillanatban lezuhanjon az aszfaltra.

BUMM!

„Balesetet szenvedtem.”

Meg akart fordulni, mert arccal az aszfaltnak feküdt, de rájött, hogy a teste nem engedelmeskedik. Hallotta, ahogy fékeznek az autók, kiabálnak az emberek, valaki odament hozzá, és meg akarta fordítani, de rögtön ráordított egy hang: „Nehogy hozzányúljon! Ha megmozdítják, egy életre nyomorék maradhat!”

Lassan teltek a másodpercek, és Eduard elkezdett félni. Szüleivel ellentétben hitt Istenben és a túlvilági életben, de akkor is igazságtalannak érezte, hogy tizenhét évesen így kelljen meghalnia, az aszfaltot bámulva, idegen földön.

– Jól vagy? – kérdezte egy hang.

Nem, nincs jól, nem tud megmozdulni, de megszólalni se. Az a legrosszabb, hogy magánál van, és pontosan tudja, mi történik vele, milyen helyzetbe sodorta magát. Miért nem ájul el? Miért nem kegyelmez neki az Úr, amikor éppen őt kereste, olyan hével, hogy mindennel és mindenkivel szembefordult miatta?

– Jönnek már az orvosok – suttogta valaki, aki a kezét fogta. – Nem tudom, hallod-e, amit mondok, de nyugodj meg. Nem történt komoly baj.

Hallotta, és szeretne volna, ha ez a valaki – egy férfi – tovább beszélne, és biztosítaná róla, hogy nem történt komoly baj, bár elég nagy volt ahhoz, hogy tudja: mindig ezt mondják, amikor súlyos a helyzet. Mariára gondolt és a kristályhegyekre, amelyek tele vannak pozitív energiával – ezzel szemben meditációi alkalmával azt tapasztalta, hogy éppen Brazíliavárosban gyűlt össze a legtöbb negatív energia.

A másodpercekből percek lettek, az emberek nyugtatgatták, és a baleset pillanata óta először kezdett fájdalmat érezni. Éles fájdalmat, amely a fejéből indult ki, de az egész testében szétáradt.

– Itt vannak – mondta a férfi, aki a kezét fogta. – Holnap ilyenkor már a kerékpárodon ülsz.

Másnap azonban egy kórházban feküdt, mindkét lába és az egyik karja gipszben, és reménye sem volt rá, hogy az elkövetkező harminc napon belül kijusson onnan. Megállás nélkül az anyja zokogását kellett hallgatnia, míg az apja idegesen telefonálgatott, az orvosok pedig ötpercenként azt hajtogatták, hogy már túl van a legnehezebb

huszonnégy órán, és nem szenvedett maradandó agysérülést.

Apja felhívta az amerikai nagykövetséget – amely sosem bízott a helyi kórházak diagnózisában, ezért saját egészségügyi szolgálatot tartott fenn, valamint listát vezetett azokról a brazil orvosokról, akikre rá lehetett bízni a diplomátákat. Időnként, a jó kapcsolat megőrzése érdekében, a külföldi kollégáknak is a rendelkezésére bocsátották ezeket a szolgáltatásokat.

Az amerikaiak magukkal hozták legmodernebb berendezéseiket, és tízszer annyi vizsgálatot végeztek el, hogy végül – mint mindig – megállapítsák: az állami kórház orvosai helyes diagnózist állítottak fel, és a megfelelő kezelést alkalmazták.

Lehet, hogy az állami kórház orvosai értik a dolgukat, a brazil tévéműsorok azonban éppolyan rosszak, mint bárhol a világon, és Eduard nem tudott mit kezdeni magával. Maria egyre ritkábban látogatta meg: nyilván talált magának új társat, akivel elmehet a kristályhegyekhez.

Nem úgy a szülei! A nagykövet és felesége mindennap bejöttek hozzá, de nem voltak hajlandóak behozni neki a portugál nyelvű könyveit. Arra hivatkoztak, hogy nemsokára úgyis elköltöznék, felesleges megtanulnia egy olyan nyelvet, amelyet soha többet nem fog használni. Így aztán Eduard kénytelen volt beérni azzal, hogy beszélgethet a többi beteggel, megvitathatja a labdarúgás helyzetét az ápolókkal, és elolvashat egy-két újságot, amely a kezébe kerül.

Mígnem egy napon az egyik ápoló hozott neki egy könyvet,

amelyet korábban ajándékba kapott, de úgy találta, hogy „túl vastag ahhoz, hogy elolvassa”.

És ez volt az a pillanat, amikor Eduard élete különös fordulatot vett, s végül a fiú a Villetében kötött ki, mert teljesen eltávolodott a valóságtól és a hasonló korú fiúk világától.

A könyv azokról az álmodozókról szól, akik átfomálták a világot, olyan emberekről, akiknek megvolt a saját elképzelésük a földi paradicsomról, és egész életüket arra áldozták, hogy ezt másokkal is megosszák. Ott volt Jézus Krisztus, de ott volt még mellette Darwin, aki azt állította, hogy a majmoktól származunk, Freud, aki szerint álmainknak nagy jelentőségük van, Kolumbusz, aki a királynő ékszereit használta föl, hogy megtalálja az új földrészt, és Marx, aki szerint mindenkit megillet az esélyegyenlőség joga.

És szentek, mint például Loyolai Ignác, egy baszk férfi, aki minden nővel lefeküdt, akivel csak tudott, és rengeteg ellenséget ölt meg számtalan csatában, mígnem egy napon megsebesült Pamplonában, és a betegágyon megértette a világmindenséget. Avilai Teréz, aki mindenütt az Istenhez vezető utat kereste, és akkor sikerült megtalálnia, amikor a folyosón sétálva akaratlanul megállt egy kép előtt. Antal, akinek elege lett az életből, ezért száműzte magát a sivatagba, ahol tíz évig élt együtt a démonokkal, és minden lehetséges kísértést megtapasztalt. Assisi Ferenc, aki olyan fiú volt, mint ő, csak éppen madarakkal beszélgetett, és egy napon mindent eldobott magától, amit a szülei tartogattak számára.

Akkor délután azért kezdte el olvasni azt a könyvet, mert nem talált jobb elfoglaltságot. Az éjszaka közepén azonban megjelent egy ápolónő, és megkérdezte, nincs-e szüksége valamire, ugyanis egyedül nála égett még a villany. Eduard föl se nézett a könyvből, csak legyintett a kezével.

Férfiak és nők, akik megváltoztatták a világot. Éppolyan átlagos férfiak és nők, mint ő, vagy az apja, vagy a szerelme, akit – tudta – el fog veszíteni, ugyanazokkal a kétségekkel és mindennapi gondokkal küszködnek, mint a többi ember. Olyan emberek, akiket szintén nem érdekelt különösebben a vallás, Isten, a szellem hatalma, vagy egy újfajta tudat kialakítása. De egy napon hirtelen megváltozott az életük. Az tette olyan érdekessé a könyvet, hogy mindegyikük életében volt egy mágikus pillanat, amely elindította őket az úton, a saját paradicsomi víziójuk felé.

Olyan emberekről szólt ez a könyv, akik nem nyugodtak bele, hogy üres legyen az életük, és bármit megtettek, hogy elérjék a céljukat: koldultak és királyoknak hízelegtek, megszegték a törvényeket és szembeszálltak a hatalommal, de akár erőszakkal, akár diplomáciával harcoltak, minden nehézséget leküzdöttek, és soha nem adták föl.

Másnap Eduard odaadta az aranyóráját az ápolónak, hogy adja el, és vegyen meg minden könyvet, amit erről a témáról írtak. De nem volt több. Talált néhány életrajzot, de mindig úgy írtak róluk, mintha kiválasztottak lennének, nem pedig átlagos emberek, akiknek ugyanúgy kellett harcolniuk, hogy kimondhassák, amit gondolnak, mint bárki másnak.

Eduardot annyira lenyűgözte a könyv, hogy komolyan fontolgatta a szentté válás lehetőségeit, és a balesetét akarta arra használni, hogy új irányba terelje az életét. De hát el volt törve a lába, a kórházban pedig semmiféle víziója nem támadt, nem ment el semmiféle kép mellett, ami megrázta volna, és nem voltak barátai, akikkel fölépíthetett volna egy kápolnát a hatalmas brazil fennsíkon, a sivatag pedig túl messze volt, ráadásul tele politikai zavargásokkal. Még így is maradt azonban egy lehetősége, hogy tegyen valamit az ügy érdekében: megtanulhatott festeni, hogy, ha nem is a sajátját, de mások paradicsomi vízióit megmutathassa a világnak.

Amikor levették róla a gipszet, és visszatért a nagykövetségre – ahol csupa gondoskodás és kényeztetés vette körül, és mindaz a figyelem, ami kijár egy nagykövet fiának –, megkérte az anyját, hogy írassa be egy festőtanfolyamra.

Az anyja azt válaszolta, hogy túl sokat hiányzott az amerikai gimnáziumból, és most inkább a tanulással kellene törődnie, hogy behozza a lemaradását.

Eduard tiltakozott. Semmi kedve nem volt tovább tanulni a földrajzot meg a többi tudományt.

Festő akart lenni. Egy óvatlan pillanatban azt is elárulta, miért.

– Meg akarom festeni a Paradicsom vízióit.

Az anyja nem szólt semmit, és megígérte, hogy beszél a barátnőivel, hogy megtudja, melyik a város legjobb festőiskolája.

Aznap este, amikor a nagykövet hazajött a munkából, a

feleségét sírva találta a szobájában.

– Megőrült a fiunk – zokogta. – A balesetben megsérült az agya.

– Az lehetetlen! – válaszolta fölháborodva a nagykövet. –

Az amerikaiak által ajánlott orvosok is megvizsgálták!

A nő elmesélte, mi történt.

– Ez csak a szokásos kamaszlázadás. Ha vársz egy kicsit, meglátod, hogy minden visszatér a régi kerékvágásba.

Ezúttal azonban a várakozás mit sem segített. Eduard ugyanis azonnal bele akarta vetni magát az életbe. Két nap múlva megunt, hogy az anyja barátnőinek a véleményére várjon, és elhatározta, hogy beiratkozik egy festőtanfolyamra. És nemcsak a színskálát és a perspektívát ismerte meg, de olyan embereket is, akik soha nem beszéltek márkás cipőkről és autókról.

– Művészársaságba keveredett! – sópánkodott az anyja.

– Hagyd azt a gyereket – felelte a nagykövet. – Hamar megunja ezt is, ahogy a barátnőjét, a kristályokat, a piramisokat, a füstölőt és a marihuánát.

Telt-múlt az idő, és Eduard szobája szép lassan alkalmi műteremmé alakult át, tele értelmetlen festményekkel, amelyek köröket, színeket, primitív szimbólumokat és imádkozó embereket ábrázoltak.

Eduard, aki azelőtt magányos volt, és kétéves brazíliai tartózkodásuk alatt egyszer sem hívta meg a barátait a házukba, egyszerre furcsa emberekkel vette körül magát: csupa rosszul öltözött, fésületlen alakkal, akik borzalmas zenét hallgattak teljes hangerővel, mértéktelenül sokat ittak és dohányoztak, és tökéletesen figyelmen kívül hagyták az

illem és a jó modor szabályait. Egy napon az amerikai gimnázium igazgatónője behívatta magához a nagykövet feleségét.

– A fia valószínűleg kábítószerrel fogaszt – mondta. – Jelentősen leromlott a tanulmányi eredménye, s ha így folytatja, kénytelenek leszünk eltanácsolni az iskolából.

A nő egyenesen a nagykövet irodájába ment, és elmesélte neki, mi történt.

– Örökké azt mondogatod, hogy az idő mindent megold! – ordította, magánkívül. – A fiad drogos és örült, súlyos agykárosodást szenvedett, te meg csak a fogadásokkal és a társasági élettel vagy elfoglalva!

– Halkabban – kérte a nagykövet.

– Nem beszélek halkabban, soha többet, amíg nem kapsz észbe! Ennek a gyerekek segítségére van szüksége, hát nem érted? Orvosi segítségére! Menj, csinálj valamit!

A nagykövet megijedt, hogy a felesége botrányt rendez, és megszégyeníti a beosztottjai előtt. Belátta, hogy Eduard érdeklődése a festészet iránt a vártnál hosszabb ideje tart, ezért – gyakorlatias ember lévén, aki mindig tudja, mit hogyan kell csinálni – kidolgozott egy haditervet a probléma megoldására.

Először is felhívta az amerikai nagykövetet, és arra a szívességre kérte, hogy hadd vegye újra igénybe a követség orvosi szolgáltatásait. Kérését teljesítették.

Újból felkereste tehát az ajánlott orvosokat, elmondta, mi a helyzet, és azt kérte, hogy ismételjék meg az összes vizsgálatot. Az orvosok féltek, hogy pert akaszt a nyakukba: megtették, amire kérte őket – és másodszor is

megállapították, hogy a vizsgálatok nem mutatnak semmi rendellenességet. De aláírták a nagykövettel egy nyilatkozatot, amelyben elismeri, hogy az Amerikai Nagykövetség nem köteles közölni az orvosok nevét.

Ezt követően elment abba a kórházba, ahol Eduardot ápták. Beszél az igazgatóval, elmondta a fia problémáját, és azt kérte, hogy – ellenőrző vizsgálat címén – vegyenek vért tőle, hogy kiderítsék, nincs-e kábítószer a szervezetében.

Megtették. Nem találtak kábítószer a vérében.

Már csak az utolsó lépés volt hátra a haditervből: beszélni magával Eduarddal, és tőle tudni meg, mi ez az egész história. Csak az összes információ birtokában lehetséges helyes döntést hozni.

Apa és fia tehát leültek a nappaliban.

– Anyád aggódik miattad – mondta a nagykövet. – Leromlottak az osztályzataid, és az a veszély fenyeget, hogy eltanácsolnak az iskolából.

– Apa, a festőiskolában egyre jobb jegyeket kapok.

– Nagyon szép, hogy ennyire érdekel a művészet, de ráérsz még ezzel foglalkozni. Most az a fontos, hogy befejezd a középiskolát, és elindulj a diplomatapályán.

Eduard hosszasan gondolkodott, mielőtt megszólalt. Újra átgondolt mindent: a balesetét, az álmodozókról szóló könyvet – amely voltaképpen csak ürügy volt, hogy megtalálja igazi hivatását –, és eszébe jutott Maria is, akiről azóta sem hallott semmit. Sokáig habozott, de végül válaszolt.

– Papa, én nem akarok diplomata lenni. Én festő akarok

lenni.

Az apja már felkészült erre a válaszra, és tudta, hogyan reagáljon rá.

– Festő leszel, de előbb fejezd be az iskolát. Kiállításokat rendezünk Belgrádban, Zágrábban, Ljubljanában, Szarajevóban. Az én kapcsolataimmal sokat tudok segíteni, de szeretném, ha előbb befejeznéd a tanulmányaidat.

– Ha ezt teszem, a könnyebbik utat választom, papa. Jelentkezem valamelyik egyetemre, elvégzek egy szakot, ami nem érdekel, de jól kereshetek vele. Közben a festészet háttérbe szorul, míg végül egészen megfeledkezem a hivatásomról. Nem. Nekem a festészetből kell megélnem.

A nagykövet kezdett ideges lenni.

– Fiam, mindened megvan: szerető családot, otthonod, pénzed, társadalmi helyzeted. De tudod jól, hogy országunk nehéz időköt él, polgárháborúról suttognak. Ki tudja, holnap talán már nem tudok segíteni.

– Majd én segítek magamon, apám. Bíz bennem. Egyszer megfestek egy sorozatot, aminek az lesz a címe: „A Paradicsom víziói”. Ami nem más, mint a képi megjelenítése mindannak, amit azok az emberek csak a szívükben éltek át.

A nagykövet dicsérte fia elszántságát, és egy mosollyal véget vetett a beszélgetésnek. Úgy döntött, hogy ad még egy hónapot – végtére is a diplomácia a várakozás művészete: a jó diplomata addig halogatja a döntést, amíg magától megoldódik a probléma.

Eltelt egy hónap. De Eduard még mindig minden idejét a festészetnek szentelte, és furcsa barátainak, meg a zenének, amely biztosan pszichés zavarokat okoz. S hogy teljes legyen a kép, kicsapták az Amerikai Gimnáziumból, mert vitatkozott egy tanárnővel a szentek létezéséről.

Már nem lehetett tovább halogatni a döntést. A nagykövet tett még egy utolsó kísérletet, és megint magához hívta a fiát, hogy beszéljen vele, mint férfi a férfival.

– Eduard, elég nagy vagy már ahhoz, hogy felelősséget vállalj az életedért. Igazán sokáig túrtuk ezt a hülyeséget a festészetrel, de most már itt az ideje, hogy kiverd a fejedből, és a karrierrel törődj.

– Apám, az én karrierem a festészet.

– Téged egyáltalán nem érdekel, hogy mennyire szeretünk, és elfelejted, mennyi erőfeszítésbe került, hogy jó nevelésben részesítsünk. Azelőtt nem ilyen voltál. Kénytelen vagyok azt gondolni, hogy a baleset következtében változtál meg.

– Értsd meg, hogy jobban szeretlek titeket, mint bárki vagy bármi mást ezen a világon.

A nagykövet köhécselni kezdett. Nem szokott hozzá a gyengédség ilyen nyílt megnyilvánulásaihoz.

– Akkor az irántunk érzett szeretetedre kérek, az anyád kedvéért, tedd meg, kérek. Hagyd ezt a bolond históriát, keress hozzád való barátokat, és folytasd a tanulmányaidat.

– Apa, szeretsz engem, ugye? Akkor nem kérhetsz tőlem ilyet. Mindig jó példát mutattál, mert keményen harcoltál azért, amit el akartál érni. Nem kérheted tőlem, hogy olyan

ember legyen belőlem, akinek nincs saját akarata.

– Azt mondtam: a szeretetünkért tedd meg. Azelőtt soha nem mondtam ilyet, de most erre kérek, fiam. A szeretetért, amit irántunk érzel, a szeretetért, amit mi érzünk irántad, kérek, gyere haza – ne csak fizikai értelemben, hanem igazából. Becsapod önmagad, menekülsz a valóság elől. Születésed óta benned van minden reményünk. Te vagy a mindenünk: a jövőnk és a múltunk. A nagyszüleid köztisztviselők voltak, és nekem úgy kellett harcolnom, mint egy oroszlának, hogy a diplomatapályára lépjek. És csak azért csináltam, hogy előkészítsem a talajt a fiamnak, hogy neked könnyebb legyen. Még megvan a toll, amellyel nagykövetként aláírtam az első papírt. Féltve őrzöm, hogy amikor eljön az ideje, átadhassam neked. Ne okozz nekünk csalódást, fiam. Már nem élünk sokáig, és nyugodtan szeretnénk meghalni, abban a tudatban, hogy jó úton halad az életed. Ha valóban szeretsz minket, tedd meg, amire kérünk. Ha nem szeretsz, folytasd ezt a viselkedést.

Eduard órákig bámulta az eget, nézte a felhőket, ahogy úsznak a kékségben: szépek, de egy csöpp esőt sem adnak, amely elöntené a szikkadt brazil földet. Éppoly üresek, mint ő.

Ha kitart a saját döntése mellett, abba az anyja beleroppan, és elhervad a szomorúságtól, az apja pedig elveszti a lelkesedését a munkája iránt, és mindketten magukat fogják hibáztatni, amiért elrontották egyetlen fiacskájuk nevelését. Ha viszont lemond a festésről, soha nem látnak napvilágot a Paradicsom víziói, és többé semminek nem

fog tudni örülni, többé semmi nem fogja lelkesíteni.

Körülnézett a szobájában, megnézte a képeit, megvizsgált minden egyes ecsetvonást, és közepesnek találta őket. Csalónak érezte magát, mert más akart lenni, mint ami, mert kiválasztottnak hitte magát, holott nem az. És csalódást okozott a szüleinek.

A Paradicsom víziói kiválasztottnak valók, akik az életüket áldozták valamiért, amiben hittek, azoknak, akikről a könyveket írták. Akik már gyerekkoruktól fogva tudták, hogy a világnak szüksége van rájuk. Amit pedig abban a könyvben olvasott, az csupán a regényíró képzeletének szüleménye.

Vacsora közben azt mondta a szüleinek, hogy igazuk van: az egész nem volt több, mint egy kamasz álma, de már elmúlt, már nem érdekli a festészet.

A szülei nagyon boldogok voltak, az anyja örömeiben sírva fakadt, és magához szorította a fiát: minden megoldódott tehát.

Éjjel a nagykövet titokban megünnepelte győzelmét: felbontott egy üveg pezsgőt, és egyedül megitta. Amikor visszament a hálószobába, a felesége – hónapok óta először – már békésen aludt.

Másnap azonban óriási felfordulást találtak Eduard szobájában: az összes festményt felhasogatták egy éles tárggyal, a fiú pedig a sarokban gubbasztott, és az eget nézte. Az anyja átölelte, és azt hajtogatta, hogy nagyon szereti, de Eduard nem válaszolt.

Hallani sem akart többé a szeretetről: elege volt az egészségből. Azt hitte, képes lesz követni az apja tanácsát, és

lemondani a vágyairól. De már késő volt, túl messzire ment: átlépte a határt, amely elválasztja az embert az álmától, és innen nincs visszaút. Se előre, se hátra nem tudott lépni, így hát inkább kiszállt a játékból.

Eduard még öt hónapot töltött Brazíliavárosban. Specialisták kezelték, és a skizofrénia egy ritka fajtáját állapították meg nála, ami akár a kerékpárbaeset következménye is lehetett. Aztán Jugoszláviában kitört a háború, azonnal visszahívták a nagykövetet. Túl sok súlyos probléma gyűlt össze ahhoz, hogy a család foglalkozni tudjon a beteg fiúval, és az egyetlen helyes megoldásnak az látszott, ha otthagyják az új szanatóriumban, a Villetében.

Mire Eduard a történet végére ért, beesteledett, és mindketten reszkettek a hidegtől.

– Menjünk be – mondta a fiú. – Már tálalják a vacsorát.

– Gyerekkoromban, amikor meglátogattam a nagymamámat, mindig megálltam egy kép előtt, ami ott lógott a falon. Egy nőt ábrázolt – a Szűzanyát, ahogy a katolikusok nevezik –, aki a világ fölött lebegett, a karját kitérte a föld felé, és az ujjából fénysugarak áradtak. De az izgatott a legjobban, hogy egy élő kígyót taposott a lábával. Meg is kérdeztem a nagymamámat: „Nem fél a kígyótól? Nem fél, hogy megmarja a lábát, és megöli a mérgével?” A nagymamám azt válaszolta: a Bibliában az áll, hogy ez a kígyó hozta a földre a Jót és a Rosszat. Ő pedig a szeretete által uralkodik a Jó és a Rossz fölött.

– Mi köze ennek az én történetemhez?

– Mivel csak egy hete ismerlek, túl korai lenne azt mondani: szeretlek. De mivel valószínűleg nem érem meg a hajnalt, egyben túl késő is. Ám a férfi és a nő legnagyobb örülete éppen ez: a szeretet, a szerelem. Te a szeretetről meséltél az előbb egy történetet. Őszintén hiszek benne, hogy a szüleid jót akartak neked, és mégis éppen ez a szeretet tette tönkre az életed. A nagymamám képén az az asszony eltapossa a kígyót. Ez azt jelenti, hogy a szeretetnek két arca van.

– Értem, amit mondasz – mondta Eduard. – Azért is akartam az elektrosokkot, mert nagyon összezavarodtam miattad. Nem tudom, mit érzek, de a szeretet egyszer már összetört.

– Ne félj. Ma megkértem Igor doktort, hogy engedjen ki innen, hadd válasszam ki magamnak a helyet, ahol örökre lehunyhatom a szemem. De amikor megláttam, hogy lefognak az ápolók, egyszerre megértettem, hogy nem akarok innen elmenni, mert a te arcodat akarom utoljára látni, amikor itt hagyom ezt a világot. Úgy döntöttem tehát, hogy maradok. Amíg aludtál a kezelés után, újabb rohamom volt, és azt hittem, eljött a búcsú pillanata. Néztem az arcodat, próbáltam kitalálni a történetedet, és úgy éreztem, boldogan halok meg. De nem haltam meg: a szívem ezúttal is kibírta, talán mert fiatal vagyok.

Eduard lehajtotta a fejét.

– Ne szégyelld, hogy szeretnek. Nem kérek tőled mást, csak azt, hogy engedd, hogy szeresselek, és még egyszer zongorázhassak neked – ha lesz hozzá erőm. És még

valamit: ha hallod, hogy haldoklom, kérlek, gyere be hozzám a kórterembe. Ezt az egyet tedd meg a kedvemért. Eduard sokáig hallgatott. Veronika már azt hitte, hogy visszavonult a saját világába, és nem fog egyhamar kijönni. De a fiú hirtelen kinézett a hegyekre, a falakon túlra, és azt mondta:

– Ha akarod, kiviszlek innen. Csak annyi időt adj, hogy összeszedjem a holmim és a pénzem. Aztán együtt elmegyünk.

– Nincs sok időm, Eduard. Ugye tudod?

Eduard nem válaszolt. Bement, aztán visszajött a holmijával.

– Örökké fog tartani, Veronika. Sokkal tovább, mint az egyforma napok, amiket itt töltöttem, hogy elfelejtsem a Paradicsom vízióit. Már majdnem el is felejtettem, de úgy tűnik, visszatértek. Menjünk. Az örültek örültségeket csinálnak.

Aznap este, amikor a betegek leültek vacsorázni négyen hiányoztak. Zedka, akiről tudták, hogy meggyógyult, és hazaengedték. Mari, aki biztosan moziba ment, ahogy szokott. Eduard, aki valószínűleg még nem tért magához az elektrosokk-kezelés után. Ahogy erre gondoltak, megijedtek, és csendben elkezdtek enni.

Hiányzott a barna hajú, zöld szemű lány is. Tudták róla, hogy nem éri meg a hétvégét.

A Villetében soha nem beszéltek nyíltan a halálról. De azt észrevették, ha valaki hiányzott, bár mindannyian úgy tettek,

mintha mi sem történt volna.

Az asztalok között megindult a pusmogás. Volt, aki elkezdett sírni, hiszen olyan fiatal volt szegény, tele volt étellel, és most ott fekszik a hullaházban, a szanatórium mögött. Csak a legbátrabbak merészkedtek odáig, de ők is csak nappal, világosban. Három márványasztal állt ott, és az egyiken mindig más test feküdt, lepedővel letakarva. Mindenki tudta, hogy ma este Veronika fekszik ott. Az igazi elmebetegek rögtön el is felejtették, hogy egy hétig volt ott egy lány, aki néha megzavarta az álmukat a zongorajátékával. Néhányan kicsit elszomorodtak a hír hallatán, főleg azok a nővérek, akik az intenzív osztályon ápolták. De a kórházi dolgozók hamar megtanulják, hogy nem szabad közel kerülni a betegekhez, hiszen előbb-utóbb vagy meggyógyulnak és elmennek, vagy meghalnak, ráadásul a többségnek folyamatosan romlik az állapota. Ők egy kicsit hosszabb ideig voltak szomorúak, de azért hamar túltették magukat rajta.

A betegek többsége azonban csak színlelte a megrendülést és a szomorúságot: valójában megkönnyebbült. Mert ezúttal sem érte jött el a Halál Angyala.

Amikor vacsora után összegyűltek a Testvériség tagjai, egyikük közölte a többiekkel, hogy Mari nem moziba ment, hanem végleg elhagyta a Villetét, és soha nem tér vissza. Búcsúzóul hagyott nekik egy levelet. Senkit nem rázott meg különösebben a hír: Mari más volt, mint ők, túl bolond volt,

és soha nem tudta igazán kihasználni ezt a különleges helyzetet, amelyben éltek.

– Mari soha nem tudta felfogni, mennyire boldogok vagyunk itt – mondta az egyikük. – Hasonló érdeklődésű barátaink vannak, megvan a napi programunk, időnként elmegyünk együtt szórakozni, előadókat hívunk meg, akik érdekes és fontos dolgokról beszélnek nekünk, aztán megvitatjuk az eszméiket. Elértük a tökéletes egyensúlyt, amelyre oly sok ember hiába vágyik.

– Arról nem is beszélve, hogy itt, a Villetében nem fenyeget minket a munkanélküliség, a boszniai háború következményei, a gazdasági problémák vagy az erőszak – mondta egy másik. – Megtaláltuk a harmóniát.

– Mari rám bízott egy levelet – mondta a férfi, aki közölte a hírt a többiekkel, és elővett egy borítékot. – Megkért, hogy olvassam föl nektek, mert mindannyiunktól el szeretne búcsúzni.

A legidősebb férfi kinyitotta a borítékot, és teljesítette Mari kívánságát. A levél közepén abba akarta hagyni, de már késő volt, végig kellett olvasnia.

Fiatal ügyvédnő koromban gyakran olvastam egy angol költő verseit, és az egyik mondata nagyon megragadott: „Légy, mint a forrás, amely örökké túlcsordul, s ne mint a tó, amelyben mindig ugyanannyi víz van”. Mindig úgy gondoltam, hogy nincs igaza a költőnek: kockázatos dolog túlcsordulni, mert fönnáll a veszély, hogy olyan területeket árasztunk el, ahol a

szeretteink élnek, és belefulladásnak a szeretetünkbe, megfojtjuk őket a rajongásunkkal. Ezért inkább úgy éltem, mint a tó, és soha nem léptem át a saját határait.

Aztán, egyszer csak, soha nem fogom megtudni miért, jött a pánikbetegség. És pontosan olyan ember lett belőlem, amilyen soha nem akartam lenni: forrás lettem, amely kiárad, és mindent elönt maga körül. És ennek az lett a következménye, hogy ide kerültem, a Villetébe.

De miután meggyógyultam, újra tó lettem, és ekkor ismertelek meg titeket. Köszönöm nektek a barátságot, a szeretetet, és az örömteli pillanatok. Úgy éltünk itt, mint a halak az akváriumban, boldogan, mert valaki rendszeresen megettetett minket, és az üvegen keresztül mindig láthattuk a kinti világot, amikor csak akartuk.

De tegnap – egy zongora és egy lány miatt, aki valószínűleg ma már nem él – valami nagyon fontosra döbbsentem rá. Rájöttem, hogy az élet itt bent pontosan ugyanolyan, mint odakint. Ott is, ugyanúgy, mint itt, csoportokba verődnek az emberek, falakat emelnek maguk köré, és nem engedik, hogy bármi ismeretlen megzavarja középszerű életüket. Minden tetteket a megszokás diktálja, haszontalan, semmitmondó dolgokban mélyednek el, akkor szórakoznak, amikor felszólítják őket, hogy szórakozzanak. Ami pedig a többi embert illeti: mindenki oldja meg a maga problémáit. A legtöbb, amit tehetnek, hogy megnézik a tévében a híreket – ahogyan mi is mindig megnéztük –, de

valójában ezt is csak azért teszik, hogy meggyőződhesse nek róla, mennyire boldogok még egy ilyen szörnyű világban is, amely tele van gonddal és igazságtalansággal.

Azaz –, a Testvériség hétköznapijai semmiben sem különböznek a kinti hétköznapioktól – egyikük sem akar tudni róla, mi van az akvárium üvegfalain túl. Ez sokáig nagyon jó volt és megnyugtató. De az ember változik, és most kalandra vágyom, még hatvanöt évesen is, bár tisztában vagyok a korlátaimmal. Elmegyek Boszniába: ott várnak engem, bár még sosem láttak, és én sem láttam őket. De tudom, hogy szükségük van rám, s hogy egyetlen kaland többet ér, mint ezer egyforma nap, amit kényelemben és jólétben töltök.

Amikor a férfi a levél végére ért, a Testvériség tagjai visszamentek a szobáikba és a kórtermeikbe, a fejüket csóválták, és azt gondolták: ez a Mari végképp megőrült.

Eduard és Veronika megkereste Ljubljana legdrágább éttermét, a legjobb ételeket rendelték, és megittak három üveg 88-as évjáratú bort – amely az évszázad egyik legjobb évjárata volt. Vacsora közben egyszer sem említették a Villetét, sem a múltat, sem a jövőt.

– Tetszett a kígyó története – mondta Eduard, miközben vagy századszor töltött a poharába. – De a nagymamád már nagyon öreg, ezért nem tudta jól értelmezni.

– Több tisztelettel beszélj a nagymamámról! – kiabálta Veronika. Már részeg volt, és a hangoskodásra mindenki feléjük fordult.

– Koccintsunk hát ennek a lánynak a nagymamájára – mondta Eduard, és felállt. – Ürítem poharam a nagymamájára ennek az örültnek, aki itt ül velem szemben, és biztosan a Villetéből szökött meg!

Az emberek erre visszafordultak, és beletemetkeztek a tányérjukba, mintha mi sem történt volna.

– Emelem poharam a nagymamámra! – folytatta Veronika. Az étterem tulajdonosa odajött az asztalukhoz.

– Kérem, viselkedjenek.

Pár pillanatig halkabban beszéltek, de aztán megint elkezdtek kiabálni, értelmetlen zagyvaságokat beszéltek, és illetlenül viselkedtek. A tulajdonos megint odament hozzájuk, és közölte velük, hogy nem kell kifizetniük a számlát, de azonnal hagyják el az éttermet.

– Legalább megspóroljuk a pénzt, amit erre a drága borra költöttünk volna! – mondta Eduard, és koccintottak. – Gyerünk innen, mielőtt meggondolja magát!

De a férfi nem gondolta meg magát. Kihúzta Veronika székét, látszólag udvariasan, valójában azért, hogy minél hamarabb fel tudjon állni az asztaltól.

Kimentek a kis térre, a város közepén. Veronika meglátta a kolostort, ahol lakott, és ettől egy pillanatra kijózanodott. Eszébe jutott, hogy mindjárt meg fog halni.

– Vegyél még bort! – kérte Eduardot.

Volt a közelben egy bár. Eduard hozott két üveg bort, leültek a téren, és elkezdtek inni.

– Mi bajod a nagymamám értelmezésével? – kérdezte Veronika.

Eduard olyan részeg volt, hogy komoly erőfeszítésébe került visszaemlékezni, mit mondott az étteremben. De sikerült.

– A nagymamád szerint az a nő azért tapossa azt a kígyót, mert a szeretet uralkodik a Jó és a Rossz fölött. Ez egy nagyon szép és romantikus értelmezés, de nem erről van szó.

Én is láttam már ezt a képet, ez is egyike a Paradicsom vízióinak, amit le akartam festeni. Sokat gondolkodtam rajta, miért ábrázolják mindig így Szűz Máriát.

– És miért?

– Mert a Szűzanya, azaz a női energia, uralkodik a kígyó fölött, amely a bölcsesség jelképe. Ha láttad Igor doktor gyűrűjét, akkor biztosan emlékszel, hogy az orvostudomány szimbóluma van rajta, vagyis két kígyó egy pálcára tekeredve. A szeretet a bölcsesség fölött áll, ahogy a Szűz is a kígyó fölött áll. Számára minden Sugallat. Ő nem vélekedik, hanem érez. Nem ítélik a jó és a rossz fölött.

– És tudod, mit mondom? – mondta Veronika. – A Szűzanyát soha nem érdekelte, mit gondolnak róla az emberek. Gondolj bele, milyen fárasztó lett volna mindenkinek megmagyarázni azt a képtelen históriát a Szentlélekkel! De ő nem magyarázott semmit, csak annyit mondott: „így történt”. Tudod, mit mondtak erre a többiek?

– Hát persze hogy tudom. Hogy őrült!

Nevettek. Veronika fölemelte az üveget.

– Egészségedre! Itt az ideje, hogy megfessd a Paradicsom

vizióit, ahelyett hogy csak beszélsz róluk.

– Veled fogom kezdeni – válaszolta Eduard.

A kis tér mellett van egy kis domb. A kis domb tetején van egy kis vár. Veronika és Eduard fölment a meredek úton, közben káromkodtak és nevettek, néha meg-megcsúsztak a jeges lejtőn, és sóhajtoztak, hogy milyen fáradtak.

A vár mellett egy hatalmas, sárga daru áll. Aki először jár Ljubljanában, azt hiszi, hogy azért van ott, mert restaurálják a várat, és bizonyára nemsokára befejezik. De Ljubljana lakói tudják, hogy a daru már évek óta ott áll, és voltaképpen senki sem tudja, mi célból.

Veronika elmesélte Eduardnak, hogy amikor az óvodában az a feladat, hogy le kell rajzolni a várat, a gyerekek a darut is mindig rárajzolják a képre.

– Mellesleg a daru jobb állapotban van, mint a vár.

Eduard nevetett.

– Neked már meg kellett volna halnod – mondta, még az alkohol hatása alatt, de a hangjába némi félelem vegyült. – Nem bírhat ki a szíved egy ilyen emelkedőt.

Veronika megcsókolta, hosszan, gyengéden.

– Nézd meg jól az arcom – mondta. – Vésd jól a lelkedbe, hogy egy napon le tudd festeni. Ha akarod, kezd velem, de mindenképpen kezdj el festeni. Ez az utolsó kívánságom. Hiszel Istenben?

– Hiszek.

– Akkor esküdj meg az Istenre, akiben hiszel, hogy le fogsz festeni.

– Esküszöm.

– És hogy miután lefestettél, folytatod a festést.

- Erre nem tudom, hogy megesküdhetek-e.
 - Megesküdhetsz. Továbbmegyek: köszönöm, hogy értelmet adtál az életemnek. Azért jöttem a világra, hogy átéljem mindazt, amit átéltem, hogy öngyilkos legyek, hogy tönkretégyem a szívem, hogy találkozzam veled, hogy fölmásszunk erre a dombra, és hogy a lelkedbe védsd az arcom emlékét. Egyedül ezért jöttem a világra: hogy visszatereljek az útra, amelyről letértél. És ne akard, hogy úgy érezzem, felesleges volt az életem.
 - Lehet, hogy túl korai, lehet, hogy túl késő, de most én is ki akarom mondani, ahogy te is kimondtad: szeretlek. Nem muszáj elhinned, lehet, hogy butaság, és az is lehet, hogy csak képzelődöm.
- Veronika átölelte, és arra kérte az Istent, akiben nem hitt, hogy most szólítsa magához.
- Lehunyta a szemét, és érezte, hogy a fiú is ezt teszi. És jött a sötétség, jött a nehéz álom. A halál édes volt, borszagú, és simogatta a haját.

Eduard arra ébredt, hogy valaki megérinti a vállát. Amikor kinyitotta a szemét, látta, hogy már hajnalodik.

- A városházán kérhetnek menedéket – mondta az őr. – Megfagynak, ha itt maradnak.

Egy pillanat alatt eszébe jutott minden, ami az előző éjjel történt. A karjaiban egy nőt tartott összekuporodva.

- Ő... ő halott.

De a nő megmoccan, és kinyitotta a szemét.

- Mi történt? – kérdezte Veronika.

– Semmi – válaszolta Eduard, és segített neki fölállni. –
Illetve, azt hiszem, hogy csoda: kaptunk még egy napot.

Alighogy Igor doktor belépett a rendelőbe és felkapcsolta a villanyt – még mindig későn kelt fel a nap, ez a tél tovább tart a kelleténél –, máris kopogott egy ápoló.

„Ez a nap is korán kezdődik” – gondolta.

Nehéz napja lesz, ma beszélnie kell a lánnyal. Egész héten erre készült, és a múlt éjjel le sem hunyta a szemét.

– Rossz hírt kell közölnöm – mondta az ápoló. – Tegnap eltűnt két betegünk: a nagykövet fia és a szívbeteg lány.

– Maguk teljesen hasznavehetetlenek.

A szanatórium biztonsága mindig sok kívánnivalót hagyott maga után.

– Azelőtt senki nem próbált megszökni – védekezett a rémült ápoló. – Nem is gondoltuk, hogy egyáltalán lehetséges.

– Ki innen! Össze kell hívnom a tulajdonosokat, értesítenem kell a rendőrséget, és mindenféle óvintézkedést kell tennem. És mondja meg a többieknek, hogy ne zavarjanak, mert ez most eltart egy ideig!

Az ápoló elsápadt és kiment. Most persze neki kell tartania a hátát. De hát mindig így bánnak a hatalmasok a gyengékkel. Biztos volt benne, hogy még aznap elbocsátják.

Igor doktor fogta a noteszát, az asztalára tette, és rögtön el is akart kezdeni jegyzetelni, de aztán meggondolta magát.

Eloltotta a villanyt, csak ült az irodában – amelyet most már

a felkelő nap fénye világított meg –, és mosolygott. Sikerült. Majd mindjárt feljegyzi a szükséges adatokat, és megállapítja, hogy a Vitriol egyetlen ismert gyógymódja nem más, mint az élet tudatosítása. Az orvosság pedig, amelyet első betegeken végzett kísérlete során alkalmazott: a halál tudatosítása.

Talán létezik más orvosság is, de Igor doktor most arra az egyre koncentrált, amelyet lehetősége volt tudományosan kipróbálni, hála egy lánynak, aki – akaratlanul – belépett az életébe. Rendkívül súlyos állapotban került hozzá, a mérgezés előrehaladt stádiumban volt. A lány csaknem egy hétig kómában feküdt, élet és halál között lebegett. És ez az egy hét elég volt, hogy Igor doktor fejében megszülessen a briliáns ötlet: kísérletezni fog vele.

Minden attól függött, hogy a lány túléli-e.

Túlélte.

Komoly következmények nélkül. S ha vigyáz az egészségére, legalább olyan sokáig élhet, mint ő.

De ezt egyedül Igor doktor tudta. Ahogy azt is tudta, hogy egy sikertelen öngyilkossági kísérlet után a betegek előbb-utóbb újra próbálkoznak. Miért ne használhatná a lányt kísérleti nyúlaként, hogy megtudja, hogyan lehet eltávolítani a szervezetéből a Vitriolt, avagy a Keserűséget?

És kigondolt egy tervet.

A Fenotal nevű orvossággal idézte elő a szívroham tüneteit. A lány egy hétig kapta ezt az injekciót, ami elég idő arra, hogy félni kezdjen, hiszen volt ideje gondolkodni, megérteni, hogy meg fog halni és újragondolni az életét. Így aztán, Igor doktor elméletének megfelelően (a dolgozat

utolsó fejezetének az lesz a címe, hogy „A haláltudat mint éltető erő”), a lány szervezetéből lassan kiürült a Vitriol. És valószínűleg nem fogja újból megkísérelni az öngyilkosságot.

Éppen ma akart beszélni vele, és közölni, hogy az injekcióknak köszönhetően sikerült teljesen megszüntetni a szívroham veszélyét. Veronika szökése azonban megmentette a kínos élménytől, hogy megint hazudnia kelljen.

A Vitriol-mérgezés gyógyulásának ragályos volta azonban még Igor doktort is meglepte. A Villetében ugyanis sokan megijedtek a lassú és feltartóztathatatlan halál gondolatától. Kénytelenek voltak átgondolni a saját életüket, és hogy mit veszítenének.

Mari itthagya a Villetét. Mások is kérték, hogy vizsgálják meg újra őket. A nagykövet fiának aggasztóbb a helyzete, ő ugyanis egyszerűen eltűnt – nyilván segített Veronikának a szökésben.

„Talán együtt vannak” – gondolta.

De végül is, a nagykövet fia tudja a Villete címét, ha akar, visszajön. Igor doktort annyira földobta a kísérlet eredménye, hogy most nem tudott ilyen semmiségekkel foglalkozni.

Aztán újabb kétségei támadtak: Veronika előbb-utóbb rá fog jönni, hogy nem hal meg szívbetegségben. Biztosan felkeres egy specialistát, aki megmondja neki, hogy tökéletesen egészséges. És akkor azt fogja gondolni, hogy az orvos, aki a Villetében kezelte, nem érti a hivatását. De hát így jár az, aki titokban kísérletezik: számolnia kell a

kockázattal és az értetlenséggel.

És mi van azokkal a napokkal, amelyeket folyamatos halálfélelemben fog tölteni szegény lány?

Igor doktor hosszasan mérlegelte az érveket és ellenérveket, s végül arra a következtetésre jutott, hogy nem lehet baj belőle. Legalább minden újabb napot csodaként él meg. Hiszen valóban minden nap csoda, ha belegondolunk, mennyi minden történhet velünk törékeny kis életünkben.

Egy pillanatra felocsúdott, és észrevette, hogy a nap sugarai már egészen erősen világítanak, ami azt jelenti, hogy a betegek már javában reggeliznek. Nemsokára megtelik az előszoba, visszatérnek a hétköznapi problémák, úgyhogy jó lesz, ha minél hamarabb elkezdi írni a jegyzeteit.

És aprólékos pontossággal leírta Veronika esetét. Az épület biztonsági hiányosságairól utána is ráér megírni a jelentést.

1998. Szent Bernadett napja

Paulo Coelho a világ egyik legnépszerűbb írója, Rio de Janeiróban született, ma is ott él. 1970-ben világgörűli útra vállalkozott, aminek nagy jelentősége volt szemlélete alakulásában. 1980-ban „teljesítette” az észak-spanyolországi Santiago de Compostelába vezető 500

kilométeres zárandokutat, ez egyfajta szellemi ébredést hozott életében. 1988-ban jelent meg Az alkimista címet viselő regénye, amely egy csapásra nemzetközi hírnevet szerzett neki. Azóta 11 millió példányt adtak el belőle a világ 41 nyelvén (így magyarul is). Kisemberek sorsa, misztikum, érzelem, némi transzcendencia – ezek Coelho műveinek kulcsszavai.

A huszonnégy éves Veronikának látszólag mindene megvan: csinos, jóképű barátok veszik körül, nagyszerű állása, szerető családja van. Valami azonban hiányzik az életéből. Ezért egy reggel úgy dönt: meghal. Bevesz egy maréknyi altatót, hogy örökre elaludjon. Nagyon megdöbben, amikor egy helyi idegklinikán magához tér, és az orvos közli vele, célját csak részben érte el, a gyógyszer a szívét károsította, csupán napjai vannak hátra. A regény Veronika intenzív osztályon töltött tíz napját írja le. A lány maga is meglepetéssel tapasztalja, hogy érdeklődéssel fordul a klinika és betegtársai felé. Felfedez magában olyan vonásokat, amelyekről korábban tudatosan távol tartotta magát. Rájön, életének minden pillanata választás az élet és a halál között, és hogy a tizenkettedik órában jobban vágyik élni, mint korábban bármikor.

Tartalom

- [Veronika 1997. november 11-én](#)
- [Zedka az egész kórtermet](#)
- [Amikor véget ért a meditáció](#)
- [Kimerítő volt ez a nap](#)
- [Paulo Coelho](#)